

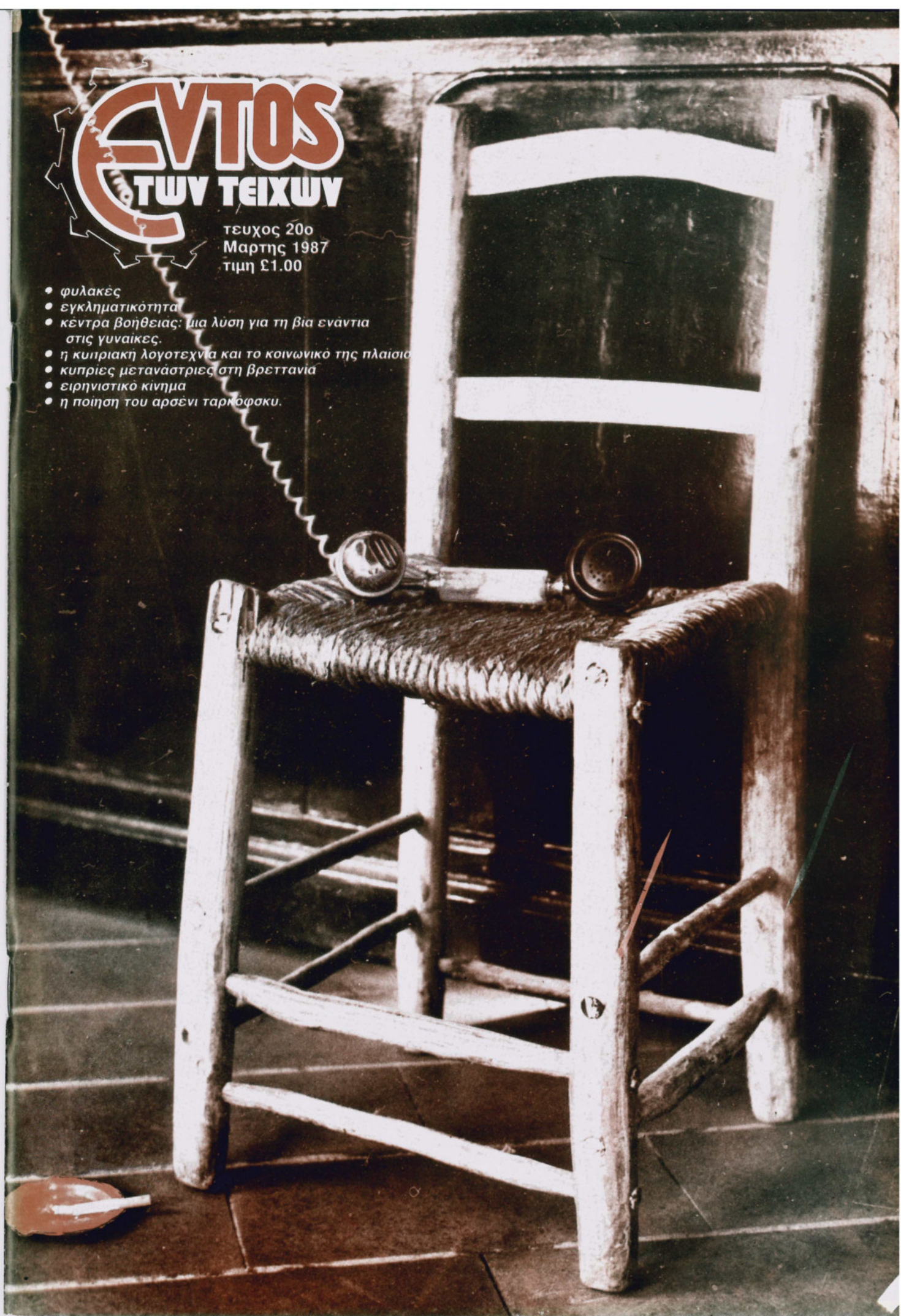
ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

τεύχος 20ο

Μαρτίς 1987

τιμή £1.00

- φυλακές
- εγκληματικότητα
- κέντρα βοήθειας: μια λύση για τη βία ενάντια στις γυναίκες.
- η κυπριακή λογοτεχνία και το κοινωνικό της πλαίσιο
- κυπρίες μετανάστριες στη βρετανία
- ειρηνιστικό κίνημα
- η ποίηση του αρσένι τερκόφσκυ.

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

σας συμφέρει και ... μας συμφέρει

Όνομα _____

Διεύθυνση _____

Τηλ: _____

€ 10 για 12 τεύχη

Εργαστήρι Χαλκογραφίας και
Προυντζογραφίας

Τρικούπη - 33 τ.ελέφωνο 461348

Οι για να χουμιστούμε μπορεί
τζιαι νάχουμε τη μεγαλύτερη
συλλογή χαλκογραφημάτων τζι-
αι προντζογραφημάτων του
παζαρκού. Τζιαι σχεδόν ούλλα

καμνουμε τα εμεις. Μπορετε θε-
μα να μας δητε να δουλεύουμε.
Αμαν έσιετε ώρα ελάτε να πιού-
με καφέ τζιαι να κουβεγκιάσου-
με.

Λαϊκή ταβερνα «Κοκος» (Αστερια)

Διευθυντής ο γνωστός Κοκος (Ριλαξ)

(πίσω από το Γραφείο Δημοσίων Πληροφοριών)

Λεωφόρος Αγ. Ομολογητών - 93: Άγιοι Ομολογητές

τηλ. 446648 & 458420

Φέτρον

- φαϊ κάθε μεσημερι
- φυσικές τροφές για υγιεινή διατροφή

- χρησιμοποιουμε προϊόντα απο βιολογικές καλλιέργειες στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.
- σας περιμενουμε.

L & M Health Food Stores LTD

Χυτρων 11 τηλ. 461466

εστιατόριο - ταβέρνα
το αρχοντικό

Λαϊκή γειτονιά - τηλ. 450080

- Τα μεσημέρια προσφέρουμε πρότυπη παραδοσιακή κουζίνα σε τιμές μαγειριού.
- Το βράδυ μπορείτε ν' απολαύσετε όλη τη σειρά κυπριακών μεζεδών (ΜΕ ΦΡΕΣΚΟ κρέας) σ' ένα ήσυχο περιβάλλον. Τιμή €3.00 το άτομο.

Μπυραρία το «καηλειό»

Λαϊκή γειτονιά - τηλ. 450080

- Ζεστό περιβάλλον κοντά στη παραδοσιακή τσιμινιά.
- Ζωντανή μουσική με το Ττόμη στο μπουζούκι και τον Άντρο στη κιθάρα
- Διαλεγμένοι μεζέδες καηλειού.
- Οι πιο χαμηλές τιμές μπυραρίας χωρίς καμμία υπερτίμηση για τη μουσική

M.B.A

MASTER IN BUSINESS ADMINISTRATION

INDIANA CENTRAL UNIVERSITY

INTERCOLLEGE

OF MANAGEMENT AND COMMUNICATION STUDIES

17, Herpos Ave., Tel. 456892 - 456813, P.O. Box 4005, NICOSIA, CYPRUS

Ευδοκιά

Η ρθε λοιπόν κι' ο Μάρτης χωρίς κανένα ελπιδοφόρο νέο, με τη δικιά του όμως ελπίδα, αυτή της άνοιξης. Ελπίδα της φύσης, ελπίδα και για μας, μιας κι' είμαστε όχι μόνο στοιχείο της αλλά και στοιχείο της. Εμεις χαμένοι στα χαρτικά μας, το πήραμε πρέφα αργά, όταν πια, ανακουφισμένοι που τελειώναμε το τεύχος, κοιτάξαμε γύρω μας. Είχε λιακάδα, το περιοδικό όμως που είχαμε στα χέρια μας (τώρα στα δικά σας) ήταν (και είναι) απελπιστικά χειμωνιάτικο και ζοφερό. Φυλακές, «εγκληματικότητα», βια ενάντια στη γυναίκα, η «προβληματική συμπεριφορά» των νέων, (ευτυχώς που δεν μας μοιάζετε παιδιά), η «Κύπρος που χάνεται» τουρκοκυπριακά, περί πτωχεύσεως ελληνικά, ένας καινούργιος ιός στην οδό των βασιλέων, μια γυναίκα που το 74 την χώρισε στα δυό, μερικά πικρά για την κυπριακή λογοτεχνία.

Παρόλα αυτά, όπως αναφέρεται ξανά κατά δανεισμό, σ' ένα από τα κείμενα του τεύχους, «η απαισιόδοξη στάση που αντιμετωπίζει κάθε αλλαγή σαν τροπή στο χειρότερο είναι θέμα που επανέρχεται συχνά στην ιστορία και που η ιστορία επανειλημμένα το έχει διαψεύσει.»

εγκλημα στο ρικ: η εξαφάνιση του συνδέσμου ψυχολογων κυπρου επεισόδιο 2ο

Πρηνή προηγουμένων. Στο προηγούμενο πρώτο επεισόδιο της σειράς «εγκλημα στο ΡΙΚ», παρακολουθήσατε την απόπειρα φόνο - στραγγαλισμού του εκπροσώπου του Συνδέσμου Ψυχολογων Κυπρου (ΣΨΚ) Κώστα Κοιρανιδη, στο σημείο στο οποίο επιχείρησε να αμφισβητήσει την ορθότητα της δολοφονίας της... κομμίσσας.

Στο δεύτερο επεισόδιο της ίδιας σειράς συνεχίζει η υπόθεση σε διαφορετικό χρόνο τώρα, με πολλούς από τους ίδιους πρωταγωνιστές - αλλά και με μια απουσία...

Δεύτερα επεισόδια:

Χώρος: Θάλαμοι του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος

Εκπομπή: Γύρω από το μικρόφωνο

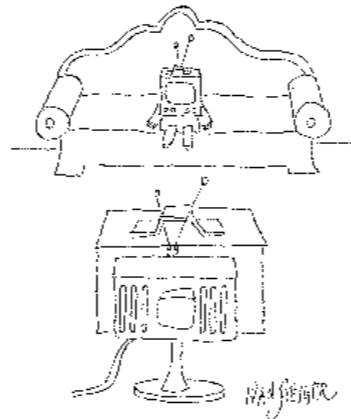
Συντονιστής: Άνθος Λυκαυίτης

Πρωταγωνιστές: «Εκπρόσωποι»

— Αστυνομίας

- Διηγήτων
- Εισαγγελίας
- Συντακτών
- Φυλακών
- Κοινωνιολόγων
- Παγκύπριας Εταιρείας Ψυχικής Υγιεινής (ΠΕΨΥ)

Σενάριο: Μυστήριο κρύβεται γύρω από την εξαφάνιση του εκπροσώπου του Συνδέσμου Ψυχολογων Κυπρου... Ένα άδειο κάθισμα θυμίζει την απουσία του... Η συζήτηση αρχίζει, διεξάγεται κανονικά, με «κοσμιότητα», χωρίς «ακραίες» θέσεις και ανευθυνότητες... Οι θέσεις που εκφράζονται είναι τώρα πιο «ισοζυγισμένες» - με μαθηματική ακρίβεια: ένας εκπρόσωπος από κάθε πιθανό ενδιαφερόμενο οργανισμό. Μια απόλυτα αντικειμενική και άφοβη παρουσίαση... Η πιο σοβαρή και νοικοκυρεμένη παρουσία του ΠΕΨΥ αναπληρώνει επάξια τον σπόντα «κακό» συμπρωταγωνιστή του προηγούμενου επεισοδίου. Τώρα επικρατεί σφραυσμένη και τάξη. Και όμως μια σκιά πλανιέται στην ατμόσφαιρα. Που να είναι ο εκπρόσωπος του Σ.Ψ.Κ.; Έχει αφοραθεί για πάντα; Θα τον αντικαταστήσει μόνιμα ο εκπρόσωπος του ΠΕΨΥ; Η αμφιβολία πλανιέται παντού...

Στο επόμενο επεισόδιο:

Στην ίδια ραδιοφωνική εκπομπή, το κοινό καλείται να βάλει τα δικά του «παρά» - τις δικές του ερωτήσεις. Όλοι όμως συνεχίζουν να διερωτώνται: θα επιστρέψει το «παιδί» του ΣΨΚ για να πάρει την ειδικότητά του; Η συνέχεια και το τέλος επί της οθόνης...

Ν.Μ.Κ.

η καλή βασίλισσα μας να παρασημοφορήσει το ΡΙΚ

Ολοι γνωρίζουμε και εκτιμούμε την καθοριστική συνεισφορά του ΡΙΚ στη διαμόρφωση των χρηστών ηθών αυτού του τόπου. Όλοι αναγνωρίζουμε τη σοβαρότητα του δουλειά και το αξιόλογο έργο που επιτελεί. Όλοι εκτιμούμε τις σωστές εκλογές ταινιών και σειρών - από Δυναστεία, μέχρι Ντόλλας - που τέρπουν και ωφελούν τον καθένα, μας δίνουν αξίες ζωής, δημιουργούν σωστές συνειδησίες...

Για αυτούς τους λόγους καταλαβαίνουμε απόλυτα τη συμπεριφορά του ΡΙΚ στην πρόσφατη υπόθεση σχετικά με τη διαφήμιση της «Ενδοσκόπησης».

* Είναι φανερό γιατί έγιναν οι αλλαγές στο αρχικό κείμενο της διαφήμισης της «Ενδοσκόπησης» και κακώς διαμαρτύρεται ο κος Ευδόκας:

— Το: «Ερωτική και συζυγική σχέση» - έγινε - «συζυγική σχέση» (Έφυγε το «ερωτική», γιατί είναι «αϊκόγκ» - τι θα γινόταν αν το διάβαζαν μικρά παιδιά. Εξ άλλου ποιός είπε ότι η συζυγική σχέση στον τόπο μας πρέπει να είναι κατ'

ανάγκη «ερωτική» - ζήθεν!

— Το: «Μια καινούργια θεραπεία της ανδρικής ανικανότητας» - έγινε - «θέματα που ενδιαφέρουν τους άνδρες».

(Και πολύ σωστά μάλιστα! Πρώτον, ποιός είπε ότι υπάρχει αυτό το φρούτο στην Κύπρο, στους Κύπριους άνδρες; Δεύτερον, ποιός είπε ότι θεραπεύεται αυτό το κακό - που δεν υπάρχει; Τρίτον, γιατί δηλαδή, μόνο οι άνδρες έχουν το μονοπώλιο της ανικανότητας; Τέταρτον, και αν δεν πρόκειται για «πραγματική» θεραπεία, αλλά για τσαρλατανισμό, και παν και μηνύσουν το ΡΙΚ)

— Το: «σχολική αποτυχία» - έγινε - «επιστημονικά θέματα» (Πολύ ορθά. Επιστημονικό θέμα δεν είναι η αποτυχία των μαθητών στα σχολεία; Μπας και νομίζουν ότι πρόκειται να μάθουν οι ίδιοι γιατί πραγματικά αποτυγχάνουν. Μπας και οι καθηγητές νομίζουν ότι πρόκειται για αποτυχία του σχολείου. Και μετά, δεν θα αντιδρούσε το Υπουργείο Παιδείας; Αφού στην Κύπρο δεν υπάρχει σχολική αποτυχία - όλοι προβιβάζονται, τότε πως λογικά θα αντιδρούσε το Υπουργείο μας?)

Λοιπόν φρονούμε ότι το ΡΙΚ σωστά ενήργησε, τηρώντας μια σωστή και ηθική στο θέμα αυτό στέση. Ζητούμε λοιπόν, ο διευθυντής διαφημίσεων και οι υπόλοι-

ποι συνυπεύθυνοι για την γενναία αυτή πράξη, να παρασημοφορηθούν από την Βασίλισσα Βικτώρια και να τους απονεμηθεί ο σταυρός της αειμνησίας για αναγνώριση του έργου τους.

Ν.Μ.

(πατέρας δούλος της αυτοκράτειρας)
Λευκωσία - Κύπρος
Αποκίος της Αυτοκρατορίας,
1 Μαρτίου 1975

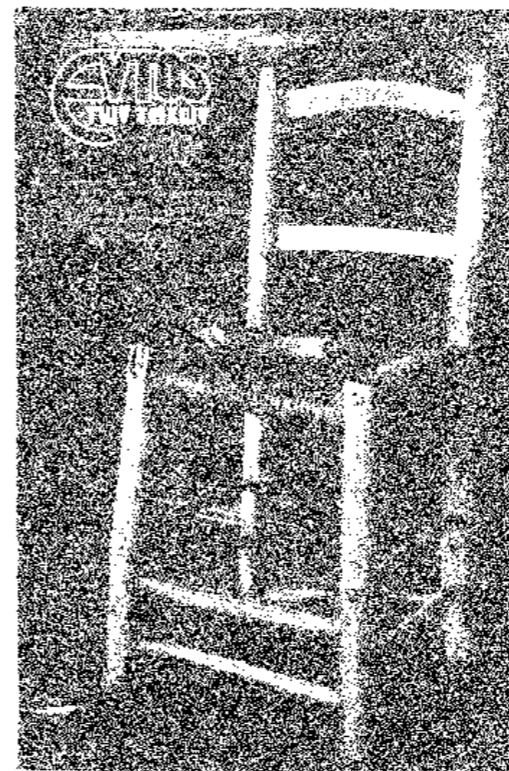

Τεύχος 20ο
Μάρτιος 1987
τιμή £1.00

Το μηνιαίο περιοδικό της Παιδιάς Λευκωσίας, Δημόσιας Μουσικής, 68 Πόλις Αποκίος Τηλ: 431276

- * Διαθέτουμε μια συντακτική ταινία
- * Υποθέσει για τον όρο: Επιστήμη Αρχαίας
- * Επιλέγει Έργα, Θεόδουλου

Για τα επικοινωνία κέρυνη ταχυδρομικά σε συγγενείς τους.

φωτ. εξωφύλλου του κυριακού ευθυμίου

περιεχομενα

- * εκδοτικό 1
- * στο ποδι 2
- * δεν είναι θεραπευτικό ίδρυμα οι φυλακές; γιώργου θεοδουλου
- * «εικονα σου εμαι κοινωνια και σου μοιαζω» γιώργου θεοδουλου 6
- * εγκληματικότητα και τηλεοπτικής συζήτησης συνεχώς; κωστα Κοιρανιδη 9
- * νεολαία: «προβληματική συμπεριφορά» η προβληματική της συμπεριφοράς; μια συνέντευξη με τη ντινα μουστερη 12
- * κεντρα βοήθειας; μια λύση για τη βία εναντια στις γυναίκες; μαρεσ κικουρη 13
- * ειρηνιστικό κίνημα μια συνομιλία με τον κεν κοτς 14
- * η κυπριακή λογοτεχνία και το κοινωνικό της πλαίσιο; Λευκίου Ζαφειρίου 15
- * κυπριακές μεταναστευτικές στη βρετανία; μαρίας παυλιδου 20
- * περι ιπαρχουσας; ζήνωνα σιερεπεκκλη 25
- * η κυπρος που χανεται; μαχημτ γιοσιν 28
- * η ποιηση του αρσενι ταρκοφσκι; γιώργου μολεσκι 30
- * συντακτικός φορεας; κινηματογραφου 32
- * «σωπτηροι διαλογοι - σωπτηρες συμφωνες» γιαννη ιωαννου 33
- * ο επισκεπτης (διηγημα); χηριστου χατζηπαπα 34
- * θεατροσκοπια; οι χρωματιστες γυναίκες; βαρναβα κυριαζη 36
- * αλληλογραφια 36
- * ο ιος. (χρονογραφημα); τακη χατζηγεωργίου

απο δημοκρατία σκίζουμε

Καυσαυξημένα κάπως αναφερόμε- στα σ' ένα «μικρό» γεγονός μεγά- λης σημασίας: την εξώδικη διευθέτηση της αγωγής των Μουσά Ουαύρ και Μου- σταφά Ερίν εναντίον της κυβέρνησης. Η τελευταία κατέβηκε 27.000 στον καθένα αποδεχόμενη ουσιαστικά και επίσημως, ότι η αστυνομία της, όντως είχε ΑΠΑΓΑ- ΓΕΙ τους δύο Τουρκοκύπριους.

Πριν από 2 1/2 περίπου χρόνια και μέ- σα σ' ένα κλίμα υστερίας, που είχε καλ- λιερτήσει ο τύπος ενάντια στους Τουρ- κοκύπριους «πράκτορες» που «κάνει- ζαν» στις ελεύθερες περιοχές, κάποιο αστυνομικό αφήγαγε τους δύο Κύπρι- ους πολίτες και τους παράδωσε σ' εκείνο το «κράτος» που υποτίθεται ότι μόνο η Άγκυρα αναγνωρίζει.

Τότε είχαν τεθεί πολλά ερωτήματα όπως: Αν τα δύο άτομα ήταν πράγματι πράκτορες του Ντενκίτς, γιατί παραδό- χηκαν σ' αυτόν. Γιατί συνελήφθησαν χωρίς ένταλμα; Γιατί δεν παρουσιάστη- καν στο δικαστήριο; Μια τέτοια συμπερι- φορά δεν στοχεύει στην αποτροπή άλλων Τουρκοκυπρίων που θα ήθελαν να διαφύ- γουν από την κόλαση του κυρίου Ντεν- κίτς και να έλθουν στον παράδεισο του κυρίου Κυπριανού;

ελευθερο ανοιχτο πανεπιστημιο

Διασκέδαση για το Ελευθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο: Η προσέλευση στις εκδηλώσεις του, παρουσιάζει στη Λευ- κωσία κατακόρυφη πτώση (σε αντίθεση με τις εκδηλώσεις στην επαρχία), παρά το γεγονός ότι κατά τη γνώμη μας ασχο- λείται και φέτος με θέματα ενδιαφέρον- τα και επίκαιρα όπως μέχρι τότε την ψυχική ενέργεια, τον κινηματογράφο, τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία. Ίσως η πτώση της προσέλευσης του κοινού, να εξηγείται από το γεγονός ότι γίνονται πέρα πολλών εκδηλώσεις, ενώ το κοινό δεν αυξάνει αναλόγως. Πάντως σας υπενθυμίζουμε τις εκδηλώσεις του Μάετι της Λευκωσίας. Στις 10.3.87 θα μιλήσει ο σταρπινός Γιώργος Κουσιανά- κος με θέμα «το πρόβλημα της ειρήνης και η εποχή μας». Στις 24.3.87 θα μιλήσει ο καθηγητής Βασιλής Κορμιωδός με θέ- μα: «καθύστες εξουσίας στην επανάσταση του 1921». Ημέρα των εκδηλώσεων είναι η Τρίτη, και η ώρα 7.30 το βράδυ. Χώρος η Πύλη Αιμοχαιότου. ■

Οι δύο συλληφθέντες, σφράγηκαν ελεύ- θεροι μετά από τελέσιμη καμιάνα και την καθοριστική ως φαίνεται παρέμβαση Άγγλων βουλευτών του Εργατικού Κόμματος.

Με αιρομή την καταβολή της αποζη- μίωσης αρκετές εφημερίδες ξαναθυμή- θηκαν τους πράκτορες. Κατά τον Πυτρί- ος Γιάλλου (Σοσιαλιστική Έκφραση του Φλεβάρη) οι απόψεις αυτές είναι δυνα- τόν να εκπορεύονται από κύκλους της

ΚΥΠ και εφημερίδες που δεν χωνεύουν την κ. Σουλιάνη. (Μου φαίνεται ότι αυτό που οπισώδηπτε δεν χωνεύουν είναι τους Τουρκοκύπριους).

Πάντως κομμά εφημερίδα δεν θυμή- θηκε να ερωτήσει: Καλά οι Τουρκοκύ- πριοι αποζημιώθηκαν, οι δράστες όμως της αγωγής, πώς τιμωρήθηκαν. Κύ- ριοι το λαθρεμπόριο μιλαν τιμωρησι με βαρεία προσήματα και φιλακισεις! Το λαθρεμπόριο ανθρώπων πώς τιμωρείται;

ο ποιητής λειπτος εστειχης...

Έτσι γεγονός ότι σ' αυτό τον τόπο ξεχθιάσαμε πέρα από τα δόντα, τα έργα των πνευματικών μας ανθρώπων. Όλες οι εφημερίδες ασχολούνται και- ως με την προβολή των πνευματικών μας προαιώντων. Κι' αυτό γιατί καλέ γνωρι- ζουν και την σημασία και το μέγελο τους εκτόπισμα.

Λίγα δημοσιογραφία όμως (συγκεκρι- μένα μόνο ένας) σκέφτηκαν να εκθειά- σουν και τα... άλλα μας έργα. Το κρισηο για παράδειγμα σ' όλες τις παραλίες μας καλαίσθητων - και ανοεδόντων προς το χώρο - οπερτολυτελιών ξενοδοχειών και τουριστικών κατοικιών. Απ' αυτή την άποψη αξίζει ο δημόσιος έπαινος στον δημ. * που από τις στήλες της εφημερίδας του, και κάτω από τον τίτλο «ΚΟΣΜΟ- ΓΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΦΟ» αναφέρεται στο υπέρκαλλο αρχιτεκτονικό έργο που επι- τελεί στην εν λόγω επαρχία ο Κος Λε- πτόσι(!)

Νομίζουμε πως μόνο μια φράση του δημ. * εξονηλεί το θέμα: «Αν εκθειάζουμε

ένα ποίημα κάποιου λογοτέχνη, γιατί να μην εκθειάσουμε και το έργο του Λεπτού που απηχτεί από μόνο του ένα ποίημα» (Ή κάπως έτσι).

* δημ. = Δημήτρης ή δημοσιογράφος.

Γ.Σ.

δυσκαλε, παντιο

Πέθανε ο Κουν. Μαζί με το νεκρό ήχο ήτιον μαντάτων, άρχισε με μια αδιό- ρατη κίνηση, ο παγωμένος να συντελεί- ται κύκλος, του σταματήματος των υδά- των. Τα σκοποκίττα του υπογύσιου, σο- στικά ορφανεμένα από τον μύθο. Πώς αλήθαις, ένας μύθος πεθαίνει; Εκείνη η τελευταία στιγμή. Η υστάτη του μουξιά. Ο λυγμός. Ήταν σκοτάδι που ακολού- θησε;

κ. ευθυμίου

γκρηνητης για τα πυρηνικα

Οι πυρηνικές τεχνολογίες, είτε αυτές εφευρόζονται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας είτε για εξοπλι- σμούς, δημιουργούν ένα τεράστιο κίν- δυνό στο φυσικό περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία (για τις σημερινές και για τις επόμενες γενεές). Η καταστροφή από το Τσερνομπιλ ήταν ένα πρόσφατο παράδειγμα του πυρηνικού κινδύνου. Η Χιροσίμα ήταν το πρώτο. Τα 40 χρόνια της πυρηνικής εποχής είναι ένα τρομα- κτικό σκηνικό ατυχημάτων, ημι- ατυχημάτων και τεχνολογίας εκτός ελέγχου.

Η ανάθεση του μέλλοντος στην ισχύ του ατόμου δεν είναι αποδεκτός κίνδυ- νος. Στόχος της οργάνωσης Greenpeace είναι η δημιουργία ενός «πυρηνικά απαλλαγμένου μέλλοντος». Το γενικό αίτημα είναι να κλείσουν οριστικά όλες οι πυρηνικές εγκαταστάσεις: πυρηνικοί αντιδραστήρες, εγκαταστάσεις κύκλου πυρηνικών καυσίμων και πυρηνικών όπλων κάθε είδους. Επομένως, καλούμε όλα τα έθνη του κόσμου να ενεργήσουν για την υλοποίηση των ακόλουθων συ- σταστικών αιτημάτων:

- 1. Να κλείσουν οριστικά όλα τα υπάρχοντα πυρηνικά εργοστάσια και να μην προγραμματιστούν καινούργια.
2. Να σταματήσει η εξόρυξη ορυκτού

ουρανίου, η παραγωγή και το εμπόριο του yellow cake (οξειδίων ουρανίου), εξαφθοριδίου ουρανίου και εμπλουτισμέ- νου ουρανίου.

3. Να κλείσει αμέσως ο δρόμος από τους πυρηνικούς αντιδραστήρες ισχύος στα πυρηνικά όπλα (επανεπεξεργασία πυρηνικών καυσίμων) και να σταματή- σουν όλα τα σχέδια επανεπεξεργασίας και να σταματήσει αμέσως η παραγωγή ένοπλου εμπλουτισμένου ουρανίου και πλουτωνίου μέσω μιας διαπραγματευμέ- νης διανομής της παραγωγής πυρηνι- κών υλικών.

4. Να ικανοποιηθούν οι επερχόμενες ενεργειακές απαιτήσεις με κατάλληλα μέ- τρα ώστε να προωθηθούν η αποδοτική χρήση ενέργειας και η υιοθέτηση άλλων μεθόδων ενεργειακής παραγωγής, με την προϋπόθεση της περιβαλλοντικής κα- ταλληλότητας της παραγωγής και χρή- σης ενέργειας και της εισαγωγής ανανε- ώσιμων πηγών ενέργειας κατά προτε- ριότητα ώστε να απουλεύσουν μικρο- πρόθεσμα την επικρατούσα πηγή ενέρ- γειας.

5. Να παρακρατηθούν τα υπάρχοντα πυρηνικά κατάλοιπα στην στήλη σε συνθήκες που να επιτρέπουν τη μέγιστη δυνατότητα παρακολούθησης, επανορ- θωσιμότητας και συγκράτησης.

6. Να σχεδιαστούν όλα τα ανωτέρω βήματα με τρόπο ώστε να επιφευχθεί παραπέρα ραδιενεργός μόλυνση του περιβάλλοντος και να συμπληρωθούν και επαυξηθούν οι προσπάθειες για την επίτευξη του τέλους του ανταγωνισμού για πυρηνικά όπλα.

I LOVE FAMAGUSTA

I ♥ MY METRO. I ♥ MY MINI. I ♥ FAMAGUSTA. Μια μαγκούλα, τό- ση θα καρδούλα ανάμεσα στο εγώ και στην πόλη της σωτηρίας. Εκεί, στα σύνορα της απελπισίας. Επίσημα τοκοξέστημένο, ένα επίσημο αυτοκόλλητο στο επίσημο βήμα. Να υποθαμβίζουμε Άγγλαά την Κυπριακή ντροπή μας. Ίσως, τελικά, αυ- τή η μαγική καρδούλα να ήταν το κλειδί και δεκαπρία χρόνια δεν το σκαφθήκαμε. Μια καρδούλα πάντα συγκνεί. Θα μας προσέξουν.

κυπριακός ενθουσιασμός

«πολλαπλη επι ενος σκοποβολη»

Ένας τρόπος για να μάθετε σημάδι ή να εκτονώσετε την κινηματική σας ανάγκη, μπροστά στην έλλειψη μέγιστη θηράματος, είναι και η «πολλαπλή επί ενός σκοποβολή».

Πώς γίνεται; Ακού τραυματίστε ένα πιστευμένο (προς θεού μην το σκοτώσι- τε γιατί σας χρειάζεται όπως θα δούμε) μαζεύεστε σ' ένα ανοιγμα, χωρίς πολλά δέντρα. Εκεί το αφήνετε ελεύθερο και μόλις πετάξει λίγο ψηλά το πυροβολείτε όλοι μαζί. Πάλι αν θέλετε να το κάνετε σε στυλ διαγωνισμού σκοποβολής, κάθε φορά που πέσι να πετάξει το σκοπεύει μόνον ένας. Κι όποιος το πετύχει για καλά - κι επομένως το σκοπόσει - κερδι- ζει τις ...μπύρες!

Αυτό το «παχνίδι» τελευταία το παι- ζουν πολλοί κυνηγοί μας, διότι μειώθηκε σωθικά το θήραμα. ενώ οι ίδιοι ανεξηθη- καν σε 45.000 περίπου και η καλοπέραση που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία προδυνάμωσε το σώμα με αποτέλεσμα να μην αντέχουν στο περπάτημα.

Έτσι μ' αυτό το «παχνίδι» κωνοποι- ούν χωρίς περπάτημα κάποιες από τις ανάγκες τους όπως, σκοποβολή, αντα- γωνισμό και ...παισιμά.

γ.θ.

Ο φακός μας αποθανέθηκε τον πολλαπλό φόνος ενός κουλτού που έλασε γόσσα- ρες απανωσμενες προσπάθειες να φήγει κίθε φορά που να πιστευουν φιλή- για να το ηημαδέφουν - τέσσερις «κυνηγοί» στην Λάρα του Ακάμα.

μαθηματα μεταξοτυπιας
για τις μεταξες τηλ 451803 ώρες δουλειας

«Δεν είναι θεραπευτικό ίδρυμα οι φυλακές»

γράφει ο γιώργος θεαδουλου

«Οι φυλακές είναι φυλακές. Δεν είναι θεραπευτικό ίδρυμα».

Απάντηση του διεκδικητή των κεντρικών φυλακών σε διακριτική ερώτηση για το σύστημα ή πρόγραμμα αναμόρφωσης που εφαρμόζεται στους φυλα-

κισμένους. Σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες βασικός σκοπός της φυλάκισης είναι η αναμόρφωση. Στον τόπο μας υφίσταται σε επικίνδυνα κι απεράδεκτα επίπεδα.

Μπορεί να ισχυριστούν βέβαια οι υπεθλόντες, πως οι δικοί μας φυλακισμένοι είναι άνθρωποι χωρίς προβλήμα-

τα, γι' αυτό θεωρείται πολιτέλεια η αναμόρφωσή τους. Αυτός ο ισχυρισμός καταρρέει από τον πίνακα II που περιέχεται στην ετήσια έκθεση των φυλακών για το 1985.

Διευκρινιστικά αναφέρουμε πως η μείωση των νεαρών προσήμων στη Σχολή Αξιωματικών το '84 και '85 ωφείλεται κυρίως στην υπολει-

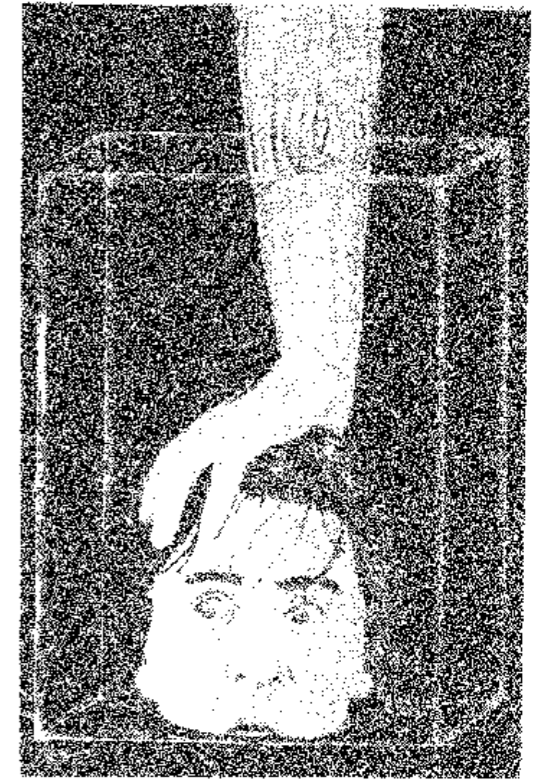
κισμένους.

Μας εξήγησε στη συνέχεια πως σκόπιμος της ποινής είναι ο διαδιδωτικός αναμορφωτισμός. Της κοινωνίας από την μια, και του ίδιου του κατήδικου από την άλλη.

τουργία κι αργότερα κλείσιμο της. Ο πίνακας II δείχνει χωρίς αμφισβήτηση πως ένας μεγάλος αριθμός νεαρών που υποκρίπτονται σε ποινικό αδίκημα και φυλακίζονται, ήταν υπό κηδεμονυση ή πρόφρονιση της Σχολής Αξιωματικών. Μηπως αυτό το στοιχείο δεν ενισχύει την αναγκαιότητα αναμορφωτικού συστήματος στις

φυλακές;

Τη στιγμή μάλιστα που και οι ίδιες οι αρχές των φυλακών έχουν ίδια γνώση της αποτελεσματικότητας κάποιου είδους αναμόρφωσης. Γνώση που τους παρέχει η ελλειψής και χωρίς επιστημονική βοήθεια εξειδικευμένη απασχόληση ορισμένων φυλακισμένων. Για στοιχεία και το κά-

ΚΑΤΑΤΥΧΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Η επιβολή ποινής δηλαδή στον τόπο μας δεν αποσκοπεί στην τρίπτυχη αναμορφωτική διαδικασία της:

- παραδειγματισμού και προσοχής της κοινωνίας
- αναμόρφωσης.

Το κράτος αρκείται, μετά δυσκολίας μάλιστα, στα δύο πρώτα.

Μετά δυσκολίας διότι τα εφαρμόζει κοιμισμένα και με ασυνέπεια προς τις ίδιες τις δικές του νομοθεσίες. Στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα ασπικό κράτος των «μεινών».

Η ασυνέπεια του κράτους προς τους δικούς του νόμους κι αποφάσεις φαίνεται ολοκάθαρα στον πίνακα I, όπου παρουσιάζονται οι ποινές για φόνους και η τελική

έκταση τους. Για παράδειγμα ο Ν. Νικολάου καταδικάστηκε σε 12 χρόνια φυλάκιση για ανθρωποκτονία και απολύθηκε σε 3,5 χρόνια. Η Αθηνά Αγαθούλη καταδικάστηκε σε 9 χρόνια μετά από έφεση, και απολύθηκε πριν κλείσουν οι 20 μήνες φυλάκισης της.

Και η κριτική ασυνέπεια αποκορυφώνεται στον πίνακα I με τον Σ. Σχίζα που καταδικάστηκε 3 χρόνια γι' ανθρωποκτονία και παρέμεινε στη φυλακή μόνο για... 4 μήνες.

Σκοπός αυτών των παρατηρήσεων δεν είναι η υποτιμητική ασηπρότερων παινιών, αλλά η απόδειξη της κρατικής ασυνέπειας.

Η μείωση των ποινών μπορούσε να δικαιολογηθεί καλύτερα με την εφαρμογή ενός

καλύτερη θεραπεία ή πρόληψη

«ΚΕΙΜΟΝΑ ΣΟΥ ΕΙΜΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ...»

(C. Καζαντζάκη)

Οκτώ χρόνια πριν έγραψαν το 1986, κι ένας τον πρώτο μήνα του 1987.

Κωνσταντίνος Γεωργιάδης
Έπιτορ Αβραμίου
Χρυσόστομος Χρυσόστομου
Αρτίη Μασχαταουρίαν

Παναγιώτης Θεοδωράκης
Θεόδωρος Πηταράς
Σάλλη Πυλάκη
Μαίρη Γαλιώνη

Υπεράσπιση αλήθειας του αριστερού των δεξιόφρονων, δείχνουν τα στοιχεία της αστυνομίας, με αποκλειστικά την ληστεία στον «ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ». Κι ο εκφοβισμός, ή και άλλους η τρο-

απομονωμένους κι ανήμπορους

Τι είναι όμως όντως; Κατά την κοινωνιολογία, είναι η παραβίαση των κανόνων της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας.

Κι αγολιματικός είναι το άτομο που παραβιάζει πρότυπα συμπεριφορά δηλαδή το άτομο που επιλογεί ένα είδος «περιθωρίου» ή απώχνησις αυτό.

Απομονωμένο κι ανήμπορο μέσα στην ίδια του την οικογένεια, απομονωμένο από τους γονείς του, που ενώ ήταν οι καλύτεροι του αιώνα και προστάτες του «παιδιού», μετατρέπονται στους χειρότερους εχθρούς των οικιακών πόρων του «εφήβου», απαγορευτικής του ή επιβάλλοντάς του το - κατά την κρίση τους - «λέθος» ή «ελαστικότητα» για να πάσουν το παιδί τους κατ' εικόνα και ομοίωση εκείνου που οι ίδιοι θα ήθελαν να είναι.

Απομονωμένο κι ανήμπορο στο σχολείο, με φερτά εξουσιών και γνώσεων να το απειλούν, ενώ αρκετές απαιτήσεις δικαία τις θεωρεί άχρηστες.

Απομονωμένο κι ανήμπορο μέσα στην κοινωνία που έχει χάσει ιδεολογίες, εργαλειακούς και υποκρινόμενους έχει και το δικό, για να «κτραπέτσούν» το μέλη της.

Μια κοινωνία που βοηθάει τους νέους με κατανοητικούς προσπαθώντας από τη μια, και το θέαμα της «ζέσης» της βίας, της απόγης από την άλλη.

Πώς μετά απ' όλα αυτά την απομόνωση κι ανημποριά να μην καταλήξει στο «κρημνισμό» που ίσως είναι και η μόνη ελπίδα του.

Μόνος του προσπαθεί να επιβιώσει φυσικά και υπηκόως. Χωρίς να έχει αποθεματοποιηθεί, επιζήσιο, εκτός από την αυστηροδοξολογία της υπαγωγής του (γεννημένο

ευνοχητός πριν το περιθώριο

«ΚΕΙΜΟΝΑ ΣΟΥ ΕΙΜΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ...»

(C. Καζαντζάκη)

μοκρατία, δεν υστερεί. Παλλοπλασιάζεται με γενοδό ρυθμό σε ποσότητα και ποιότητα, όπως τοπαθνήσεις βομβών, απειλές για τέτοιους κ.λ.π. Με άλλα λόγια η εγκληματικότητα κολλάει χωρίς να διαγράφεται στον ορίζοντα καμιά ελπίδα παραμύθιας της. Πυλίοι βέβαια θεωρού την αναπαφορά της θανατικής ποινής μονάδα μας ελπίδα. Ποινή που εφαρμόζεται και στη χώρα που «κουχέται» για το πιο μεγάλο ποσοστό εγκληματικότητας, γκ. Η.Π.Α.

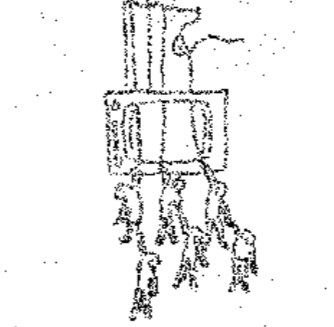
ηθική) και την γρήγορη απόκτηση αγαθών που του «ψηλίστο χείλη», γι' αρκετά χρόνια η καταναλωτική κοινωνία (διαρρήξεις, ληστείες).

η τηλεόραση προωθεί την βία και τον ευδαιμονισμό

Επιζητά επίσης τρόπους για να πετύχει την επιδίωξη του. Τους διδασκαλεί από τον κοινωνικό καθρέφτη, όπου «το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό».

Οπότε είναι αμφίβολο αν η επιβολή της ποινής του θανάτου θα αντρεψει όλα αυτά την διαπαιδαγωγική διαδικασία.

Το φάρμακο επιδρά αποτελεσματικά μόνο στο μικρόβιο που προκαλεί την αρρώστια, παρά στο σύμπτωμα. Και στην περίπτωση μας νοσεί η κοινωνία, και μακρόβια είναι η αποτυχημένη παιδική διαπαιδαγωγή, η ψυχρή μηχανιστική μόρφωση και η προβο-

λή του ευδαιμονισμού.

Αυτά, ευδαιμονισμός και βία, προωθούνται πολύ εύστοχα, και από το μαζικότερο μέσο επικοινωνίας, την τηλεόραση. Την προηγούμενη νύκτα της ληστείας στον «ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ» όλη η «κούπρος» παρακολούθησε πως γινόταν μία κατασχεδιασμένη κλοπή.

Καλύτερη «θεραπεία» κι αυτής της «ασθένειας» απ' ό,τι φαίνεται είναι η πρόληψη, «Επισκευή» των δομών εκπαίδευσης, διαπαιδαγωγικής, μαζικής επικοινωνίας...

πως θετικό αποτέλεσμα αυτής της μεθόδου φαίνονται στον πίνακα III.

Εκτός από τα επίσημα στοιχεία που αποδεικνύουν από μόνα τους την αναγκαιότητα ενός επιστημονικά μελετημένου συστήματος ανα-

μόρφωσης των φυλακισμένων, έχουμε κι υλισμένα βιογραφικά των νεαρών που από δράσαν μελετήσει στο τις φυλακές, τα οποία ενισχύουν αυτόν τον ισχυρισμό. Αυτά είναι γραμμένα από τους ίδιους. Παραθέτουμε τα βασικό

II Συνολικός πίνακας που δείχνει την αναγκαιότητα μετακίνησης νεαρών κρατούμενων στα νέγες τελευταία χρόνια.

	1981	1982	1983	1984	1985
Υπόλοιποι κρατούμενοι των φυλακών	25	30	24	27	30
Νέοι υπό κηδεμονυση και πρόφρονιση	13	15	16	23	24
Νέοι υπό κηδεμονυση και πρόφρονιση της Σχολής Αξιωματικών	7	5	10	11	3
ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΑΡΙΘΜΟΣ	45	51	50	61	57

III Πίνακας δείχνων τον αριθμό στήλων που παραμένει από τις φυλακές μεταξύ του 1981-1985 και τον αριθμό που διαγράφονται με πρόβλεψη μετά την απόλυση του μεθ' η νεοσύστατος τους.

ΕΤΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ				ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ				
	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	
1981	45	35	7	25	314	180	26	1	132
1982	51	42	24	36	212	152	22	7	28
1983	50	19	6	26	225	103	7	1	18
1984	61	32	1	32	174	100	3	2	24
1985	57	32	12	37	175	100	1	1	27

Ο πίνακας συνεχίζεται μέχρι 1.5.86.

τερα στοιχεία:

... Νίκος Σολωμού, 20 χρονών από το Βαρώσι. Μέχρι 4 χρονών δεν γνώρισε τον πατέρα του διότι δούλευε στο εξωτερικό. Από το '74 ως το '78 έζησε με την οικογένειά του στη Λεμεσό, και μετά μετανάστευσε στην Ελλάδα.

Δεν πήγε γυμνάσιο διότι η οικογένειά του είχε οικονομικές δυσκολίες.

Στα 14 του και για δυο χρόνια δούλεψε στα πλοία.

Μόνος του ήλθε στην Κύπρο και κατετάγη στα Λ.Ο.Κ.

Απολύθηκε πριν τελειώσει τη θητεία του λόγω ψυχολογικών προβλημάτων.

— Δημήτρης Ιωάννου, 21 χρονών, από τη Λάρνακα. Χωρισμένοι γονείς. Τον μεγάλωσε ο παππούς και η γιαγιά του.

Απολύθηκε από το στρατό με ιατρική γνωμάτευση ότι είναι ψυχοπαθητική προσωπικότητα.

Δύο απόπειρες αυτοκτονίας, πριν την απόδραση.

— Γρηγόρης Γρηγορίου 18 χρονών χωρίς μονιμη διαμονή.

Χωρισμένοι γονείς, και ξαναπαντρεμένοι. Δυο αδελφές που ζουν μόνες τους και δουλεύουν σε μπαρ.

Ψυχιατρική παρακολούθηση από 12 χρονών.

Δυο φορές απόπειρα αυτοκτονίας πριν την αιχμασίση.

Η ελληνική ψυχιατρική βιβλιοθήκη καταδικάζει τους κρατούμενους σε απομόνωση της κοινότητας τους.

Και παρ' όλα αυτά το κράτος διαθέτει μόνο ένα ψυχίατρο κι ένα ψυχολόγο - μάλιστα με μερική απόσπαση - για να παρακολουθεί τους 210 φυλακισμένους. Κι αυτή «επιπέσει» τις φυλακές δυο φορές την εβδομάδα. Ενώ συγχρόνως διαθέτει ένα επίμονιμου βάσης δάσκαλο ραπτικής. Αυτός μαζί με τους άλλους εκπαιδευτές σ' έργα στήρια αποτελούν την βάση του υπάρχοντος «αναμορφωτικού» συστήματος στις φυλακές.

Ενισχύεται η αντικοινωνική αντιπεριφορά

Αντικοινωνική η νέα μορφωση

Τα στοιχεία που ετοιμάθηκαν στους κελιάδες τις τελευταίες τέσσερις χρονιάς:

Τεμάχια	1981	1982	1983	1984	1985
Γαριφαλάδες	-	-	-	7	7
Εξέλιξη γέφυρας	7	15	17	33	60
Καταβολή Σπυριδίου	-	-	-	1	4
Εξέλιξη	-	-	-	-	56
Ανάσωση αδελφών	-	-	-	-	1
Εξέλιξη κεντρικού	-	-	-	-	2
Αναβολή κεντρικού	-	-	-	-	1
ΣΥΝΟΛΟ	7	15	17	36	51

Οι γυναίκες που είναι φυλακισμένες ζουν στον δικό τους χώρο 50x50 που περιβάλλεται από τσιμεντένιους ψηλούς τοίχους. Κατοικία τους

Χειρόγραφα βιογραφικά και στίχοι που αποδίδουν την απελπισία της αιχμασίσης ενταξιακού συστήματος στις φυλακές στρατοφυλάκων ως επιστημονική βάση.

παλιές παράγκες και «αναμορφωση» τους το ράφιμα ή κέντημα. Ήτοιγ' άλλο. Το κλειδί του γυναικείου τμήματος είναι στα χέρια των ανδρών δεσποφύλακων στο φρουραρχείο για να μην το κρατά η γυναικεία δεσποφύλακας που προσέχει τις φυλακισμένες διότι υπάρχει ο κίνδυνος να της το πάρουν και να δραστηριοποιηθούν.

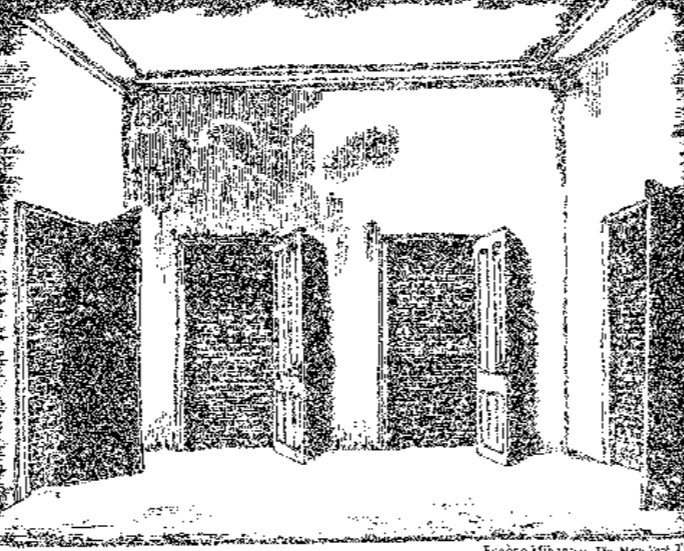
Οι γυναικείες δεσποφύλακες είναι μόνο πέντε. Γι' αυτό μόλις απερκούν για τις βάρδιες όλου του 24ωρου.

Δυο παρατηρήσεις

Και δυο τελευταίες παρατηρήσεις πριν κλείσουμε την κάπως μωσαϊκή σελίδα έμπνοια μας:

— Οι δεσποφύλακες δεν έχουν ειδικές γνώσεις πριν την απόλυση τους, ούτε καμιά εκπαίδευση μετά. Εκτός από δύο που εκπαιδεύθηκαν για 15 μέρες στα ...ΜΑΔΔ.

— Για να επισκεφθεί κατάδικος τον ψυχίατρο ή ψυχολόγο, έπρεπε κι αν το ζητήσει, πρέπει πρώτα να κριθεί για την ανγκοκότητα αυτής της επίσκεψης σ... διευθυντής των φυλακών.

Source: M.P. Press, The New York Times

Εγκληματικότητα

και... τηλεοπτικής συζήτησης συνέχεια

Κώστας Κοιρανίδης
κλινικός ψυχολόγος

Με το παρόν σημείωμα θέλω να προβάλω ορισμένες θέσεις και ιδέες, που να συμπληρώνουν εκείνες που μου επιτράπηκε να διατυπώσω στην πρόσφατη τηλεοπτική συζήτηση (23 του Γενάρη).

Ο αρχίον με ορισμένες ενδείξεις ή καλύτερα αντενδείξεις του ενδιαφέροντος του επίσημου κράτους για το θέμα, θα προχωρήσω σε μερικές απόψεις για την μεγάλη απόσταση από την τηλεοπτική συζήτηση, την Κρατική Τηλεόραση, και θα επιχειρήσω να διατυπώσω κάπως, ολοκληρωμένα μερικές θέσεις αναφορικά με την πολιτική πρόληψη του εγκλήματος και την αρχή της αποπαινωκοποίησης, θέματα (κοιτάξε στο τέλος της σελίδας) που ακροθιγώς μόνο μου επιτράπηκε να αναφέρω στην συζήτηση εκείνη.

Ερώτημα 1ο: Πόσο ενδιαφέρει το ενδιαφέρον του επίσημου κράτους με εκείνο του λαού και των εκπροσώπων του;

Αναφέρω μερικές χτυπητές ενδείξεις: Εδώ και αρκετό καιρό επιδεινώνεται αυξανόμενο ελλείψαν και απουσία για το πρόβλημα της εγκληματικότητας στον τόπο μας, από ορισμένους κοινωνικούς φορείς — μέλη ή εκπροσώπους της κοινής γνώμης: οργανώνονται ανοιχτές συζητήσεις για το θέμα, αρκετές εφημερίδες φιλοξενούν απόψεις διαφόρων οργανώσεων, παραγόντων και απόδων, πρόσφατα μάλιστα προαδειείται συζήτηση και στη Βουλή.

Την στιγμή λοιπόν που ο τύπος, αρκετές κοινωνικές οργανώσεις, σκόνη και μεμονωμένα άτομα προβληματίζονται και παίρνουν δημόσια θέση, παρατηρείται δυστυχώς μια κομμιολογική σιωπή του κατ' εξοχήν αρμόδιου υπουργείου για την χάραξη αντιεγκληματικής πολιτικής, του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Δεν έχω αντιληφθεί μέχρι σήμερα καμιά σχετική ανακοίνωση προς τον τύπο, ούτε καμιά σχετική απόφαση του Υπουργείου με άλλους ενδιαφερόμενους φορείς (επαγγελματικές και κοινωνικές οργανώσεις, μέσα μαζικής επικοινωνίας, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης κ.ο.κ.), με στόχο να καθορισθεί και να εφαρμοστεί συλλογικά μια ενιαία πολιτική πρόληψης του εγκλήματος.

Είναι άραγε άσχετη αυτή η σιωπή και αδράνεια του Υπουργείου με την απουσία του Υπουργείου από την τηλεοπτική συζήτηση; Με την απουσία μιας κάποιας σχετικής διαμετρησίας προς το Ρ.Ι.Κ.;

Θα αναφέρω ακόμα μια χτυπητή ένδειξη του πόσο υστερούμε από τα υπόλοιπα κράτη ως προς το ενδιαφέρον για το πρόβλημα της εγκληματικότητας: Το κράτος της Κύπρου έλαμψε διά της απουσίας του από το 6ο Συνέδριο του ΟΗΕ που έγινε ειδικά για την «Πρόληψη

της Εγκληματικότητας και την Αντιμετώπιση των παραβατών», τον Σεπτέμβρη του '88 στην κοινή μας Γαλιλία και στο οποίο πήραν μέρος 126 χώρες! Μήπως χώρες όπως η Βουργινα Faso, Gambia, Senegal, San Marino, να μην ή Κορέας και άλλα μικρά κράτη έχουν μεγαλύτερο πρόβλημα εγκληματικότητας από το δικό μας; Πόσο σοβαρά σκέφτεται το επίσημο κράτος να προχωρήσει στην εφαρμογή των αποφάσεων και των συστάσεων των ειδικών για το θέμα Συνεδρίων του ΟΗΕ, που γίνονται κάθε πέντε χρόνια, όταν δεν αιμμεταχουμε σαν κράτος σ' αυτά;

Ερώτημα 2ο: Ποιος εξοικειώνει περισσότερο στο εγκλημα: ο στρατός ή η τηλεόραση;

Για τον στρατό επιδόθηκαν νομίζω, περισσότερο απ' όσα χρειαζόνταν, γι' αυτό θα μπω αυξήσω στο θέμα της κρατικής τηλεόρασης. Θέλω αρχικά να επισημάνω ένα παραλληλισμό, χρήσιμο, νομίζω, για ν' αντιληφθεί ο καθένας το μέγεθος του προβλήματος της «εξοικείωσης» του Ρ.Ι.Κ. με το εγκλημα: Σχεδόν κάθε παιδί και εφηβος κάθεται περίπου τόσες ώρες μπροστά από την τηλεόραση, όσες και πίσω από το θρόνιο. Στην περίπτωση του σχολείου, η διδασκαλία διπεται από μια συγκεκριμένη παιδαγωγική φιλοσοφία και αρχές, που εφαρμόζονται μέσω συγκεκριμένου αναλυτικού προγράμματος, εγκυκλίων και γενικότερα μέσω μιας εκπαιδευτικής πολιτικής, με στόχο την προαγωγή της ψυχο-κοινωνικής ανάπτυξης του μαθητή. Για την εφαρμογή αυτής της εκπαιδευτικής πολιτικής το κράτος επενδύει πολλούς πόρους.

Την ίδια στιγμή αφήνει χωρίς πυξίδα και κόσκινο, χωρίς καμιά παρόμοια εκπαιδευτική πολιτική, το άλλο «σχολείο», την κρατική τηλεόραση να κατοικύζει με οπτικοακουστικά ερεθίσματα μικρούς και μεγάλους θεατές... Ένα «σχολείο»

που, σύμφωνα με τις στατιστικές, έχει θροναστεί και στο τελευταίο νοικοκυριό της Κύπρου.

Απ' ότι όμως αντιλαμβάνεται υπάρχει μάλλον μια «πολιτική», αυτή των «ανοιχτών θυρών» που συνίσταται στο να δεχόμαστε να προβάλουμε ό,τι μας προσφέρει ή καλύτερα ό,τι μας προσφέρουν οι διάφορες εταιρείες-μεγαλήρια, που δισθετούν κάθε λογής πολιτιστικά υποπροϊόντα.

Ο διευθυντής του Ρ.Ι.Κ. σε μια πρόσφατη απόντησή του σε κάποιο τηλεοπτικό ενασέρθηκε σε κάποιο «κώδικα» που χρησιμοποιείται για το ψαλλίδισμα ορισμένων σκηνών από ξένες ταινίες. Τι γίνεται όμως με εκείνες τις ταινίες που η όλη τους φιλοσοφία θεσποισι το χρέμα και καταξιώνει το εγκλημα; Που το βίαιο περιεχόμενό τους και το σύγχρονο χωρο-χρονικό τους πλαίσιο εξοικειώνουν με τη βία; Που τα πρότυπα σχέσεων τους παραδειγματίζουν στη εκμετάλλευση, την αγραφή και τη διαφθορά; Τι γίνεται τέλος με τις ταινίες εκείνες, που η όλη πλοκή και κατάληξη της ιστορίας τους ηροσποισι τους εγκληματίες;

Προκαλέ τη Διεύθυνση του Ρ.Ι.Κ. να δημοσιεύσει τα συγκεκριμένα κριτήρια αυτού του «κώδικα» που χρησιμοποιεί αν χρησιμοποιεί, όταν επιλέγει ξένες ταινίες και προγράμματα. Με ποιο κριτήριο επιλέγεται π.χ. η ταινία «αν έρθει το αύριο», που προβλήθηκε σε τρία Σαββατόβραδα και που καθαρά εξοικειώνει,

ηρωποιοίσε και κατ' επέκταση εξωθούσε στις κλοπές, διαρρήξεις και κάθε λογής απάτες; Αν αύριο μερικά αμούστακα παιδιά μιμηθούν τους κατ' άλλα συμπαθητικούς και «επιτυχημένους» εκείνους ήρωες (που φιγουράρουν επιπλέον και στο εξώφυλλο του ραδιοπρογράμματος!), ποιοί θα είναι οι πρωταίτιοι; Δεν θα 'ταν δίκαιο στο εδώλιο του κατηγορουμένου να καθήσει και η Διεύθυνση του Ρ.Ι.Κ. σαν ηθικός αυτουργός ή τουλάχιστον συνυπεύθυνος; Όταν πάλι ένα παιδί που είδε τις προάλλες μια ταινία κινουμένων σχεδίων, που παρουσίαζαν διάφορα όπλα και μάχες σαν αθώα και αβλαβή παιχνίδια, δοκιμάσει να πράξει ανάλογα με το όπλο του πατέρα του, ποιος θα είναι ο ένοχος; Προβλέπει για τέτοιες επιδράσεις ο «κώδικας» του Ρ.Ι.Κ.;

Τι μπορεί όμως να γίνει για να διορθωθεί ή τουλάχιστον να βελτιωθεί η όλη κατάσταση; Πρώτα απ' όλα πρέπει ν' αναγνωριστεί από το κράτος επίσημα ή ιδιαίτερη παιδαγωγική λειτουργία της τηλεόρασης και ν' ανατεθεί στο υπουργείο Παιδείας η ευθύνη να ετοιμάσει νομοσχέδιο που θα προνοεί την σύσταση και λειτουργία ειδικής ψυχοπαιδαγωγικής επιτροπής που θα ελέγχει τα διάφορα προγράμματα του Ρ.Ι.Κ. από πλευράς επιστημονικών (ψυχοπαιδαγωγικών) κριτηρίων. Μια τέτοια επιτροπή πρέπει να είναι διεπιστημονική, μπορεί δε να θεσπιστεί και να λειτουργεί κατ' αναλογία με τις ψυχοπαιδαγωγικές επιτροπές για την ειδική εκπαίδευση, που σύμφωνα τουλάχιστον με τη δική μου εκτίμηση (τυγχάνει να συμμετέχω σε μια τέτοια εδώ και μερικά χρόνια) αποδείχτηκε πολύ χρήσιμος θεσμός. Μια τέτοια ανάλογη επιτροπή ασφαλώς δεν θα λύσει όλα τα προβλήματα που σχετίζονται με την ποιότητα των προγραμμάτων του Ρ.Ι.Κ., αλλά τουλάχιστον θα προστατεύσει τους θεατές και ιδιαίτερα τους ανήλικους από εγκληματογόνες, αντιπαιδαγωγικές και ψυχοτραυματικές επιδράσεις.

Έρχομαι τώρα στο θέμα της αποποινικοποίησης, μιας έννοιας που τόσο παρεξηγήθηκε, ακόμα και από τον ίδιο τον συντονιστή της σχετικής τηλεοπτικής συζήτησης. Η έννοια αυτή βασικά σημαίνει ότι, όταν οι δικαστές, οι εισαγγελείς ή ακόμα οι νομοθέτες έχουν ν' αντιμετωπίσουν ένα συγκεκριμένο είδος ή περίπτωση αδικήματος, εκτός από τα πολύ σοβαρά, πρέπει ν' αναζητούν μέτρα άλλα από την φυλάκιση, ιδίως όταν έχουν να κάμουν με νεαρό άτομο. Αυτό τουλάχιστον προτρέπουν οι σχετικές αποφάσεις των συνεδρίων του Ο.Η.Ε. και οι συ-

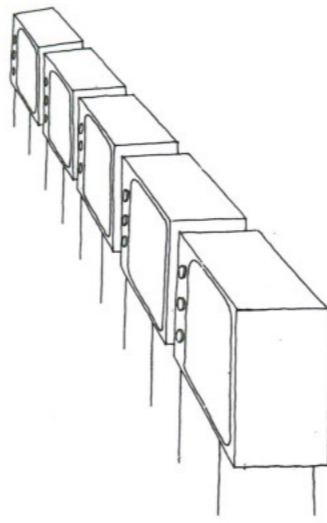
στάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης: Λέει κατά λέξη μεταξύ άλλων η απόφαση 16 του έκτου σχετικού με την εγκληματικότητα συνεδρίου του ΟΗΕ (Μιλάνο, 1985).

16.2. Συστήνει στα κράτη μέλη «να εντατικοποιήσουν την αναζήτηση αξιόπιστων κυρώσεων άλλων από τη φυλάκιση, κάτι που θα εξυπηρετήσει την επίτευξη της σμίκρυνσης του πληθυσμού των φυλακών». Στη συνέχεια καλεί τα κράτη μέλη να ενημερώνουν σχετικά τον Γ.Γ. κάθε πέντε χρόνια. Επίσης η απόφαση 16.5(α) αναφέρεται στην «ανάπτυξη αποτελεσματικών κυρώσεων και μέτρων άλλων από τη φυλάκιση, για την κοινωνική ενσωμάτωση (social integration) των παραβατών και περιορισμούς στη χρήση της φυλάκισης».

Η θέση λοιπόν για αποποινικοποίηση, που εκφράσαμε σαν Σύνδεσμος στην τηλεοπτική συζήτηση, δεν είναι δανεισμένες από ακαδημαϊκά βήματα, αλλά από τέτοια διεθνή Σώματα όπως είναι ο ΟΗΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, στα οποία σαν κράτος καταφεύγουμε και τις αποφάσεις των οποίων ζητούμε να εφαρμόζουν όλα τα κράτη.

Δεν είναι, βέβαια, τυχαίες οι αποφάσεις αυτές, ούτε επίσης τυχαία η σύνδεση της αποποινικοποίησης με την έννοια της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Σήμερα αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο πως το άτομο αναπτύσσει αντικοινωνικές τάσεις βασικά όταν απειλείται ή κλονίζεται η δική του κοινωνική ενσωμάτωση ή εκείνη των ομάδων ανήκει όπου (π.χ. της οικογένειάς του ή της τάξης του ή της εθνικότητάς του). Εφόσον, επομένως, θέλουμε να σταματήσει να εγκληματεί κάποιος, πρέπει να τον αντιμετωπίσουμε με μέτρα που να τον επανεντάξουν, να τον ενσωματώσουν στο κοινωνικό σύνολο και όχι να τον περιθωριοποιούν, να τον στιγματίζουν και δυστυχώς η φυλάκιση κάνει και τα δύο!...

Με την φυλάκιση δημιουργείται ο πιο κάτω φαύλος κύκλος που χειροτερεύει,

ΤΟΥ ΚΥΡ ΑΠΟ ΤΟ ΛΕΥΚΟΜΑ ΜΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΚΑΚΤΟΣ»

κατά κανόνα, τα πραγματικά: 1 ο περιθωριοποιημένο άτομο εγκληματεί (κατά της κοινωνίας) — φυλακίζεται (από την κοινωνία) = περιθωριοποιείται περισσότερο εγκληματεί περισσότερο — (κατά της κοινωνίας) κ.ο.κ.

Έρχομαι τώρα στο θέμα της πρόληψης. Αποτελεί μια πάγια θέση των διεθνών συνεδρίων και σωμάτων που ασχολούνται με την εγκληματικότητα ότι από μόνοι τους οι μηχανισμοί καταστολής του εγκλήματος (αστυνομικοί, εισαγγελία, δικαστήρια, φυλακές) δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση και την μείωση της εγκληματικότητας. Περισσότερο απ' όλα χρειάζεται μια πολιτική πρόληψης. Μια τέτοια πολιτική θα πρέπει βασικά να διαλαμβάνει τέτοια συγκεκριμένα μέτρα, διαδικασίες, προγράμματα και θεσμούς που να αποβλέπουν, όπως ανέφερα και πριν, στην αποφυγή του φαινομένου της περιθωριοποίησης ατόμων και ομάδων του πληθυσμού. Τέτοιες ομάδες που, για κάποιους λόγους, πολιτικούς (π.χ. φυλετικές διακρίσεις), οικονομικοκοινωνικούς (π.χ. ανεργία ή φτώχεια), πολιτιστικούς (π.χ. αναλφαριθμητισμός, σχολική ή αποτυχία), ψυχοκοινωνικούς (π.χ. παιδιά από πολυπροβληματικές οικογένειες), δυσκολεύονται να ενσωματωθούν ή κινδυνεύουν να αποκοπούν από το υπόλοιπο κοινωνικό σώμα, αποτελούν ομάδες αυξημένου κινδύνου, αναπτύσσουν δηλ. μεγαλύτερη αντικοινωνικότητα.

Για να μειωθεί επομένως η εγκληματικότητα χρειάζεται βασικά να εφαρμοστεί μια πολιτική που να αποτρέπει την περιθωριοποίηση και να προωθεί την ένταξη ή επανένταξη τέτοιων ομάδων κινδύνου.

Μια τέτοια πολιτική, βέβαια, μπορεί να διαμορφωθεί εφόσον προηγηθούν κάποιες αναλύσεις, μελέτες και έρευνες, που να αποκαλύψουν τους συγκεκριμένους παράγοντες εγκληματογένεσης στη δική μας κοινωνία. Έχει γίνει κάτι τέτοιο στον τόπο μας; Δυστυχώς όχι. Μετά τα γνωστά επεισόδια στη Γερμασόγεια, όπου για πρώτη φορά εμφανίστηκε στην Κύπρο το φαινόμενο της μαζικής αντικοινωνικής συμπεριφοράς, το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα, βέβαια, από πολλές πιέσεις της κοινής γνώμης, προχώρησε στον διορισμό ειδικής επιτροπής για να διερευνήσει το όλο πρόβλημα της νεανικής αντικοινωνικότητας στον τόπο μας και να προβεί σε συγκεκριμένες εισηγήσεις. Η όλη σύσταση της Επιτροπής, ωστόσο, από την οποία, ως σημειωθεί, απουσιάζουν οι ενδιαφερό-

μενες επιστημονικές και κοινωνικές οργανώσεις, δεν αφήνει πολλά περιθώρια αισιοδοξίας, ως προς το πόσον επιστημονικές και τεκμηριωμένες θα είναι οι εισηγήσεις που θα (ή έχει;) υποβάλει. Σαν Σύνδεσμος Ψυχολόγων υποβάλαμε σχετικό υπόμνημα τον Ιούλιο του 86 προς όλες τις ενδιαφερόμενες κρατικές υπηρεσίες και κοινωνικές οργανώσεις προς τον τύπο και όλους τους βουλευτές, με συγκεκριμένες θέσεις, αναλύσεις και εισηγήσεις. Αναμένουμε τώρα τις προτάσεις της ειδικής αυτής επιτροπής, για να προχωρήσουμε — έτσι, τουλάχιστον ελπίζω — στο στάδιο μιας πιο συλλογικής συμμετοχής κρατικών, δημοτικών και κοινωνικών φορέων και παραγόντων, ώστε να διαμορφωθεί μια, ως την πούμε, εθνική πολιτική πρόληψη της Εγκληματικότητας.

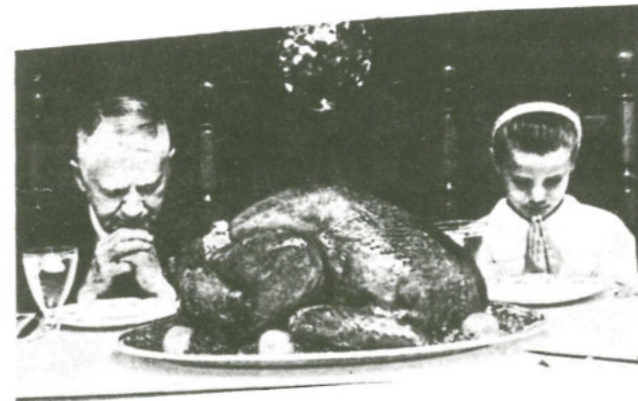
Σ' ένα αμέσως επόμενο στάδιο θα μπορούσε να συσταθεί, νομοθετικά, σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, φορέας ή Σώματα Κοινωνικής Άμυνας, που να εκπονούν συγκεκριμένα προγράμματα, διαδικασίες και μέτρα που να απευθύνονται στους κυριώτερους φορείς κοινωνικοποίησης, δηλ. την οικογένεια, το Σχολείο, την Απασχόληση, ιδίως της Νεολαίας και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.

Μέχρις ότου, βέβαια, επιτευχθεί ένας τέτοιος φιλόδοξος στόχος, μπορούν και πρέπει να παίρνονται μεμονωμένα μέτρα που αποδεδειγμένα συμβάλλουν θετικά στην πρόληψη. Πολλά τέτοια μέτρα περιλαμβάνονται στις εισηγήσεις του Συνδέσμου Ψυχολόγων στο σχετικό υπόμνημα, γι' αυτό δεν θα επεκταθώ περισσότερο. ■

μια συνομιλία
με τη ντινα μουστέρη

νεολαία

«προβληματική συμπεριφορά»
ή
προβληματική της συμπεριφοράς

«Εντός: Ντινα, σαν ψυχολόγος, συμμερίζεσαι τις ανησυχίες του κοινού για την αύξηση της εγκληματικότητας και πιο ειδικά, για τις διαφορές «εκτροπές» στη συμπεριφορά της νεολαίας;

Ντινα Μ.: Ενώ για την εγκληματικότητα ανησυχούν γενικά όλοι, για τις ούτω καλούμενες «εκτροπές» στη συμπεριφορά της νεολαίας ανησυχούν πολύ περισσότερο οι ενήλικες και οι ηλικιωμένοι παρά οι ίδιοι οι νέοι. Αυτό συμβαίνει παντού όπως και στη δική μας κοινωνία. Π.χ. για το φαινόμενο των «καμικάζι» προβληματίζονται πολύ περισσότερο οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και η Αστυνομία, παρά η πλειοψηφία των ιδίων των μαθη-

τών. Το ίδιο και με τις συναισθηματικές σχέσεις ανάμεσα στους 14χρονους ή τα νυκτοξημερώματα στις δισκοθήκες.

Κάτι που δείχνει ότι η έννοια «εκτροπή» αναφέρεται κυρίως σε σχέση με κάποιο «πρότυπο ομαλότητας» της προηγούμενης γενιάς κι όχι των ιδίων των νέων.

«Εντός: Δεν πιστεύεις λοιπόν ότι υπάρχει «πρόβλημα συμπεριφοράς» της νεολαίας;

Ντινα Μ.: Στην Κύπρο είναι γνωστό ότι η νεανική εγκληματικότητα και η αντικοινωνική συμπεριφορά είναι σε πολύ χαμηλά ποσοστά σε σύγκριση με άλλες χώρες, με κάποιες αυξομειώσεις τα τελευταία χρόνια που δεν συμβαδίζουν με

τις ραγδαίες δημογραφικές και κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές που συνέβησαν στον τόπο μας. Παρ' όλ' αυτά οι ανησυχίες που εκφράζονται από τους «μεγάλους» αυξάνονται όλο και περισσότερο και δεν αφορούν τόσο τις μικροκλοπές ή τις διαρρήξεις που αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό των εγκλημάτων της νεολαίας, αλλά αφορούν κυρίως θέματα ηθικής: Θέματα σεξουαλικής συμπεριφοράς, ανυπακοής στους γονείς και στις Αρχές γενικά, προκλητικής συμπεριφοράς κ.ά. Κάτι που δείχνει όχι τόσο ένα αντικειμενικό πρόβλημα κοινωνικού κινδύνου, αλλά κυρίως υποδηλώνει ένα σύμπτωμα στη σχέση ανάμεσα σ' αυτούς που ονομάζουμε νέους και την πιο μεγάλη γενιά, κατά τη φάση αλλαγής

που περνά η κοινωνία μας. Αυτό που υμνείται στην πραγματικότητα είναι ότι στη δυσδική σχέση ανάμεσα στη νεολαία από την μια και τους «μεγάλους» από την άλλη, δημιουργείται μια αντιπαράθεση που σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπει να χαρακτηρισθεί μια συμπεριφορά σαν πρόβλημα. Στην συγκεκριμένη συζήτηση, εμείς οι μεγάλοι αντί να μιλούμε για τις διαφορές ή τις συγκρούσεις ανάμεσα στους δύο πόλους επικοινωνίας που είναι οι νέοι από τη μια και οι ενήλικες από την άλλη, υποβάλλουμε ότι υπάρχει ένα πρόβλημα που εντοπίζουμε στις «εκτροπές» της άλλης πλευράς. Το πρόβλημα δηλ. λένε οι μεγάλοι, δεν είναι ότι διαφωνούμε σε κάποια θέματα (π.χ. ηθικής) και συγκρούμαστε μαζί σας με διάφορους τρόπους (έμμεσους ή άμεσους). Το πρόβλημα είναι ότι εσείς παρεκτρέπεστε.

«Εντός»: Δηλαδή, Ντίνα, πιστεύεις ότι δεν πρέπει να ανησυχούμε για την συμπεριφορά των σημερινών νέων;

Ντίνα Μ.: Δεν αναφέρομαι στο αν έχουν δικαίωμα ή άδικο οι μεγάλοι ανησυχούν για κάποιες συμπεριφορές των νέων. Αυτό που έχει εδώ σημασία να τονισθεί είναι ότι για να καταλάβουμε ένα φαινόμενο όπως αυτό των νεανικών εκτροπών ο καλύτερος τρόπος είναι να το εντάξουμε μέσα στο σύνολο σχέσεων στο οποίο υπάρχει, ή που καθορίζει τα πρότυπα επικοινωνίας ανάμεσα στο άτομο ή ομάδα που το αποπελάττει. Με αυτή την έννοια κάθε μεμονωμένη συμπεριφορά είναι σε άμεση αλληλεπίδραση με τις συμπεριφορές των άλλων μελών του συστήματος.

Έτσι, πιο συγκεκριμένα, αν θεωρήσουμε για παράδειγμα το πρόβλημα «εκτροπή» στα πλαίσια του συστήματος που λέγεται «οικογένεια», αντί σαν γεγονός να διερωτηθώ τι συμβαίνει μέσα στο μυαλό ή την ψυχή του γιού μου που τον κάνει να μου συθαδιάζει, να μην με υπακούει ή να με προκαλεί, θέταν πιο αποτελεσματικό αν διερωτώμουν τι κάνω εγώ που κάνει το γιό μου να μου συμπεριφέρεται προκλητικά (π.χ. του συμπεριφέρομαι σαν μικρό μαρό); Κάποιος τρίτος παρατηρητής θα μπορούσε να περιγράψει τι κάνει ο γιός που κάνει το γονιό να συμπεριφέρεται έτσι που να αδει τον γιό να είναι ανυπακούος, κ.ά.κ. Μπορούμε έτσι να διακρίνουμε μια σειρά από φάσεις στην σχέση, που όλες μαζί σε μια κυκλική κυκλοφορία δημιουργούν το συγκεκριμένο πρόβλημα. Μ' αυτό τον τρόπο αποφεύγουμε την μονόπλευρη, γραμμική αιτιολόγηση, και προσεγγίζουμε το πρόβλημα που εφαρμόζει τόσο η κτρο-ψυχοπαιδαγωγική αντίληψη όσο και η ηθικο-θρησκευτική.

Με την ίδια μέθοδο μπορούμε να αναλύσουμε το θέμα εκτροπής στα πλαίσια του συστήματος που λέγεται π.χ. σχολείο, δικαστήριο, φυλακές, κλπ. ή ακόμα γενικότερα στα πλαίσια του συστήματος που λέγεται Κυπριακή Κοινωνία.

«Εντός»: Πιστεύεις δηλαδή ότι υπάρχει πρόβλημα

επικοινωνίας μεταξύ των δύο γενιών και ότι αυτός είναι ο πυρήνας του προβλήματος; Τι είδους προβλήματα επικοινωνίας υπάρχουν;

Ντίνα Μ.: Αυτό που συμβαίνει συχνά είναι ότι στέλλονται αντιφατικά μηνύματα κι από τις δύο πλευρές (νέοι-γονείς). Αν πάρουμε την πλευρά της νεολαίας βλέπουμε να διαχέεται κάποιο ένα μήνυμα που θα μπορούσε να μεταφραστεί ως εξής:

Θέλουμε να είμαστε ανεξάρτητοι και διαφορετικοί από σας αλλά θέλουμε και να μας προστατεύετε, γι' αυτό γινόμαστε κάποιο τόσο προκλητικοί ώστε να σας κάνουμε ν' ανησυχείτε και να μας περιορίζετε παρά τη θέλησή μας. Έτσι ενώ θέλουμε να γίνουμε ανεξάρτητοι, καταφέρνουμε να προκαλούμε την επέμβαση σας για να μην γίνουμε ανεξάρτητοι. Όσο μας περιορίζετε βέβαια εμείς επιδιώκουμε ακόμα πιο προκλητικά την ανεξαρτησία μας - και πόσο λέγοντας.

Από την δική της πλευρά η κοινωνία των μεγάλων φαίνεται να στέλλει αντιφατικά διάφορα μηνύματα, θα αναφέρω μερικά παραδείγματα:

(1) Γονείς: Θέλουμε μόνο το δικό σας καλό, δεν μας ενδιαφέρει παρά η δική σας ευτυχία, ζούμε δηλ. μόνο για σας. Όμως δεν θέλουμε να χάνετε «την έννοια» μας όταν μας εγκαταλείψετε για τις σπουδές σας, όσο κι αν ξέρετε πως η ζωή μας τότε θα χάσει κάθε νόημα. Κοιμάστε λοιπόν ουαλά και να γίνεται ανεξάρτητοι, έτσι κι αν ξέρετε πως αυτό θα είναι για μας εδυντό.

(2) Θέλουμε να γίνετε όμοιοι, δυνατόι κι ανεξάρτητοι για να μπορείτε να τα βγάλετε πέρα στις άγνωστες συνθήκες των σπουδών αλλά και με τις δυσκολίες της ζωής, θέλουμε όμως, αντος ανεξαρτητοί, να θέλετε να πιστεύετε και να θέλετε να κάνετε αυτό που εμείς θέλουμε,

πιστεύουμε και κάνουμε, γιατί υλισσοφονικά, θα σκεφθούμε ότι δεν μας αγαπάτε και δεν μας σέβεστε. Συχνά λέμε: Ο τρόπος για να γίνετε ανεξάρτητοι είναι να μας υπακούσατε.

(3) Θέλουμε να σέβεστε τις ηθικές αξίες, να ενδιαφέρεστε για την μόρφωση και την τέχνη, να πιστεύετε σε ανώτερα ιδανικά αλλά σας προσφέρουμε την ευκαιρία να παρακολουθείτε και να μοιράζεστε μαζί μας το πάθος μας για την δαυμάσια «δυναστεία» και τις άλλες παρόμοιες σειρές της Τηλεόρασης, να μας βλέπετε να εκτρέπομαστε στα γήπεδα ή στους νηπέδων όταν χάνει η Ομόνοια ή το ΑΠΟΕΛ.

Θέλουμε να συμπεριφέρεστε σαν ώριμοι πολίτες, ενώ σας αποθαρρύνουμε να ασχοληθείτε με οποιοδήποτε ενεργό τρόπο στην πολιτική, για να μείνετε απερίσπαστοι στα μαθήματά σας, τα φροντιστήρια και τα ιδιαίτερα που είναι τόσο βασικά για το μελλοντικό άτομο σας βέβαια. Θέλουμε να διαπαιδαγωγηθείτε σωστά σαν πολίτες αλλά δεν θέλουμε να ασχοληθείτε στα πολιτικά, για να μην παρεμβείθε από τους κομματικούς λαοπλάνους που εμείς ψηφίζουμε. Θέλουμε να έχετε την αίσθηση της λιτότητας και να μη σπαταλάτε τα λεφτά που σας δίνουμε, ενώ εμείς αφιερώνουμε τον μεγαλύτερο χρόνο μας στο πως θα ετακτείνουμε την επείχηση μας, πόσες κάμερες και μπάνιυ θάχει το κεντρικό μας σπίτι, τι μάρκα «βίντεο» ή αυτοκίνητο θα αγοράσουμε και διάφορα άλλα, που φυσικά όλα γίνονται για σας, για το δικό σας καλό και το δικό σας μέλλον.

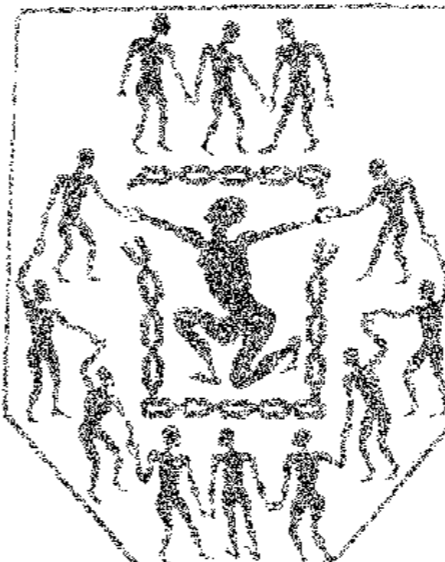
Αυτά είναι μερικά παραδείγματα αντιφατικών μηνυμάτων που αν ξεκαθαρίζονταν, πιστεύω ότι θα μπορούσαν να ρίξουν κάποιο φως στη σχέση ανάμεσα στη νεολαία και τους μεγάλους και ειδικότερα στην αντιμετώπιση των «εκτροπών».

Αυτά είναι μερικά παραδείγματα αντιφατικών μηνυμάτων που αν ξεκαθαρίζονταν, πιστεύω ότι θα μπορούσαν να ρίξουν κάποιο φως στη σχέση ανάμεσα στη νεολαία και τους μεγάλους και ειδικότερα στην αντιμετώπιση των «εκτροπών».

Υπάρχει παράλληλα και μια καθημερινή βία θεοποιημένη στα ιδιωτικά πλαίσια της οικογένειας και που συχνά ξεχνιέται γιατί δεν είναι δική μας ή εφισυχάζει στα απήματα των γυναικείων οργανώσεων.

Ένα από τα αιτήματα αυτό είναι η δημιουργία κέντρων βοήθειας για κακοποιημένες γυναίκες.

Κέντρα βοήθειας: μια λύση για τη βία εναντίον στις γυναίκες

- είναι:
- η προσφορά προαγωγής και καταφυγίου για γυναίκα και παιδιά, θύματα βίας στην οικογένεια.
 - η κοινωνική εναντίωση της γυναίκας βασισμένη σε πιο υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις.
 - η προσφορά ψυχολογικής νομικής και συμβουλευτικής βοήθειας μέχρις ότου αποφασίσουν για τη ζωή τους.
 - η καταδίκη της βίας, ενάντια στη γυναίκα, η ενημέρωση και διαφώτιση όλων των φορέων πάνω στο θέμα.

Στα κέντρα αυτά φιλοξενούνται γυναίκες και παιδιά (π.χ. αριθμός 30) που αποφύσαν να διακόψουν τις σχέσεις βίας με το σύντροφό τους. Μέσων εκεί για ένα χρονικό διάστημα (μέσος όρος: 3 μήνες), μέχρις ότου επαναπροσδιορίσουν τον τρόπο ζωής τους. Βοηθούνται στην εξάρθρωση εργασίας, διαμονής, στις νομικές διαδικασίες και συμμετέχουν στην κοινή ζωή του κέντρου.

Οι γυναίκες που καταφεύγουν σ' αυτά τα κέντρα, προέρχονται από όλα τα κοινωνικά στρώματα καθώς και οι σύντροφοί τους, με μια πλειοψηφία ανηλικόπαιστων της χαμηλά μοιοβόμενης τάξης.

Κοινωνικό και ψυχολογικό φαινόμενο η βία στη γυναίκα

Τα κέντρα βοήθειας με την ύπαρξή τους θεοποιούν και προσδίδουν κοινωνική υφή στο πρόβλημα της βίας ενάντια στη γυναίκα.

Τα κέντρα βοήθειας θέλουν να καθορίζονται σε μεταβατικό χώρο ανάμεσα σ' ένα παλιό τρόπο ζωής και συσχέτισης και στην κοινωνική επανένταξη της γυναίκας με βάση την αυτονομία και την ανεξαρτησία.

Είναι το πέρασμα από μια ζωή όπου υπερίσχυε ο εξευτελισμός, η ταπείνωση, ο πόνος, το βίωμα και η συννεοχή του θύματος, σε μια ζωή όπου η επιθυμία καθορίζεται αυτόνομα.

Σ' αυτό το χώρο η γυναίκα θα λήσει και θα επεξεργαστεί το βίωμα της ρήξης με τις προηγούμενες σχέσεις βίας. Και το βίωμα αυτό είναι οδυνηρό. Εμπεικλείει χάσιμο, εγκατάλειψη, θάνατο. Αναζωπώνει προηγούμενες καταστάσεις οίησης, έαβει την επιθυμία. Είναι ένα στάδιο δύσκολο, που χρειάζεται ένα χώρο κατάλληλο να το δεχτεί και να το μετασώσει σε δημιουργικότητα και θέληση ζωής.

Τα κέντρα βοήθειας γίνονται ένας χώρος που καθορίζει το πρόβλημα της βίας στην τομή του ψυχολογικού και του κοι-

Μετρώς κακοποίηση

Η εισήγηση αυτή έγινε σε εκδήλωση του κέντρου "Λαμπάρα" με θέμα: "Τη χρήση βίας ενάντια στη γυναίκα".

νονακού.

Τοποθετείται η προβληματική της αποδοχής της βίας, συνδεδεμένης με την απόφαση για τη διακοπή της.

Η απόφαση της ρήξης με τις σχέσεις βίας και η παρουσία της γυναίκας σ' ένα κέντρο βοήθειας, προσδίδουν μια ψυχολογική απόφαση στη πράξη αυτή. Η κόνηση αυτή ερμηνεύεται σαν θέληση, για αλλαγή, αλλαγή της θέσης και κατάστασης της και σαν απόφαση επαναγωγής νέου μοντέλου γυναίκας ανεξαρτητής και απτόνομης. Παρόλληλα όμως, μπαίνουν τα ερωτήματα. Τι προσδιορίζει την απόφαση αυτή, ποια η λειτουργία της και που εντάσσεται μέσα στη ψυχική δομή της γυναίκας και των σχέσεων της με τον άντρα.

Δομή του κέντρου βοήθειας

Σε μια τέτοια δομή πρέπει να γίνει αποδεχτή η διαφορά. Υπάρχουν εξ ορισμού: μια ομάδα (συνήθως μόνο γυναίκες) που διαχωρίζεται το κέντρο, και μια ομάδα γυναικών που θα φιλοξενούνται. Οι σχέσεις μεταξύ τους είναι σχέσεις εξουσίας που κινδυνεύουν ν' αντιγράφουν τα ανδροκικά πρότυπα. Ενώ αντίθετα η προβολή ενός και μόνου προτύπου (στην περίπτωση αυτή, του προτύπου της ανεξαρτητής, αυτόνομης γυναίκας), και η προσπάθεια επιβολής του είναι μέθοδος ισοπεδωτική που δεν διαφέρει πολύ απ' αυτό που καταδικάζουμε «κάποια κόρη μου να σώσεις την οικογένειά σου».

Εκείνο που θα πετύχει μια αλλαγή δεν είναι ο μονοδιάστατος λόγος, η έλλειψη σχετικότητας, η άκαμπτη και στυτική εφαρμογή προτύπων, αλλά το ύκουσμα, η αναγνώριση και ο σεβασμός της επιθυμίας της γυναίκας.

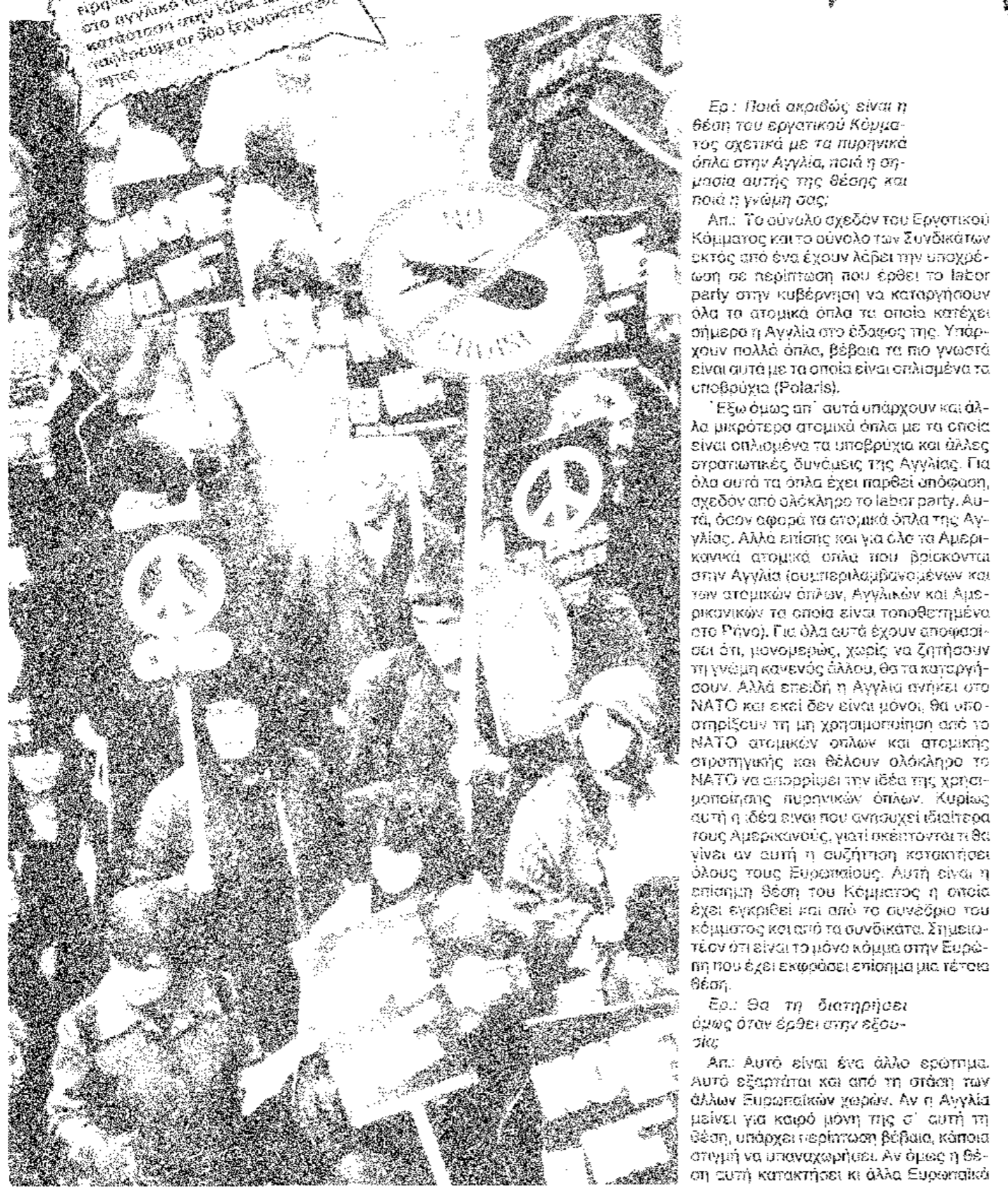
Στόχοι των κέντρων βοήθειας

Θάθελα να παραθέσω μερικά σκέψεις, σε μια κατεύθυνση, ένα κάποιο προσανατολισμό, για τα κέντρα βοήθειας και τη λειτουργία τους, βασισμένες σε μια προσωπική μου εμπειρία σ' ένα τέτοιο κέντρο, στη Γαλλία, πριν από μερικά χρόνια. Βασικοί στόχοι των κέντρων βοήθειας

...να μια σύμβαση στην οποία
...αποφασίστηκε τότε...
...στην Αθήνα με τον Κεν Κότς...
...ιδρυμάτων...
...αποφασίστηκε τις επιπτώσεις...
...το ερώτημα...
...πρωτογενή κίνημα...
...στο αγγλικό...
...κατάσταση στην Κίνα...
...κατάσταση...
...δύο...
...ήτες...

ΕΙΡΗΝΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ: ΜΙΑ ΣΥΝΟΡΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΕΝ ΚΟΤΣ

Ο ΚΕΝ ΚΟΤΣ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΝΩΣΤΟΤΗΤΑΣ
Ο Κεν Κότς είναι διεθνώς γνωστός...
...Εταιρεία...
...Νότιο...
...Εκεί...
...προς...
...στην...
...Αγγλοι...
...των...
...εργα...
...Ο...
...Η...
...στην...
...των...
...που...

Ερ: Ποιά ακριβώς είναι η θέση του εργατικού Κόμματος σχετικά με τα πυρηνικά όπλα στην Αγγλία, ποιά η σημασία αυτής της θέσης και ποιά η γνώμη σας;

Απ: Το σύνολο σχεδόν του Εργατικού Κόμματος και το σύνολο των Συνδικάτων εκτός από ένα έχουν λάβει την υποχρέωση σε περίπτωση που έρθει το labor party στην κυβέρνηση να καταργήσουν όλα τα ατομικά όπλα τα οποία κατέχει σήμερα η Αγγλία στο έδαφος της. Υπάρχουν πολλά όπλα, βέβαια τα πιο γνωστά είναι αυτά με τα οποία είναι επιφορτισμένα τα υποβρύχια (Polaris).

Εξώμως απ' αυτά υπάρχουν και άλλα μικρότερα ατομικά όπλα με τα οποία είναι οπλισμένα τα υποβρύχια και άλλες στρατιωτικές δυνάμεις της Αγγλίας. Για όλα αυτά τα όπλα έχει παρθεί απόφαση, σχεδόν από ολόκληρο το labor party. Αυτό, όσον αφορά τα ατομικά όπλα της Αγγλίας, αλλά επίσης και για όλα τα Αμερικανικά ατομικά όπλα που βρίσκονται στην Αγγλία (συμπεριλαμβανομένων και των ατομικών όπλων, Αγγλικών και Αμερικανικών τα οποία είναι τοποθετημένα στο Ρίνο). Για όλα αυτά έχουν αποφασίσει ότι, μονομερώς, χωρίς να ζητήσουν τη γνώμη κανενός άλλου, θα τα καταργήσουν. Αλλά επειδή η Αγγλία ανήκει στο ΝΑΤΟ και εκεί δεν είναι μόνοι, θα υποστηρίξουν τη μη χρησιμοποίηση από το ΝΑΤΟ ατομικών όπλων και ατομικής στρατηγικής και θέλουν ολόκληρο το ΝΑΤΟ να απορρίψει την ιδέα της χρησιμοποίησης πυρηνικών όπλων. Κυρίως αυτή η ιδέα είναι που ανησυχεί ιδιαίτερα τους Αμερικανούς, γιατί σκεπτόνται τι θα γίνει αν αυτή η συζήτηση κατακτήσει όλους τους Ευρωπαίους. Αυτή είναι η επίσημη θέση του Κόμματος η οποία έχει εγκριθεί και από το συνέδριο του κόμματος και από τα συνδικάτα. Σημειώ-
...τέον ότι είναι το μόνο κόμμα στην Ευρώπη που έχει εκφράσει επίσημα μια τέτοια θέση.

Ερ: Θα τη διατηρήσει όμως όταν έρθει στην εξουσία;

Απ: Αυτό είναι ένα άλλο ερώτημα. Αυτό εξαρτάται και από τη στάση των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Αν η Αγγλία μείνει για καιρό μόνη της σ' αυτή τη θέση, υπάρχει περίπτωση βέβαια, κάποια στιγμή να υπαναχωρήσει. Αν όμως η θέση αυτή κατακτήσει κι άλλα Ευρωπαϊκά

κράτη, τότε βέβαια οι Εγγλέζοι θα επιμείνουν. Η μάλα βρίσκεται από μια έννοια στο στρατόπεδο των άλλων Ευρωπαίων, μαζί και της Ελλάδας.

Υπάρχει επίσης και το ζήτημα του αν μένουμε στο ΝΑΤΟ ή φεύγουμε απ' αυτό. Μια μερίδα του labor party έχει την άποψη ότι πρέπει να φύγουμε. Είναι μειοψηφία μέσα στο Εργ. Κόμμα αλλά πλειοψηφία μέσα στο ειρηνιστικό κίνημα. Πρώτα-πρώτα υπάρχει η δεξιά πτέρυγα, η οποία είναι εναντίον της αποχώρησης και η οποία έχει πρωταρχήσει και στη δημιουργία του ΝΑΤΟ. Μια άλλη μεγάλη μερίδα της αριστεράς του κόμματος, προβάλλει το επιχειρημα, ότι έχουμε περισσότερες πιθανότητες αν είμαστε μέσα στο ΝΑΤΟ, να υποστηρίξουμε την πολιτική την οποία αποφασίσαμε παρά αν βγούμε από το ΝΑΤΟ. Είναι βέβαια πολύ δύσκολη στρατηγική. Αν βέβαια το labor party μπορεί να εσφουρήσει την πρότη του θέση και αποσύρει τα βρετανικά πυρηνικά όπλα, τότε και ως προς τη δεύτερη θέση που αφορά το ΝΑΤΟ, τα πράγματα θα πάρουν θετική τροπή. Πολλά εξαρτώνται επίσης από την εξέλιξη του συσχετισμού δυνάμεων μέσα στο ΝΑΤΟ.

Υπάρχει κατά τη γνώμη μου μια μεγάλη αντίθεση μεταξύ Ευρωπαίων και Αμερικανών μέσα στο ΝΑΤΟ. Πρώτα-πρώτα στον οικονομικό τομέα υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ Ευρώπης και Αμερικής, υπάρχει ανταγωνισμός, ο οποίος αντανακλάται και μέσα στο ΝΑΤΟ. Επίσης υπάρχουν μεγάλες διαφορές σχετι-

κά με την πολιτική στη Μέση Ανατολή. Πολλά κεντρικά και δεξιά κόμματα των χωρών του ΝΑΤΟ ανησυχούν πολύ για την πολιτική που ακολουθεί ο Ρήγκαν στη Μέση Ανατολή, φοβούμενα ότι εκεί μπορεί να υπάρξουν συσράξεις μη ελεγχόμενες. Το πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή μια διεύθυνση της Αριστεράς για όλα αυτά τα ζητήματα σε Ευρωπαϊκό κλίμακα. Αν υπήρχε μια συνεργασία, μεταξύ των δυνάμεων της Αριστεράς στον Ευρωπαϊκό χώρο, τα αποτελέσματα της πολιτικής αυτής, που οι Αγγλοι και μόνο προωθούν για την ώρα, θα ήταν μεγαλύτερα.

Η προσωπική μου γνώμη είναι ότι, η θέση που υποστηρίζει για την ώρα, μόνο η Αγγλική αριστερά, μπορεί να έχει σαν θετικό αποτέλεσμα, ανεξάρτητα από το αν θα κερδίσει τις εκλογές, να δημιουργήσει σε ευρωπαϊκό κλίμακα ένα παρόμοιο ρεύμα.

Ερ: Κάνετε μια διαπίστωση, ότι η Ευρώπη και η Αμερική βρίσκονται σ' ένα ανταγωνισμό. Από την άλλη μεριά, στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας, έχετε πληροφορίες αν

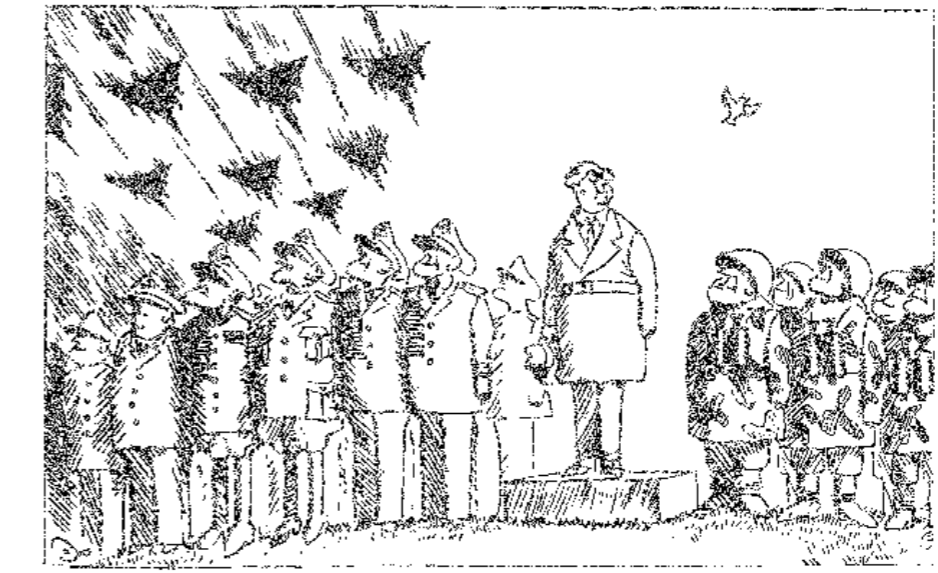
υπάρχει αντιστοιχος ανταγωνισμός μεταξύ των δορυφόρων και της Ρωσίας;

Απ: Ναι, υπάρχουν μεγάλα προβλήματα. Αλλά δε μπορούμε να λύσουμε γι' αυτούς αυτά τα προβλήματα. Εκεί που πρέπει να δράσουμε είναι ο Ευρωπαϊκός χώρος. Π.χ. η κατάσταση στην Πολωνία είναι ιδιαίτερα προβληματική. Έχω δει πολλών ειδών κομμουνιστικά καθεστώτα αλλά δεν είχα δει ως τώρα, στρατιωτική κομμουνιστική δικτατορία. Και υπάρχει διαρκής ανταρσχή με ένα ισχυρό αντιπολιτευτικό κίνημα. Αυτό δε συμβαίνει μόνο στην Πολωνία αλλά και σε άλλες χώρες.

Η κατάσταση αυτή στην Πολωνία, είναι εξαιρετικά κρίσιμη και μέσα στο Κόμμα, όπου υπάρχουν διάφοροι που θεωρούν ότι το καθεστώς αυτό είναι τελείως απαράδεκτο και προσπαθούν να βρουν κάποια λύση.

Υπάρχει επίσης σοβαρή συζήτηση μέσα στους κύκλους της ίδιας της Σοβιετικής ηγεσίας. Υπάρχουν σήμερα κινήματα στις Ανατολικές χώρες με πολύ θετική θέση. Αλλά το μεγάλο ζήτημα είναι τι θα συμβεί στην ίδια τη Σοβιετική Ένωση.

Πριν μερικά χρόνια το Ευρωπαϊκό κίνημα Ειρήνης είχε κατηγορηθεί από την Σοβιετική Ένωση ότι είναι κίνημα πρακτόρων του ιμπεριαλισμού. Αλλά έκτοτε οι Σοβιετικοί άλλαξαν τόσο, βλέποντας τις αντιδράσεις που υπήρχαν μέσα στις ίδιες τους τις χώρες, ώστε να συμμετέχουν τώρα σε διάφορες εκδηλώσεις του Ευρωπαϊκού Κινήματος. Και τώρα, βρίσκεται εδώ μια ισχυρότερη Σοβιετική αντιπροσωπεία. Υπάρχουν τρεις κατηγορίες ανάμεσα στους Σοβιετικούς: ορισμένοι οι οποίοι κάνουν την αυτοκριτική τους και λένε: «λυπούμεθα γιατί στο παρελθόν ήμασταν τόσο άδικοι μαζί σας». Υπάρχει η άλλη κατηγορία που λένε «εί-

χαμε δικιο και στο παρελθόν και τώρα». Και μια τρίτη άποψη λέει ότι δεν ενδιαφέρεται γι' αυτές τις ιστορίες και προσπαθεί μάλλον να κάνει μερικά θετικά βήματα με άλλους. Γενικά η στάση των Σοβιετικών είναι πολύ ρευστή γιατί, εκτός των άλλων, πιέζονται σήμερα τρομερά από την ιδιόμορφη, ιδιαίτερη και εξαιρετική ανάπτυξη της Κίνας, η οποία τους βάζει προβλήματα.

Ποιν μερικά χρόνια όλοι οι Σοβιετικοί κυβερνώντες και κυβερνώμενοι ακόμα και οι διαφωνούντες, ήταν όλοι αντικινέζοι. Η Σοβιετική δεξιά ήταν τελείως αντικινεζική αλλά μερικοί από τους διαφο-

νούργες ήταν πιο αντικινέζοι ακόμη κι από τη δεξιά. Η πιο προοδευτική επίσης «αντιπολίτευση» στη Σοβιετική Ένωση ήταν αντικινεζική γιατί φοβόταν ότι οι Κινέζοι ακολουθούν ένα δρόμο Σταλινικό. Βλέπουν τώρα ότι η Κίνα έφτασε να τρέψει τον πληθυσμό της, τον απέραντο πληθυσμό της, τη στιγμή που η Ρωσία δεν καταφέρνει να λύσει τώρα τέτοια προβλήματα.

Ερ.: Το Π.Α.Σ.Ο.Κ. είχε πολλές ριζοσπαστικές θέσεις πριν έρθει στην κυβέρνηση, τις οποίες μετά άλλαξε ή ξε-

χασε. Είναι πιθανό να συμβεί το ίδιο με το Εργατικό Κόμμα στην Αγγλία;

Απ.: Είναι πάντα πιθανό. Υπάρχει τέτοιος κίνδυνος. Είδαμε όλες τις σοσιαλιστικές κυβερνήσεις και στην Ιαπωνία και στη Γαλλία και στην Ελλάδα να λένε άλλα πράγματα πριν. Είμαι κατάπληκτος από την κατάσταση που βλέπω στην Ελλάδα, τα ακουπιά στα δρόμους που θυμίζουν παρόμοιες σκηνές που υπήρχαν στην Αγγλία επί σοσιαλιστικής κυβέρνησης πριν την θάλασα. Ο κίνδυνος υπάρχει. Αλλά υπάρχει επίσης και η αρχή μιας διαφοράς.

Υπάρχει μια βαθύτερη εξήγηση γιατί όλα αυτά τα ρεφορμιστικά κόμματα αλλάζουν ερχόμενα στην εξουσία. Σήμερα η οικονομία, η καπιταλιστική, κυριαρχείται από τα διεθνή μονοπώλια κι επομένως καμιά εθνική κυβέρνηση δεν έχει τα μέσα να ανταπεξέλθει στην πίεση των μονοπωλίων. Κι επομένως (από τα πράγματα) αναγκάζονται ν' αλλάξουν πολλές από τις θέσεις που έχουν όταν είναι στην αντιπολίτευση. Γι' αυτό και χρειάζεται πλέον διεθνής συνεργασία σε διάφορα επίπεδα. Στην ουσία δε μπορεί σήμερα κανένας, να παλέψει αποτελεσματικά στα πλαίσια ενός και μόνου κράτους. Πρέπει ο αγώνας να επηρεαστεί τουλάχιστον σε ευρωπαϊκή κλίμακα και χρειάζεται μια συνεργασία στενότερη των αριστερών δυνάμεων στο επίπεδο της Ευρώπης, π.χ. αν μπορούσε να σχηματιστεί ένα Ομοσπονδιακό Εργατικό Ευρωπαϊκό Κόμμα. Τα περιθώρια παλης αποτελεσματικής για οποιοδήποτε θέμα μέσα στα πλαίσια του κράτους, είναι πολύ στενά. Π.χ. στο κίνημα Ειρήνης σήμερα υπάρχουν σοσιαλιστικά, οικολογικά, κόμματα, κλπ. Το Κίνημα Ειρήνης έχει γίνει τουλάχιστον Ευρωπαϊκό, με τη συνεργασία στο επίπεδο της παλης εναντίον του πολέμου κλπ., όλοι σχεδόν του φάσματος των αριστερών Ευρωπαϊκών δυνάμεων.

Ερ.: Σε ποιο βαθμό θα εξαρτηθεί η πολιτική της Ευρώπης από την πολιτική που μπει να κάνει η Σοβιετική Ένωση;

Απ.: Νομίζω ότι ο ρόλος της Σοβιετικής Ένωσης, μπορεί να έχει μια επίδραση που μπορεί να είναι θετική και ελπίζω ότι η νέα ηγεσία της Σοβ. Ένωσης πιθανόν να βοηθήσει, με μια καινούρια της πολιτική, καλύτερες εξελίξεις της Αριστεράς στην Ευρώπη. Κάθε φορά που κάτι άσχημο γίνεται σ' αυτές τις χώρες, σ' όλα τα επίπεδα, όπως π.χ. του Τσερνόμπιλ, έχει αρνητικές επιπτώσεις στο Αριστερό Κίνημα της Ευρώπης (όπως η ιστορία της Τσεχοσλοβακίας όπου, όπως ξέσασε, η Άνοιξη της Πράγας ήρθε, μετά τα γεγονότα του Μάη στη Γαλλία και όταν αυτά τα γεγονότα είχαν δημιουργήσει ένα ευνοϊκό κλίμα για την Αριστερά, μπαινουν οι Ρώσοι στην Πράγα και τελειώνει όλη η ιστορία). Το Κ.Κ. Ιταλίας υποχώρησε, η κατάσταση στην Αγγλία άλλαξε, δηλαδή ο παράγοντας της πολιτικής της Ρωσίας είναι εντελώς παρών

σε όλες τις εξελίξεις, τις Ευρωπαϊκές. Δεν θέλω να πω ότι ο ρόλος της Ρωσίας είναι ο μόνος καθοριστικός για την υποχώρηση του αριστερού κινήματος. Αιτίες υπήρχαν και σε κάθε χώρα κι συμπεριφορά και η πολιτική αυτών των κομμάτων. Αλλά, επί πλέον ο ρόλος της Σοβ. Ένωσης έχει μεγάλη βαρύτητα.

Ερ.: Τι προβλέπουν οι θέσεις του Εργατικού Κόμματος για την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας και ποιες είναι οι επίσημες θέσεις αυτή τη στιγμή;

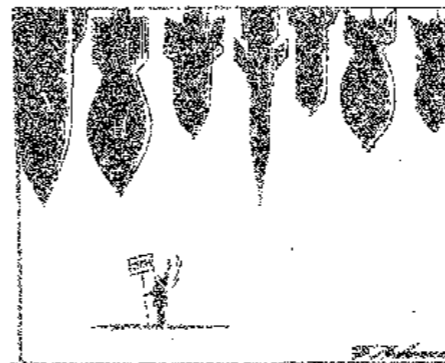
Απ.: Δεν είναι τόσο καθαρή η θέση μας στο ζήτημα της ειρηνικής χρήσης της πυρηνικής ενέργειας, γιατί το μόνιμο κόμμα ψήφισε εναντίον των αντιδραστικών αλλά δεν είμαι καθόλου βεβαίος ότι αυτή η πολιτική θα εφαρμοστεί. Υπήρχαν δύο σχέδια αποφάσεων. Το ένα που έλεγε ότι αμέσως μόλις αναλάβει το Εργατικό Κόμμα θα κλείσει τις πυρηνικές εγκαταστάσεις. Και μια άλλη η οποία έλεγε για μακροπρόθεσμο κλείσιμό τους. Απουβόρηκε όμως το πρώτο σχέδιο και πήρασε το δεύτερο. Είμαι απαισιόδοξος για το άμεσο μέλλον γιατί νομίζω ότι αυτά τα εργοστάσια δεν πρόκειται να καταργηθούν άμεσα και τα ατυχήματα θα αυξάνονται, διότι στην Αγγλία έχουμε προβλήματα με διάφορα εργοστάσια αλλά μεσοπρόθεσμα και όχι μακροπρόθεσμα το κίνημα εναντίον της πυρηνικής ενέργειας θα ανέβει πάρα πολύ, λόγω των διαρκών ατυχημάτων. Στην Αγγλία η πυρηνική μόλυνση μεγαλώνει κυρίως στο νότιο μέρος που είναι και η δύναμη της θάλασσας!

Ερ.: Πώς βλέπεται το ίδρυμα Ράσσαλ τις επίσημες επιτροπές και πώς τις ανεπίσημες από διάφορες ανατολικές χώρες;

Απ.: Κάθε φορά ευνοήσαμε και υποστηρίξαμε τα ανεπίσημα κινήματα και τις ανεπίσημες επιτροπές του ειρηνικού κινήματος στις Ανατολικές χώρες και καιλαίψαμε στις ευρωπαϊκές συνδιασκέψεις για να γίνουνε δεκτά. Ταυτόχρονα προσπαθήσαμε να έχουμε τις καλύτερες δυνατές σχέσεις με τα επίσημα κινήματα ειρήνης σ' αυτές τις χώρες.

Ερ.: Αυτό δεν είναι πρόβλημα για τις ανεπίσημες;

Απ.: Η Ουγγρική ανεπίσημη επιτροπή ήθελε να πάει στη Συνδιάσκεψη του Βε-

ρολίνοι και δεν μπόρεσαν γιατί δεν τους δώσανε άδεια. Αλλά οι ίδιοι μας έγραψαν και επέμεναν να δεχθούμε την επίσημη Επιτροπή. Στην Περουτζία που έγινε πρόπερσι η διεθνής Συνδιάσκεψη του κινήματος, είχαν έρθει από την Ουγγαρία η ανεπίσημη και η επίσημη με μια συνεργασία κιόλας των μεν με τους δε, δηλαδή οι επίσημοι ακάλυπταν τους ανεπίσημους κι οι ανεπίσημοι δεν έβραζαν ζήτημα για τους επίσημους.

Η κατάσταση είναι πιο πολύπλοκη και σύνθετη απ' ό,τι φαίνεται. Η θέση μας είναι καθαρή. Στο κίνημά μας, το ειρηνιστικό κίνημα της Ευρώπης δεχόμαστε όλα τα ειρηνιστικά κινήματα, ανεπίσημα ή επίσημα. Δίνουμε σε όλους το λόγο και ο καθένας μπορεί να πει ότι θέλει παρόλο που μερικοί μας δημιουργούν προβλήματα μ' αυτά που λένε.

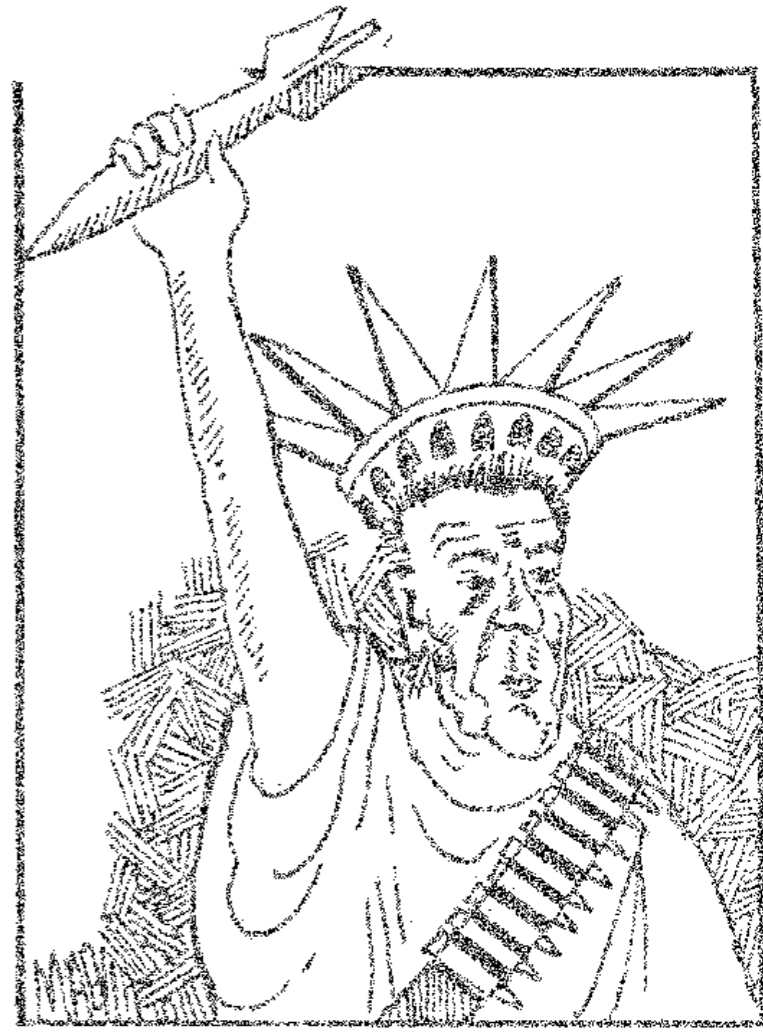
Ερ.: Ποιά είναι η κατάσταση του συστήματος υγείας και του κράτους προνοίας γενικά μετά την πολιτική της θάλασσας και τι προβλέπει το Εργατικό Κόμμα πάνω σ' αυτό;

Απ.: Η θάλασα δεν κατόρθωσε να καταργήσει το σύστημα Υγείας που φτιάξαμε γιατί έχει μια τρομερή υποστήριξη. Αλλά δεν δίνονται αρκετά χρήματα για τη διατήρηση και ανάπτυξη του. Η θάλασα λέει «δίνουμε περισσότερα χρήματα τώ-

ρα απ' ό,τι όταν ήρθαμε στην εξουσία». Αλλά αγνοεί το δημογραφικό της Αγγλίας: ανεβαίνει συνεχώς ο αριθμός των ηλικιωμένων, επομένως περισσότεροι άνθρωποι χρειάζονται βοήθεια και περιθαλψή. Αν παρασθεί αυτό το φαινόμενο, που είναι γενικό, οι ηλικιωμένοι θα είναι πάρα πολλοί στο τέλος του αιώνα. Για την ώρα η θάλασα δεν έβριζε αυτό το σύστημα και έδωσε χρήματα. Εν τα μεταξύ υπάρχει αυτή η ιδιαίτερη δημογραφική εξέλιξη η οποία αυξάνει τις δαπάνες, και νομίζω ότι αν ξαναβγει η θάλασα, θα αναγκαστεί να κάνει περικοπές. Η Αγγλία πάει άσχημα. Μέχρι τώρα τα βγάλαμε παρα με το πετρέλαιο της βόρειας θάλασσας. Αλλά με την γενική κρίση σε κάθε περίπτωση θα υπάρχει λιγότερο πετρέλαιο. Προσπαθήσαμε κάτι να κάνουμε με τον τουρισμό αλλά ο Ρήγκαν τρόμαξε τους Αμερικανούς κι εκείνοι μείνουν στα σπίτια τους. Φοβάμαι ότι η Αγγλία θα χρεωκοπήσει σε λίγο καιρό. Και επομένως, αν συμβεί αυτό, και το σύστημα υγείας θα υποστεί τις συνέπειες.

Ερ.: Ποιο σκεπτικό ήταν εναντίον της απόφασης για τα πυρηνικά όπλα;

Απ.: Της επείγουσας ηλεκταρισμού, παραδοσιακά συντηρητικό. Είναι σπουδαίο σκεπτικό αλλά είναι μικρή μειοψηφία μέσα στο κόμμα.

Εξ ερωτήσεις - Εξι απαντήσεις

η κυπριακή λογοτεχνία και το κοινωνικό της πλαίσιο

Λεωνίου Ζαφειρίου

Ερ.: Ποιές οι επιδράσεις της ελληνικής λογοτεχνίας στη σημερινή Κυπριακή; Ποιές είναι οι επιρροές απ' το διεθνή χώρο, ποιό τα χαρακτηριστικά σημεία εξάρτησης.

Απ.: Οι επιδράσεις είναι άμεσες και παρά τις μετά την αναστήριξη της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960 «αδήλες» τάσεις αυτονομίησης, οι λογοτέχνες της Κύπρου κάνουν αναγωγή στην ελλαδική λογοτεχνία.

Οι επιρροές από το διεθνή χώρο έρχονται κυρίως από την Αθήνα. Η άμεση επιρροή είναι πολύ περιορισμένη. Πάντως είναι εμφανής η επίδραση των ποιητών Καβάφη, Κορυζιάκη, Σπητέρη, Ρίτσου, Ελύτη, Βρεττάκου, Εμπειρικού, Εγγονόπουλου και Αναγνωστάκη, Σινόπουλου καθώς και νεότερων (π.χ. Παύλος). Έτσι οι επιρροές από το διεθνή χώρο πέρασαν στην κυπριακή λογοτεχνία κυρίως έμμεσα, με τις αναγνώσεις των πιο πάνω και άλλων λογοτεχνών.

καθυστέρηση σε σχέση με την κοινωνική εξέλιξη

Ερ.: Υπάρχει κάποια διάθεση κατωτερότητας απέναντι στην ελληνική;

Απ.: Προσωπικά πιστεύω, πως η κυπριακή λογοτεχνία έχει να επιδείξει αξιόλογα ανάμεσα. Τώρα αν υπάρχει κάποια διάθεση κατωτερότητας απέναντι στην ελλαδική, νομίζω, είναι ένα πρόβλημα που δεν πρέπει να του δίνεται τόση έμφαση. Αν εξαιρέσουμε την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, η Κύπρος, παρά τη γεωγραφική και πολιτικοοικονομική στενότητα του χώρου, έχει να επιδείξει γύρω στους έξι λογοτέχνες, που το έργο τους είναι σημαντικό. Παρόλα αυτά, για να λέμε τα σικά - σικά και τη σκάφη - σκάφη, η κυπριακή λογοτεχνία δεν έχει ακόμη να επιδείξει λογοτέχνες της σειράς του Τσίγκα ή του Εμπειρικού.

Ακόμη, θεματογραφικά η κυπριακή λογοτεχνία δεν έχει αξιοσημείωσει τα βιώματα των τελευταίων τριάντα χρόνων. Είναι το μεγάλο της κόμπλεξ. Σίγουρα η κυπριακή κοινωνία, παρά τον εκμοντερνισμό της, παραμένει στεγανά κλειστή,

διακρίνει κανείς κάποια γνωρίσματα καθαρά προκαπιταλιστικά. Λείπει ακόμη ένας πεζογράφος, που θα βάλει το δάχτυλο πάνω στις πληγές. Λόγου χάρι ένας Νίκος Νικολαΐδης που με τη ματιά του σήμερα να καταγράφει λογοτεχνικά το σύγχρονο κυπριακό χώρο.

Για παράδειγμα η είσοδος στον κρετισμό έγινε θεματικά μέσα σ' ένα κλίμα παράφορο. Το σκηνικό ήταν βίαια, ξεκαθάρισμα λογαριασμών κάποιων φατριών με πρωτόγονο υφος. Αίφνης στο κέντρο της Λευκωσίας σταματά ένα αυτοκίνητο: δολοφονούν με αυτομάτα κάποιους σωματοφύλακες, μαρτύρους του αρχηγού της αστυνομίας, ο οποίος στη συνέχεια φωνάζει από τους Άγγλους στο εξωτερικό. Οι Εγγλέζοι έχουν ακόμη τη μερίδα του Λόντιν, παίζουν με άνεση στη σκακιέρα που λέγεται Κύπρος. Ας μη ξεχνούμε και την άγραφη διαχειριστική συμφωνία για τη διαδοχή στην εξουσία ανάμεσα στους Άγγλους και την εκκλησία - σοπική τάξη. Η Αγγλική Σχολή έδινε τα διοικητικά στελέχη που χρειαζόταν η αποικιοκρατία και αυτά τα στελέχη παρέμειναν άθικτα και στο νεοσύστατο κράτος.

Την ίδια ακριβώς εποχή, από ένα παράλληλο δρόμο, η εκκλησία ελέγχει την οικονομική ζωή του νησιού, κόβει σκόπεδα και τα μεταπουλάει με έμμεσο τρόπο, ενώ στο νεοσύστατο κρατικό μηχανισμό έχουν αναρρηχθεί και λυμαινόνται την «επικρατεια», κομπογιαννίτες, ερασιτέχνες της πολιτικής και κάθε λογής παράσιτα - «κενιόκοιφες» και μη. Δε φτάσαμε τυχαία στο σημερινό χάλι. Και

δεν πρέπει να τα φορτώνουμε όλα στον ιμπεριαλισμό και τον τουρκόκο σφιδινισμό.

Όλα αυτά και πολλά άλλα (αλλοτριώση, τουριστική μονία, τσιπς στους πέντε Κύπριους έχουμε καταθέσει στο εξωτερικό κ.ά) δεν έχουν περάσει ακόμη στην κυπριακή λογοτεχνία.

ο λόγος του νικητή νικολαΐδη

Ερ.: Εσύ προσωπικά, ποιός Κυπριας λογοτέχνης θα εξαιρέσεις απ' αυτούς που νομίζεις ότι άδουν μπροστά τον κυπριακό λόγο;

Απ.: Δεν θα ήθελα να εμπλεκό σε μια δόξα χωρίς περιεχόμενο ούτε είμαι ο αρμόδιος να προχωρήσω σε μια τέτοια διάκριση.

Η περίπτωση του Νίκου Νικολαΐδη παραμένει ως γραφή, πιστεύω, η πιο προσεχμένη περίπτωση της κυπριακής λογοτεχνίας.

Φυσικά μ' αυτό δεν υιοθετώ άλλους λογοτέχνες, που, έχοντας υπόψη και τις ενγενείς δυσκολίες του κυπριακού χώρου, η δουλειά τους στάθηκε σημαντική στην ανανέωση του κυπριακού λόγου. Για παράδειγμα η περίπτωση του Γιώργου Φιλίππου - Γιαρζίδη, που πέρα από το λογοτεχνικό ενδιαφέρον, συναιρεί ιστορικό και κοινωνιολογικά στοιχεία τα οποία φωτίζουν, πρωτοδικά αν θέλετε, τις τελευταίες δύσκαμπτες και οδυνηρές δεκαετίες του νησιού. Αλλά όλοι κοινωνιολογίζουμε, φιλολογίζουμε, λογοτεχνίζουμε, πολιτικολογούμε, εν ολίγοις αερολογούμε και δεν κοιτάζουμε τα καιμένα αυτά.

η κρίσιμη δεκαετία 1950-60

Ερ.: Γιατί στους «Συμμοριτες» στάθηκε στη δεκαετία 1950-1960;

Απ.: Μέσα από πρόσφατα βιώματα προσπάθησα να δώσω την ανθρωπογεωγραφία της Κύπρου, και τα σήματα μιας κρίσιμης δεκαετίας. Πιστεύω πως το χρόνο για αυτά στην Κύπρο, ύστερά από τα όσα ιστορικά παράδοξα συνέβησαν στην Ελλάδα, επικρατούν αναπόδραστα και εξακολουθητικά τις συνέπειες της ήττας του λαϊκού κινήματος (και των λαθών του) και της εγκαθίδρυσης της αμερικανικής κηδεμονίας. Το κεφάλι του Άρη Βελουχιώτη στο φανοστάτη των Τρικαλών κι αργότερα στο εγκληματολογικό μουσείο, παραμένει έγκυβτο στις πλαχτύνες τις ιστορίας. Αν το δόγμα Τρούμαν το επικάλυψε, μέσα σ' ένα κλίμα σφραγηνισμού, για τους ολόκληρες δεκαετίες, σε μια ακραία στιγμή σφραγηνισμού το καλοκαίρι του 1974, η ντε φάκτο διχοτόμηση, το έχει αναστήσει στην επιφάνεια του σύγχρονου ιστορικού χώρου, όπου το μέλλον, εννοώ στην Κύπρο, έχει παραμορφωθεί σε διαρκή εκκρεμότητα μέσα στο παρόν, αν μπορεί να λεχθεί κάτι τέτοιο. Και που οι αλλαγές του δυστυχώς συνεχώς κακοφορμίζουν. Σήμερα τι να κοιτάξει κανείς; Τα φυλάκια της γραμμής Αττίλα με τους Τούρκους ενοχλητές ή τα αεροπλανοφόρα, τα αντιτορπιλικά και τα πολεμικά αεροπλάνα στη Λάρνακα;

Παρόλα αυτά, όπως γράφει ο Τζέφρι Μπάρακλι, η οικειοδόξη στάση που αντιμετωπίζει κάθε αλλαγή σαν τροπή στο χειρότερο είναι θέμα που επανέρχεται συχνά στην ιστορία και που η ιστορία επανειλημμένα το έχει διαψεύσει.

ιστορικό πλαίσιο

Ερ.: Θάθελα κατ' αρχήν να μου δώσεις το ιστορικό πλαίσιο της κυπριακής λογοτεχνίας, τον εθνικό της προσδιορισμό ως σήμερα;

Απ.: Οι πρόσφατες ιστορικές παραμορφώσεις στον κυπριακό χώρο - μιλά για τις τρεις τελευταίες δεκαετίες - προκάλεσαν σύγχυση γύρω από την κυπριακή λογοτεχνία όσον αφορά τον εθνικό της προσδιορισμό. Το κυπριακό κράτος δεν αναστέλλει ούτε αλλοιώνει το χαρακτήρα της κυπριακής λογοτεχνίας η οποία είναι τμήμα της ελληνικής, στο βαθμό φυσικά που καταξιώνεται λογοτεχνικά.

Άλλωστε η Κυπριακή Δημοκρατία αναδύθηκε στην επιφάνεια του σύγχρονου ιστορικού χώρου από το «τελείριο της Δεξιάς στην Ελλάδα και «θερμοκέφαλων εθνικιστών» στην Κύπρο, με πρωταγωνιστές φυσικά την Αγγλία και την Αμερική. Στα είκοσι τόσα χρόνια ζωής του κυπριακού κράτους συνέβησαν πολλά παράδοξα και παρατηρείται μια φάση κοινωνική εξέλιξη.

Παρόλα αυτά, πέρα από τη ρηχή και επικίνδυνη συνάμα θέση του μη Έλληνα και του υπερέλληνα της Κύπρου, που

αποτελέσει και αποτελεί τον καμβά της υπόγειας πολιτικής αντιπαράθεσης στο νησί, η κυπριακή λογοτεχνία σήμερα συνεχίζει την ιστορική πορεία των ερωτικών ποιημάτων, της δημοτικής ποίησης, του Βασίλη Μιχαηλίδη και της ύστερης αποικιοκρατίας.

σχέσεις και διαφορές με την ελληνική λογοτεχνία

Ερ.: Σε ποιό σημείο έχουμε διαχωρισμό απ' την ελληνική λογοτεχνία;

Απ.: Δεν υπάρχει διαχωρισμός. Υπάρχει θεματογραφική διάκριση, που σφαιλεύεται στην έντονη εμπόλεμη σφαιραίρα της κυπριακής ιστορίας. Αν προσθέσουμε, κοντά στα άλλα (ντε φάκτο διχοτόμηση με τη γραμμή Αττίλα) και την εντελώς πρόσφατη στρέβλωση του κυπριακού κάτοπτρου (επικίνδυνη εμπλοκή στη μεσανατολική κρίση - ελιμενισμός στη θάλασσα της Λάρνακας αεροπλανοφόρων και αντιτορπιλικών της Αμερικής και Γαλλίας, πολεμικά αεροπλάνα και ελικόπτερα στο αεροδρόμιο) νομίζω αιτιολογούν τη θεματογραφική αυτή διάκριση. Πάντως διαχωρισμός πιστεύω δεν υπάρχει.

Κυπρίες μετανάστριες στη Βρετανία

Κατά τα χρόνια αιχμής της μετανάστευσης στις δεκαετίες 50 και 60 υπολογίζεται ότι ένας αριθμός περίπου 60% των Κυπρίων γυναικών και περίπου 45% των ανδρών μετανάστων στη Βρετανία ήταν ήδη παντρεμένοι πριν φύγουν από το νησί. (Oakley, 1979). Οι περισσότερες από τις Κυπρίες μετανάστριες στη Βρετανία ήλθαν από το χωριό. Το Κυπριακό χωριό αποτελείται από μικρές οικογενειακές ομάδες που συσκατίζονται με τον γάμο ή την καταγωγή. Οικογένεια για τον Κύπριο περιλαμβάνει τους παντρεμένους γονείς, τα παιδιά και τον παππού ή τη γιαγιά που ζουν μαζί τους. Επισκεφτές της οικογένειας σε όλες τις δημόσιες υποθέσεις είναι ο σύζυγος/πατέρας και η σύζυγος είναι υπεύθυνα για το σπίτι και τα παιδιά, αλλά επίσης συμβάλλει στην κοινωνικο-οικονομική κατάσταση δουλεύοντας στη γη τους. Ότι γράφει ο Ρίτσαρτ Βουάτρεν σχετικά με το σπίτι των Βρετόνων, είναι, παρά τον πολιτιστικό χωρισμό, περιγραφική παράσταση του Κυπριακού σπιτιού. Επίσης: «Ο άνδρας είναι η έξω λάμπα του σπιτιού και η γυναίκα είναι η λάμπα μέσα». (1973 σελίδα 119).

Οι γυναίκες στο χωριό δουλεύουν μέσα και έξω από το σπίτι. Η ζωή στο χωριό είναι η ζωή έξω από το σπίτι. Οι γυναίκες δουλεύουν σκληρά στο σπίτι, αλλά επίσης δουλεύουν στο πλευρό των ανδρών τους σε κερμάρια, ιδρύματα και παράγοντες. Η δομή των κοινωνικών σχέσεων στο χωριό μπορεί να χαρακτηριστεί από την κοινωνική κατάσταση του Weber μάλλον παρά την κοινωνική τάξη του Marx. Η καθολική κατάσταση του φεουδαρκετικού συστήματος κάτω από την τουρκική κατοχή (1570-1878) πιθανόν ευθύνεται για την απουσία της αριστοκρατίας και τη διάκριση, που βασίζεται στην κοινωνική τάξη. Η εμφάνιση αξιών μεσαιωνικής τάξης προέκυψε από τη δημιουργία της δημόσιας υπηρεσίας και την επαγγελματική τάξη των επιχειρηματιών τα τελευταία εκατό χρόνια. Τρισελιότης (1977 σελίδα 10).

Ρόλεις στο σπίτι ή στο εργοστάσιο

Ένας μεγάλος αριθμός Κυπρίων μεταναστριών που μπήκαν στην Βρετανία στα χρόνια αιχμής της μετανάστευσης ήταν ήδη ειδικευμένες ή ημιειδικευμένες ράπτριες. Μπορεί να λεχθεί ότι αυτές οι δεξιότητες στην ραπτομηχανή επιτεύχθηκαν από την παρουσία της «ραπτομηχανής» σε κάθε νοικοκυριό στο χωριό και η οποία αντικατέστησε τον οργάνιστο.

Οι ικανότητες αυτές των Κυπρίων γυναικών, που μόλις ήλθαν σαν μετανάστριες, εκμεταλλεύοντο και χρησιμοποιήθηκαν για μαζική παραγωγή στη βιομηχανία ετοίμων γυναικείων φορεμάτων. Οι γυναίκες βούλευσαν σαν μηχανικούδες, πιαστές «αδερλόκας», τελειωτές, κ.λπ. Ήθε στο σπίτι, είτε στο εργοστάσιο. Αξίζει τον κόπο να σημειώσουμε ότι το νέο κύμα Κυπρίων μεταναστριών βρέθηκε σε δουλειές σαν εκείνες που έκαναν οι Εβραίοι μετανάστες

που εγκαταστάθηκαν στο East End του Λονδίνου και ασχολούνταν με το «εμπόριο των ρούχων». Εξετάζοντας από κοντά την Εβραϊκή εμπειρία των μεταναστών Εβραίων που ήλθαν από την Ανατολική Ευρώπη κατά τα τέλη του δεκάτου ένατου και τις αρχές του εικοστού αιώνα στο East End του Λονδίνου, μπορεί να λεχθεί ότι το κύμα των Εβραίων μεταναστών παρόμοιο τέκνες, όπως το ράφιο, τα ετοίμα γυναικεία φορέματα, τα γουναρικά κ.λπ. και τις θέσεις τους πήραν οι νεοφερμένες Κυπρίες μετανάστριες.

Είναι παραδεκτό ότι οι Κυπρίες μετανάστριες στη Βρετανία ασχολούνται επίσης με άλλες δουλειές όπως είναι τα εστιατόρια, μαγαζιά κ.λπ. Η παρούσα όμως μελέτη ασχολείται ειδικά με εκείνες τις γυναίκες που κάνουν δουλειά με το κερμάτι για τη βιομηχανία ετοίμων γυναικείων φορεμάτων, είτε στο σπίτι, είτε στο εργοστάσιο. Οι σκετοί αριθμοί των Κυπρίων μεταναστριών στη βιομηχανία ετοίμων γυναικείων φορεμάτων μας αναγκάζουν να κάνουμε μια πιο προσεκτική εξέταση.

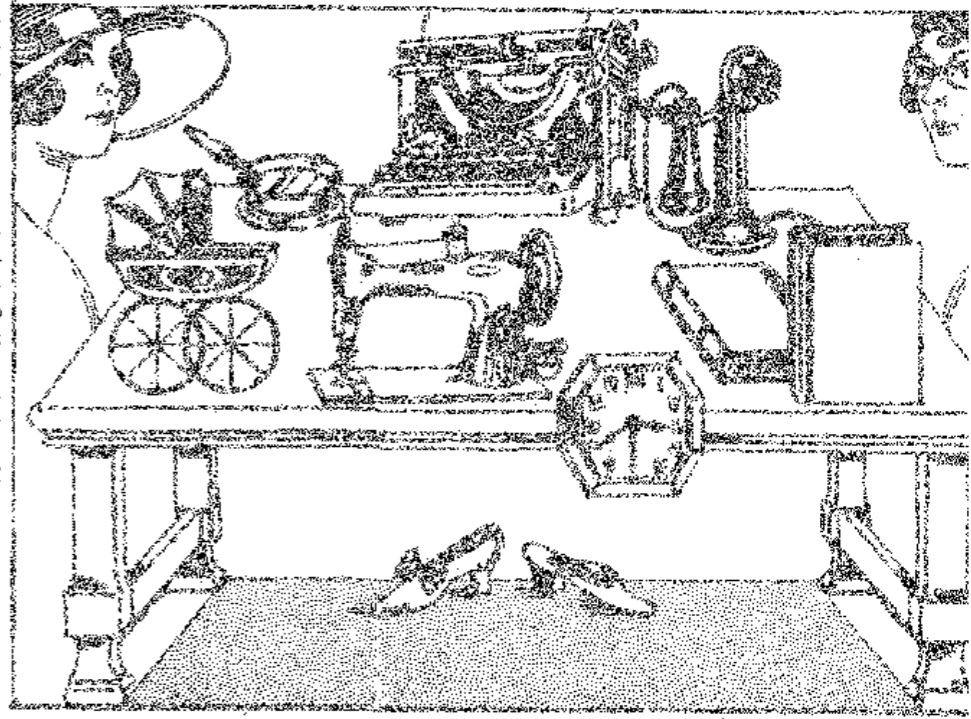
Προσπαθώντας να συζητήσουμε τις εμπειρίες των συνθηκών εργασίας των Κυπρίων μεταναστριών, πρώτα πρέπει να κάνουμε διάκριση μεταξύ εκείνων που εργάζονται στο σπίτι και εκείνων που εργάζονται στο εργοστάσιο. Οι γυναίκες που εργάζονται στο σπίτι αντιμετωπίζουν διαφορετικές συνθήκες εργασίας από εκείνες που εργάζονται στο εργοστάσιο. Γυναίκες που εργάζονται στο σπίτι διακρίνουν ότι τα όρια μεταξύ εργασίας και οικίας είναι συγχισμένα.

Η κατάσταση εργασίας φαίνεται να ξεχειλίζει στο σπίτι και να προκαλεί σύγχυση στα προγράμματα, να επηρεάζει σχέσεις με την οικογένεια, με τους φίλους και γείτονες και κάνει το σπίτι να μοιάζει με την τρέλλα του θεοφύου στον τόπο εργασίας. Στην προσπάθειά μας να συζητήσουμε τις συνθήκες εργασίας που αντιμετωπίζουν αυτές οι γυναίκες θα χρησιμοποιήσουμε την έννοια της αποκοπής του Marx. Αποκοπή επιγραμματικά σημαίνει: «χωρισμένος από», και αναφέρεται στη θέση των εργαζομένων στον ίδιο τον τόπο εργασίας και τη σχέση τους με τη δουλειά. Όταν οι κοινωνιολόγοι λένε ότι αυτοί είναι απο-

κοιμένοι από τα μέσα παραγωγής, ουσιαστικά λένε ότι ο εργάτης δεν είναι ιδιοκτήτης των εργαλείων με τα οποία αυτός εργάζεται ή του κεφαλαίου το οποίο κεραιμοποιείται κατά την παραγωγή κ.λπ. το φάρμα, η κλεστή, η ραπτομηχανή κ.λπ.

Απόδοσιμα παραγωγή

Μπορεί να λεχθεί ότι οι Κυπρίες μετανάστριες που ασχολούνται με τη βιομηχανία ετοίμων γυναικείων φορεμάτων κάνοντας δουλειά με το κερμάτι, είτε στο σπίτι, είτε στο εργοστάσιο, αντιμετωπίζουν το προϊόν της δουλειάς τους. Η μηχανικούδα δεν παράγει για τον εαυτό της ή ένα ορισμένο πρόσωπο, αλλά για μια απόδοσιμα αγορά. Επιπλέον, δεν συμπληρώνει το πρόγραμμα, αλλά μόνο μέρος του, το τέλειωμα και το «αδερλόκι» ή γίνεται από άλλους εργάτες. Η απορρόφσή της με τη δουλειά, είτε στο σπίτι, είτε στο εργοστάσιο, είναι υπεραβλήσιμη εφόσον έχει να κάνει με μια ηλεκτρική μηχανή, τη ραπτομηχανή. Ακόμα και όταν η εργασία δεν απαιτεί εξειρετική συγκέντρωση, διότι η δουλειά με το κερμάτι είναι επαναληπτική, η μηχανικούδα πρέπει να προσέχει μήπως το τρομαρό δάκτυλό της παύσει μέσα από το δάκτυλό της.

οικοκυρια, μητέρα, εργαζομενη και... μεταναστρισ!

Η μετακίνηση γυναικών από αγροτικές περιοχές της Κύπρου στην αυτική ζωή της Βρετανίας, όπως ήδη περιγράφηκε, επέφερε επίσης νέα ένταση και ανάγκη προσρμογής, τα οποία οι γυναίκες αυτές πρέπει να αντιμετωπίσουν. Είναι εμφανές ότι, άνααι η ένταση και η κόπωση προέρχονται της μετανάστευσης και δυνατό να προέρχονται από την αγροτική ζωή, τις διαπροσωπικές σχέσεις, τη δομή της οικογένειας και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, αυτές οι γυναίκες μαζί με τους συζύγους τους, στην προσπάθειά τους να ξεπεράσουν ορισμένες ταλαιπω-

ρίες και να προσφέρουν στις οικογένειές τους ένα καλύτερο μέλλον προξενούν νέες καταστάσεις έντασης. Είναι οι παντρεμένες γυναίκες που υποφέρουν περισσότερο, που πρέπει να φροντίζουν τα παιδιά τους, το σπίτι και επίσης κάνουν δουλειά με το κερμάτι στο σπίτι, παρά οι σύζυγοι τους που εργάζονται έξω.

Ο απανώνιστος καταμερισμός δυνάμεων και πόρων με τα οποία αυτές οι γυναίκες μπορούν να απασχοληθούν, πρόσθετα προς τις πολιτισμικές και γλωσσικές διαφορές, οδηγεί στην απώλεια της επικοινωνίας και κατά συνέπεια, στη μείωση των δυνατοτήτων τους να συμμετέχουν πλήρως στην ευρύτερη κοινωνία. Οι Κυπρίες απόδοσιμα έχουν να υπερηφανηθούν διπλό εμπόδιο. Εκείνο του φίλου τους και αυτό, που προσέχεται από τη θέση τους σαν μετανάστες στη Βρετανία. Οι Κυπρίες απόδοσιμα μοιράζονται με τις άλλες «θνικές μειονότητες την προκατάληψη κατά των γυναικών και την άγνοια της κουλτούρας και της γλώσσας τους. Οι Ελληνοκύπριοι μιλούν με ξένη προφορά, δυνατό να φαίνονται ελαφρώς πιο μελαφροί, τα σνόματα τους είναι μάλλον δύσκολο να τα προφέρεις. Αυτοί οι παράγοντες τους αποκλείουν από το εθνικό σύνολο. (Ανδίας, 1984, σελ. 5).

Παρά τις αντίθετες συνθήκες τις οποίες απομένουν αυτές οι γυναίκες, τόσο στη δουλειά, όσο και στο σπίτι, ένας αριθμός πέτυχε να μετακινηθεί από την κατηγορία του «εργαζόμενου» σ' εκείνη του «εργοδό-

τη». Εμβαθύνοντας περισσότερο στις επιτυχημένες αυτές περιπτώσεις, ξανά και ξανά, μέσω συνεντεύξεων και συζητήσεων με αριθμό γυναικών, τα συμπεράσματα καταδεικνύουν τις Κυπρίες γυναίκες της Ομογένειας σαν τη σπονδυλική στήλη και την επιτυχία κάθε κυπριακού εργοστασίου ενδύσεως στη Βρετανία.

Οι Κυπρίες απόδοσιμα με σκληρή δουλειά έχουν καταφέρει να δημιουργήσουν ευπρόσδεκτες επιχειρήσεις στη βιομηχανία ενδύσεως. Σε επισκέψεις σε εργοστάσια πσαν πισθιτό ότι οι εργοδότες (σε περιπτώσεις γυναικών εργοδοτών) κεραιζονται επίσης μηχανές και εργάζονται στο εργοστάσιο με τους άλλους εργάτες. Όπως είπε και μια πολύ πετυχημένη γυναίκα εργοδότρια «πρέπει να νοιώθεις τη δουλειά και πραγματικά νάσαι έτοιμη να κάνεις το κάθε τι, όπως κάνω τώρα, διατρέποντας αυτή τη σειρά φορεμάτων».

Η βιομηχανία ενδύσεως στα τέλη του '70 και μέσα στο '80 βρισκόταν σε κρίση και μερικά εργοστάσια δεν επιβίωσαν. Αλλά παρά την κρίση και τον συναγωνισμό η βιομηχανία ενδύσεως εξακολουθεί να απασχολεί ένα μεγάλο αριθμό Κυπρί-

της διαθεσιμότητας ώστε τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας να εννοθούν μαζί του στέλλοντας τους τα εισιτήρια και βρίσκοντας κατάλληλη διαμονή για να στεγάσει τα άλλα μέλη της οικογένειας. Σ' εκείνο το στάδιο εκείνοι που βρίσκονταν εδώ (στη Βρετανία) φροντίζουν ώστε οι νεοεισπρόσμενοι τύποι να κάθε δοθήσεις. Τους βοηθούσαν και με δουλειά και με στέγηση.

Η διαδικασία της μετανάστευσης της οικογένειας υποστηριζόταν επίσης από την Κυπριακή Κυβέρνηση που φρόντιζε ώστε εκείνοι που μετανάστευαν να μην εγκαταλείπουν πίσω τους για πάντα τις οικογένειές τους και έκανε προσπάθειες να τις επανενώσει. Η Κυπριακή Κυβέρνηση πέτυχε αυτό με την επιμονή της ότι εκείνοι που μετανάστευσαν έπρεπε να προνοήσουν για κείνους που έμειναν πίσω και όταν τέτοιες προσπάθειες ήταν χωρίς αποτέλεσμα, η Κυπριακή Κυβέρνηση τους καταδίωκε μέσω των Βρετανικών δικαστηρίων.

Η ανάπτυξη μιας καλά οργανωμένης Κυπριακής κοινωνίας μεταναστών βασίζεται έτσι πάνω σε μια βασική μονάδα. Εκείνη της οικογένειας στην οποία οι Κύπριοι μεγάλες και την οποία επανασυνέστησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η μετανάστευση στη Βρετανία αντιπροσώπευε μια ευκαιρία να βελτιώσουν την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση και καλύτερες οικονομικές μέρφωσης για παράδειγμα ήταν ένας από τους λόγους πίσω από την μετανάστευση Κυπρίων στη Βρετανία τις δεκαετίες του 50 και 60. Τρισελιότης (1977) σελίδα 29.

ων γυναικών της Ομογένειας, είτε σαν εργοδότες, είτε σαν εργοδοτούμενες, στο σπίτι ή στο εργοστάσιο.

Ανάπτυξη

Αγγλοελληνικής γλώσσας

Έρευνα εξετάζει την πρώτη γενιά των Αγγλοελληνικών ομογενών από την Κύπρο. Η δεύτερη και τρίτη γενιά των Κυπρίων της Βρετανίας καταπίνονται με διάφορα επαγγέλματα. Στην περίπτωση των γυναικών ομογενών της πρώτης γενιάς στη Βρετανία, σημειώνεται ότι παρά τα πολλά χρόνια τους στο Ηνωμένο Βασίλειο η γνώση της Αγγλικής είναι ανεπαρκής και ελλιπής, και καμιά προσπάθεια δεν έχει γίνει για διόρθωση της κατάστασης.

Λόγω των πολλών ωρών στη δουλειά και του απαραίτητου χρόνου για εργασία στα σπίτια τους είναι σχεδόν αδύνατο να εκπαιδευθούν από τα νοτιοκεντά μαθήματα για βελτίωση των Αγγλικών τους ή για την περαιτέρω μόρφωσή τους. Σποραδικές προσπάθειες γίνονται από μερικές για να βελτιώσουν τα Αγγλικά τους.

Οι Κυπριακές οικογένειες είναι πολύ προσκολλημένες στη νοτιοκεντά της χώρας τους, επιθυμώντας απειγνευμένα να διδάξουν στα παιδιά τους τις συνήθειες, τα έθιμα και τη γλώσσα τους. Με την πάροδο του χρόνου, είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις τα Αγγλικά και τα Ελληνικά συγχωνεύονται ή Αγγλικοποιούνται, όπως π.χ. bus (βους), bus-άιντεν (bus-άιντεν), Market (μαρκετ), Machinisit (μαχίνισιτ), finishan (φίνισαν) κ.ά. Ο κανόνας είναι απέλπειτος και η πειραματικότητα της σύνθεσης τέτοιων λέξεων είναι πολύ ενδιαφέρουσα. Μοιάζει με την ανάπτυξη της Yiddish που είναι η καθολικευμένη γλώσσα των Εβραίων στην Ευρώπη και των Εβραίων μεταναστών αλλού, και συνήθως γράφεται στο Εβραϊκό αλφάβητο. Στην περίπτωση της Yiddish,

ήταν ιστορικά, μια διάλεκτος της επίσημης Γερμανικής γλώσσας με ανάμιξη Εβραϊκών λέξεων, ρομαντικής και σλαβικής προέλευσης που αναπτύχθηκε στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη τη μεσαιόνα. Βεβαίως στην περίπτωση της Κυπριακής Κοινότητας Αποδήμων, η διάλεκτος δεν διατυπώθηκε γραπτά, όπως έγινε με την Yiddish, αλλά εάν κάποιος σταματήσει να ακούει την τερνιά διάλεκτο που χρησιμοποιεί ένας μεγάλος αριθμός αποδήμων, τότε γίνεται φανερό ότι αυτό έχει ήδη συμβεί και έγινε ένα αποδεκτό μέσο επικοινωνίας.

Η εμφάνιση της καθολικευμένης, που δεν είναι ούτε Αγγλικά, ούτε Ελληνικά, απεικονίζει τη γλώσσα που η κοινότητα μαθαίνει και χρησιμοποιεί. Αυτό μπορεί να διορθωθεί αν τα παιδιά παίζουν σε σχολείο για την εκμάθηση της Ελληνικής. Στην περίπτωση εκείνων που δεν το κάνουν, και υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός που δεν το κάνει, αυτό παραμένει ένα ανεπίλυτο εμπόδιο στη σωστή εκμάθηση της μητρικής γλώσσας.

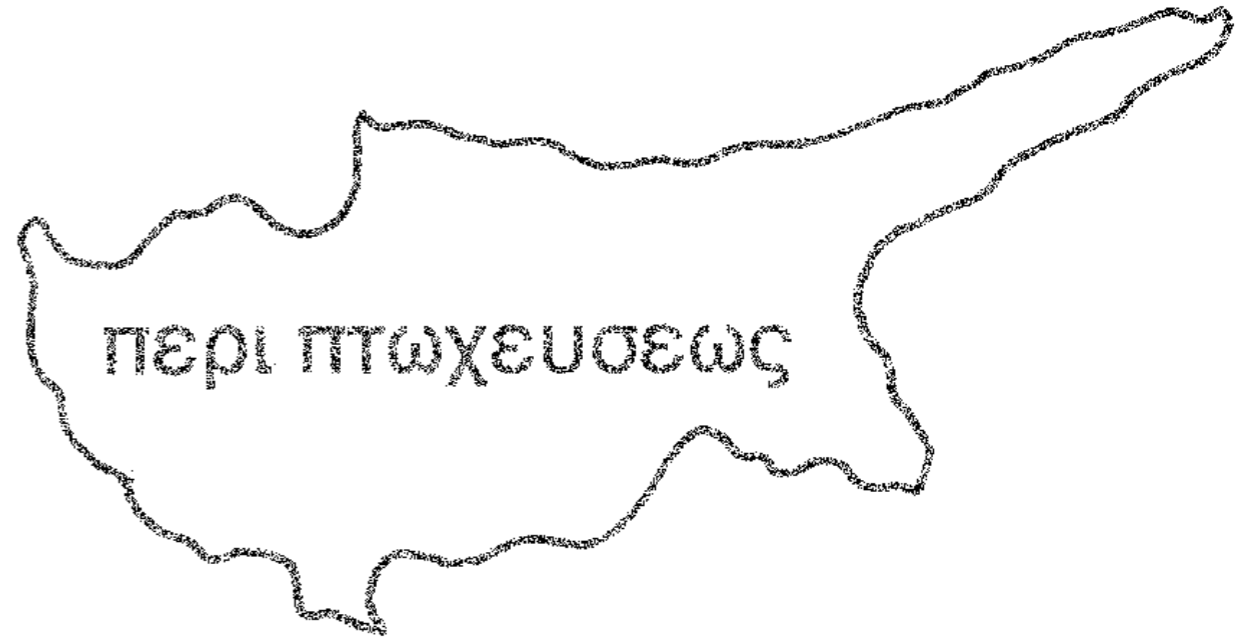
Οι πολλές ώρες εργασίας, οι οικογενειακές υποχρεώσεις, το σπίτι και οι ούζυγοι, ολ' αυτά συμβάλλουν σε μια περιορισμένη ερπαιρία μέσα στην ευρύτερη κοινωνία. Είναι φανερό ότι, στην προσπάθειά τους να αφιερώσουν τη ζωή τους στην οικογένεια και το σπίτι, αυτές οι γυναίκες στερώνται τα εξωτερικά ενδιαφέροντα και δεν επιδιώκουν τέτοιες δραστηριότητες, όπως είναι τα νοτιοκεντά μαθήματα και Γκαίνες που ματέχουν σε κοινωνικές οργανώσεις ενδιαφέροντος περισσότερο για «φιλοanthρωπική εργασία» παρά για τις πολιτικές καταστάσεις για τις οποίες οι ούζυγοί τους συνεχώς συζητούν δημοσίως.

εργοδότης άλλων εργατών. Η συμβολή τους είναι σημαντική σημασίας στην οικονομία και οικονομική επιτυχία της κοινότητας.

Η συμβολή τους στα σταθερότητα της κοινότητας δεν ενθαρρύνεται μόνο στην οικονομική πλευρά, αλλά και στην κοινωνία με το μεγαλύτερο των οικογενειακών και τη φροντίδα ολόκληρου του νοικοκυριού. Οι Κυπριακές γυναίκες είναι ικανές να εκτελέσουν τέτοιες εργασίες που είναι σε βάρος των προσωπικών τους ενδιαφερόντων, τα οποία δεν μπορούν να ικανοποιήσουν λόγω της έλλειψης χρόνου και των διαφόρων περιορισμών που εγείρονται με τη δημιουργία οικογένειας.

Η έρευνα αναφέρεται στις Κυπριακές γυναίκες αποδήμους, οι οποίες σπουδάζουν στη Βιομηχανία ενδύσεως, αλλά είναι επίσης σημαντική και η συμβολή των Κυπρίων γυναικών αποδήμων, οι οποίες απασχολούνται σε άλλου είδους εργασίες στη Βρετανία. Οι Κυπριακές γυναίκες απέδειξαν ότι αποδεχόμενες μια ισχυρή δύναμη στην επιτυχία της Κυπριακής Κοινότητας στη Βρετανία. Η επικρατούσα πεποίθηση ότι οι άνδρες είναι οι κύριοι τροφοδότες δεν είναι αδιαμφισβήτητη. Η μαρτυρία των Κυπρίων αποδήμων γυναικών φανερώνει ότι ένας αριθμός νοικοκυριών της Κυπριακής Κοινότητας στη Βρετανία συντηρούνται από γυναίκες.

Ζήτων Διατριβών

ΠΕΡΙ ΠΤΩΧΕΥΣΕΩΣ

Η προμήθεια των απαραίτητων είναι η ποικιλία των ειδών, ακόμη και η ποιότητα. Η ετήσια πτώχευση του Κυπριακού Ελληνισμού που είναι η πιο σημαντική πρόκληση για τις μέρες μας. Την παλαιότητα αυτή της συνταγής από οικονομική άποψη είναι οφειλόμενη. Οποιασδήποτε ταύς αναγκαστικά έχει την ομοιότητα με τον λόγο το αληθές με σε από «ορθότητα» ή με θεολογικά κριτήρια, οπότε η γνώση, καλύτερα σε παρατήρηση από τώρα κάθε ημερομίσθιο, η ανάλυση της σημασίας των ημερών, για την απλόχευση λόγω της απόδοσης από τον περισσότερο από ένα εντολές ημερομίσθιο λόγο. Κατά συνέπεια είναι ο έλεος, άλλωστε της πράξης αλληλεγγύης και η αποκλειστική ημερομίσθιο ημερομίσθιο και την ευθύνη. Το ίδιο το τούτο μια και τελευταία τάση, στην περίπτωση της συνταγής κάποιου σημαντικής έντασης αναφορά, δηλ. η μεταβολή της προτεραιότητας.

Προκύπτει η περιπτώσεις ημερομίσθιο που περιλαμβάνει ένα για ολόκληρη ημερομίσθιο των εργαζομένων που συμβαίνουν στην καθημερινή μας ζωή, εφόσον η επιτυχία από συμπεριφοράς και διαίτημα του καθημερινού βίου, είναι η πιο σημαντική ζητήματα που αφορούν την κατά μαίρη του Κυπριακού Ελληνισμού. Στην ημερομίσθιο που έχουμε θέσει στα νεότερα χρόνια της έρευνας, ημερομίσθιο τα στοιχεία, θα αναζητηθούν πως η αίσθηση δεν μπορεί να αποτελέσει αχρηστεύτη, λιγότερο μέσο και ακόμα περισσότερο, ούτως ή άλλως εργαλείο, εχθρική ταύτα. Σε παρατήρηση με ελληνική ημερομίσθιο ημερομίσθιο της παλαιάς και ημερομίσθιο και ακόμα το υπέρβαρο εφόδιο της ημερομίσθιο ημερομίσθιο ημερομίσθιο ένα γνωσιολογικό δυναμικό αντίληψη ανάλογα του βιομηχανικού ημερομίσθιο και μπορεί ακόμα να βλεπών ορθότερα τον κόσμο και τις ανθρώπινες αξίες.

Η προαναφερθείσα ψυχική ιπώχηση καταρριφτείται κυρίως στην απόλυτη της ικανότητας μας να αντισταθούμε σε ότι ολεθριώς θεωρήσαμε και αποδεχθήκαμε ως τετελεσμένο αναφορικά προ πάντων με την Τουρκική εισβολή-καταχή. Η παθητική στάση, ο εφημερισμός, η ηττοπάθεια και η υποταγή κάθε κτύπου του ψυχισμού μας στην λογική του ανίσχυρου αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά του σημερινού προσώπου της κυπριακής κοινωνίας.

Ο μέσος Έλληνας της Κύπρου σε τίποτε δεν ανθίσταται πλέον. Η αποδοχή-ακρίτη και απρόθυμη - συνιστά την κυρίαρχη συμπεριφορά των περισσοτέρων τόσο στα καθημερινά και μικρά, όσο και στα μεγάλα με σημασία ευρύτερη του ατομικού. Ποιάς είναι σήμερα ο μέσος άνθρωπος της κυπριακής κοινωνίας; Ο άνθρωπος δηλ. που διαμορφώνει την μεγάλη απογοήτση.

Είναι μια απογοήτση μετριάτης που αναγκαστικά αναζητά μια θεσούλα στην

κρετική μηχανή, που προτιμά να εκτελεί εντολές παρά να παίρνει πρωτοβουλίες, που μεταθέτει όλες τις ευθύνες για τα κακώς έχοντα στο απρόσωπο κράτος, ή το χειρότερο σε εξωτερικές αφηρημένες έννοιες όπως ηχη, ημερομίσθιο, ξένες συννοματικές δυνάμεις, εχθροί της Κύπρου, ξένα στρατεύματα κ.ά. παρόμοια. Ικανοποιεί συνήθως τις ελάχιστες ή μηδενικές πνευματικές του ανησυχίες διαβάζοντας επιπόλαια εφημερίδες και περιοδικά - σπανίως βιβλία. Για επαλή-

βουλη των τελευταίων δεν έχει παρά να ρωτήσει κανείς τα Άγια Βιβλία πώς και πώς αποκάλυψαν. Είναι ο άνθρωπος που κανένα έχει την παθητική στάση και για τον οποίο η αποδοκιμασία είναι το ίδιο αναπόφευκτο όσο και η κριτική. Απεφύγε τον εαυτό του απλά και μόνο γιατί δεν έχει το ψυχικό υθύνος να αντικρύσει κατόπινα την αλήθεια. Του είναι σφοδρά ενοχλητικό να παραδεχθεί την γύμνια του την ψυχική και πνευματική καθώς και την ηττοπάθεια του την οποία έχει αναγάγει λόγω ακριβώς τούτης της αδυναμίας, σε μαχητικό σχεδόν πάθος υπέρ του ρεαλισμού, της σύνθεσης και της αυθεντικότητας που κάτω βέβαια από τους όρους που προδίδονται είναι απλά και μόνο τα ψευδώνυμα της υποταγής, του εθνικού εξευτελισμού και της ανθρωπίνης ανάλισης πρέπειας. Ζει και αναπαράγει την σχιζοφρένεια του κάτω από τους ίδιους όρους που την εκκολάπτουν και την συντηρούν: δηλ. στο διάστημα μεταξύ θεωρίας και πράξης. Αυτός ο κατακερματισμός που διώνεται ανάμεσα κούφια συνθημάτων για αγώνα, δικαιοσύνη κλπ. και εκδιδόμενων που ισοδυναμούν με παράδοση και υποταγή, αποτελεί την φερούσα υπο-

δομή της σχεδόν συλλογικής συνείδησης. Καλόπιστα μιν από ελαφρότητα, κακόπιστα δε από φυλαγυρία η κοινωνία μας καθιερώνει και αθεοδένιστα εξορκίζει ότι πιο ουσιαστικές στηρίζει την εθνική και ιστορική μας ταυτότητα. Ψεύδους αγρίου ατομικισμού, υπό μορφήν εισαγόμενης ιδεολογίας έχει κατακαθίσει στις συνειδήσεις των περισσοτέρων, με αποτέλεσμα η συμπεριφορά μας να μιν διαφέρει σε τίποτα από τις νεορωτικές και θηριοειδείς εκδηλώσεις των σε εσχάτη κρίση ευρωκοιμένων δυτικών κοινωνιών. Μία διαφορά υπάρχει και είναι κομβικής σημασίας. Οι δυτικές κοινωνίες έφθασαν και διώνουν την σπο-συνθετική τους κρίση μέσα σε μια πορεία νομισματική και αναπόφευκτη λόγω ενός συγκεκριμένου ιδεολογικού, πολιτικού και κοινωνικοοικονομικού στήματος του οποίου οι ρίζες εκτείνονται προς τα πίσω κατά πολλούς αιώνες. Υπάρχει και ασχέτως αξιολογικής εκτιμήσεως, μια λογική συνέπεια της Δυτικής κρίσης και του αδιέξοδου της, συνέπεια που εμπιριέχει και σηματοδοτεί μιν ολοκληρωτική. Στην δική μας περίπτωση όμως η κρίση είναι προϊόν μη ολοκληρωτικής ακριβώς γιατί αντί να επιχειρήσωμε την ιστορική μας ανάταση και την πολιτισμική μας ανάπλαση, γενιμοποιώντας την αρχαίονη μας παράδοση με το παρόν σε μια αμοιβαία και ανώτερη σύνθεση, κάναμε ακριβώς το αντίθετο, δηλ. άκριτα και μιμητικά εισάξαμε και προσπαθήσαμε να αφομώσουμε ξένα μοντέλλα και πρότυπα, μάλιστα δε εκείνα ειδικά που αποτελούν την ολέθρια συνέπεια των Δυτικών επιλογών.

Ο άκρατος καταναλωτισμός και η χρησιμοθηρική αντιμετώπιση κάθε έκφρασης του κοινωνικού μας βίου αγγίζει πια τα όρια της νεύρωσης και παραλυσίας, έτσι που το μέλλον να είναι πια προβλεπτό χωρίς καμιά πιθανότητα λάθους.

Η πνευματική πτώχευση καταμαρτυρείται στην κυρίαρχη τεχνοκρατική αντίληψη που ενσυνείδητως αντιμετωπίζει τα ανθρώπινα από την σκοπιά της λογιστικής, λογαριάζει δηλ. μόνο την υλική υπεροχή και το πρακτικό όφελος. Η υπεροχή της νοοκρατικής στάσης έναντι της ζωής, ουσιαστικά συνθλίβει ένα από τα θεμελιακά χαρακτηριστικά του προσώπου μας, δηλ. το αίσθημα. Αν υπάρχει κάτι που διαφοροποιεί τον Ρωμιο από τους Φράγκους και τους λοιπούς Δυτικούς αυτό δεν είναι η περιπέτεια του αισθήματος και του φιλότιμου.

Αν είναι αλήθεια πως στην τεχνοκρατική αντίληψη η αναλυτική διανοητικότητα βρίσκεται σε σχέση αντιστρόφως ανάλογη με την πνευματικότητα, οι απαιτήσεις της τεχνοκρατικής στάσης για ψηλότερου βαθμού αναλυτική σκέψη, είναι φανερό πως απωθεί προς μηδενικά όρια την πνευματικότητα. Και επειδή η πνευματικότητα είναι ουσιαστικό στοιχείο της παράδοσης μας, είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς πως με τον εξωστρακισμό της, υπονομεύεται η συνέχεια μας και φθείρεται η πολιτιστι-

κή μας ταυτότητα. Μπορεί ο Ηρόδοτος ως ένα βαθμό να ανιχνεύεται στον Μαρξ, όπως και ο Αριστοτέλης στον Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό, όμως ο Δυτικός ορθολογισμός ποτέ δεν κατορθώσε να υπερβεί τα όρια της δομικής και νοοκρατικής του εμψύωσης. Κι αν είναι αλήθεια αυτό που λέει ο Ελύτης πως «στην ανηλικία του με τον ψυχικό παράγοντα ο πρακτικός άνθρωπος έβηκε ανέκαθεν ηττημένος» τότε είναι φανερό η διαφορά, της Ελληνικής διοτροπίας σε αντιπαράθεση με την Δυτική νοοτροπία. Η πνευματική παράδοση του Ελληνισμού που σαν περιγικό ουσιαστικό έχει όχι μόνο την περιπέτεια του αισθήματος και την ποιητική διάσταση, αλλά και (κυρίως) τον λόγο ως γενετικό κύτταρο δυποκειμενικής και κοινωνικής σχέσης (ιδιο-λόγου κοινωνίας) δεν μπορεί να είναι διαπραγματεύσιμη, όσο και αν πρόσκαιροι «φωταδιστές» επιχειρούν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο να λύσουν τα άδυτα.

Η Κύπρος πάσχει κρίση ταυτότητας η οποία βασθαίνει κάθε μέρα και περισσοτερο, κάνοντας αποδεικτές ακόμα και τις πλέον παισιόδοξες ανησυχίες. Ο Ελληνοκύπριος του σήμερα ευρισκόμενος σε διαρκή ρήξη με τον εαυτό του, αναζητά απαντήσεις τοποθετώντας ενσυνείδητως ψευδοδιλήμματα του τύπου: Έλληνας ή Κύπριος, κατά τρόπο ανάλογο που ο Ελληνισμός για δεκαετίες έθετε, με τις γνωστές καταστροφικές ως προς την γλωσσική εκφραστικότητα των νεοελλήνων, συνέπειες, το ψευδοερώτημα: καθαρουμεθα ή δημοτική. Έτσι όπως και στο θέμα της γλώσσας αντί να αναγνωρισθεί η ολικότητα του φαινομένου, δηλ. η πολυτυπία της ταυτότητας του Ελληνισμού (θα ήταν δυνατό να είναι διαφορετικά για ένα πολιτισμό που η διάρκεια του και η συνέχεια του διατρέχει τους αιώνες) κατακερματίστηκε η ενοποιητική ουσία του πράγματος με αποτέλεσμα να φορτιστούν οι αντιθέσεις με ιδεολογικές και πολιτικές διαστάσεις που με την σειρά τους σήλησαν στο σημερινό αδιέξοδο.

Στην πορεία, αυτή όπου η σύγκριση αγγίζει τα όρια του παράλογου, αποσυντίθεται η ταυτότητα μας, διαφθείρεται η συλλογική μνήμη και η κοινή θεοματική εμπειρία που κάποτε τροφοδοτούσε κοινά οράματα και πράξεις υπέρτατου ηρωισμού, καταντά κουρελιασμένο φάντασμα απωθημένο στο πίσω μέρος του υποσυνείδητου. Ένα φάντασμα που πλανάται ανάμεσα με εκδιωκόμενο από τον ένα στον άλλο, καθώς αστειοί και σοβαροί για να φανόμαστε δήθεν «σύγχρονοι» απαρνιόμαστε το ίδιο μας το πρόσωπο, την ιστορία μας, τον πολιτισμό μας, τις ρίζες που στηρίζαν την ανθρωπινή μας ύπαρξη δια μέσου των αιώνων. Και καταντήσαμε γελαίοι, έχοντας στο στόμα μας την πλέον αρχαιοπρεπή από τις σημερινές ελληνικές δι-αλέκτους, να αμφιβάλλουμε μερικοί για την ταυτότητα μας και την φυσιογνωμία του προσώπου μας. Και να σκεφτεί κά-

νείς πως το ζήτημα το ξεκαθάρισε με τόσο απλό τρόπο χρόνια πριν ο Ισοκράτης με το ευπρόσβλητο: ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΤΣΙ ΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ.

Μια διοτροπία λοιπόν αιώνων που από γενιά σε γενιά, από άτομο σε άτομο συντήρησε και μεταδωσε τους ζωντανούς χιμούς μιας εκπληκτικής παράδοσης, κιντούμε σήμερα να την στραγγαλίσουμε τελειωτικά με νοοτροπίες εκ διαισθητού αντίθετες με την ουσία και το περιεχόμενο του αισθήματος που τροφοδότησε την συνέχεια, την φαντασία και το όραμα σε τούτη την όκη του Ελληνισμού, του Ελληνισμού ως τρόπου βίου και όχι ως γεωγραφικού ορίου. Του Ελληνισμού ως παιδείας και όχι ως εθνικοφιλελικής συνείδησης, του Ελληνισμού ως πολιτισμικής σχέσης, ως οδωπλητου ιστορικού και πνευματικού κεφαλαίου, του οποίου το υπόθεμα αποτελεί ενέργεια που μπορεί να κινήσει γην και ουρανόν. Είναι το απόθεμα μιας τεράστιας και μοναδικής κληρονομίας, μιας αιώνιας πρώτης ύλης που συνοδεύει κάθε μας δήμα, κάθε κύτταρο της ψυχής μας. Το απόθεμα μιας ουσίας απειλευρωτικής του εσωτερικού μας κόσμου που το κράτημα πάντα της ανοίγει δρόμους δημιουργίας και κοινωνίας.

Βρισκόμαστε λοιπόν σε ρήξη με την παράδοση μας, ρήξη που διαπερνά την ταυτότητα μας, την γλώσσα μας, την συνείδηση μας, τα όνειρά μας και τις επιθυμίες μας. Και επειδή η ρήξη αυτή συνοδεύεται από μια ανασθησία ως προς τις ελευθέρως συνεπιεις της, που δεν είναι τίποτ' άλλο από την εθνική υποτέλεια και τον προσωπικό εξευτελισμό, ουσιαστικά οδεύουμε με καλπάζοντα ρυθμό προς τον αφανισμό. Σημασία δεν έχει αν θα καταλήξουμε στον φυσικό αφανισμό. Το ζήτημα του φυσικού αφανισμού αυτό καθ' εαυτό είναι αδιάφορο. Αυτό που ενδιαφέρει είναι το πρόσωπο του Κυπριακού Ελληνισμού να μην σφαιριστεί. Γιατί αν αυτό χυθεί τι κι αν ζει κανείς μ' όλου του κόσμου τον χυμό. « Ένα τίποτα που είναι το παν» κατά Ελύτη.

Τι να κάνουμε προκύπτει το ερώτημα για όσους πονούν; Στην ποίηση κάποιου Νίκου Εγγονόπουλου ανιχνεύεται μια ελπίδα... «Τι βλίψη θα ήτανε - Θεε μου - τι βλίψη αν δεν μου παρηγορούσε την καρδιά η ελπίδα των μαρμάρων και η προουδία μιας λαμπρής αχιβάδας που θα δώσει νέα ζωή στο υπέροχο ερείπιο»

Ας παρηγορησωμε λοιπόν την καρδιά με την «ελπίδα των μαρμάρων» με να ερείπια, με Αυτό: το «είμαι, ας είναι και ερείπια, αν είναι ναίνα δικό μου» που ο Πρόδρομος Πρόδρομος με τόσο θάρρος θέλησε να κοινωνήσει σε πρόσφατο σημινάριο για «Το πρόβλημα της ταυτότητας στην Κύπρο σήμερα».

Τα επόμενα του κειμένου τούτου δεν φιλοδοξούν να διασκαδέσουν τις θεωρη-

σεις των προαναφερθέντων, ούτε σε επίθετο φιλοσοφικό ούτε και ο' αυτό της κοινωνιολογικής κατευθυνσης. Είναι εκ των πραγμάτων ελάσσονος εμβλείας η προσπάθεια. Αποτελεί το πόνημα τούτο μιν προσωπική κατάθεση του γραφόντος που στόχο έχει περισσότερο να ταραξει τον μπουσουλα των συνειδήσεων προς κατευθύνσεις διάφορες των όσων κυριαρχικώς επικρατούν τους τελευταίους καιρούς. Προτίμησα ένα πρόλογο γενικότερου ακαδημαϊκού για να προκαλέσω ακριβώς την κεντόβωρη εκείνη στάση που θαφρακισμένη πίσω από την δήθεν «λογική» της επιστημονικής εξειδίκευσης, κατακερματίζει τα φαινόμενα αποσυνθέτοντας της ζωής το ολοκλήρωμα σε έμψαχ αναλυτικά στοιχεία, και αντί αυτής να προταξω την θεώρηση εκείνη που αναζητά τις σχέσεις των πραγμάτων και την φανέρωση του λόγου τους, αν θέλετε και του διαλόγου τους.

ενέργεια, λειτουργία ως διαδικασία συνείδησης, είναι δηλ. ένα ρεϊκό και αυτελεές γίνεσθαι. Ως τελεφεύμενο γεγονός η παράδοση ισοδυναμεί με κωνσέρβα, με καταψυγμένο κατόλιτο. Ως συνέχεια ισούται με διαρκή ανανέωση, με ζωντανή πνευματικότητα, με διαρκή δημιουργία. Και επειδή η συνέχεια προϋποθέτει διαχρονική ιμλήρη ουσιαστικά αυτή συγκροτεί ιστορική συνείδηση, ιστορική συνείδηση όχι με την έννοια του ιδεολογήματος - από το οποίο τόσο υπέφερε ο Ελληνισμός - αλλά περιεχόμενα σαν αίσθημα που υποβάλλει και προβάλλει, π' άλλο, την δημιουργική φαντασία. Έτσι που η αναγνώριση της παράδοσης ως μέρους του εαυτού μας, να λειτουργεί ως πηγή απειλευδέρωσης, ως κίνητρο εσωτερικής εμψύωσης και ουδέποτε ως παρελθόν μεγαλείο που είτε με τον ένα είτε με τον άλλο τρόπο πρέπει να ανακηρύξουμε ως διατηρηταίο. Συντήρηση της παράδοσης δεν σημαίνει μουσειακή διατήρηση της αλλε αναργητική συνέχεια της, με λίγα λόγια παραγωγή της σε νέα πρωτόγνωρα επίπεδα δημιουργίας και πνευματικής ανάπτυξης. Σημαίνει ακόμα φανέρωση της ουσίας που κρύβει και όχι επιδερμική προσίληση στις μορφές και στους τύπους της.

Συντήρηση της παράδοσης σημαίνει για να και αγράφω και ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, να μπορεί ακόμα και ένας άθεος να κοινωνήσει μ' έναν Άγιο, όπως είναι ο Νεόφυτος ο Έγκλειστος δια μέσου του λόγου του. Στο «ούκ ο ΤΟΠΟΣ αλλ' ο ΤΡΟΠΟΣ μετά Θεού σώζει τον άνθρωπο» ή στο «Ουκ εστ' έρωτ' μόνω ζήσεται άνθρωπος» δεν χρειάζεται να ναι κανείς βεσφορευόμενος για να εμπνευστεί και να αισθανθεί τους ιδιαίτερους παλμούς που καταγράφουν την διάρκεια της Ελληνικής παράδοσης και παιδείας

2.2.1987

η ποίηση του αρσένι ταρκοφσκι και μια νυξή για το ζευγαρωμα της με τον κινηματογραφο του αντρεί ταρκοφσκι

γιωργου μολδακη

φσκι άρχισε να εκφραζεται και από τις κινηματογραφικές αίθουσες και να φτάνει σε κόσμο που του ήταν μέχρι τότε άγνωστη. Και αυτό γιατί στο σενάριο του έργου «Ο Καθρέφτης» κατέχει σημαντική θέση η ποίηση του Αρσένι Ταρκοφσκι, που την απαγγέλλει, μάλιστα, και ο ίδιος ο ποιητής.

Οι σχέσεις μεταξύ της ταινίας και της ποίησης είναι πολλαπλές και λειτουργούν αμφίδρομα. Ο σκηνοθέτης Αντρέι Ταρκόφσκι θέλοντας να κάνει μια ταινία βασισμένη πάνω στις έννοιες και «πολύχρωμες» μνήμες της παιδικής ζωής, που είναι τόσο στενά συνδεδεμένες με τη βαθύτερη αλήθεια και την ουσία των πραγμάτων, κατέφυγε, φυσιολογικά, στη δική του παιδική ηλικία, που την ξέρει καλύτερα από κάθε άλλο πράγμα και μπορεί να είναι απόλυτα αληθινός και ειλικρινής, για να μπορεί να γίνει, ως καλλιτέχνης, καθολικός και πανανθρώπινος.

Το στοιχείο της εμπροσσοπιστικής, αλλά και της ποιητικής απεικόνισης, ήταν αναπόφευκτο. Εδώ όμως που κατέφυγε ο σκηνοθέτης συνάντησε τον ποιητή πατέρα του. Αυτόν, που έπρεπε να συναντήσει ως άνθρωπο ενεργό της τότε περιόδου συνάντησε και ως καλλιτέχνη ενεργό, που διαχρονικά κάλυπτε το τότε και το τώρα. Η

ποιητική παράσταση, η ποιητική εικόνα, το ποιητικό συναίσθημα, τέλος, και η ίδια η ποίηση ως λογοτεχνικό είδος, αποτέλεσαν στοιχεία της κινηματογραφικής απόδοσης, μεταφερόμενα σε μια άλλη καλλιτεχνική γλώσσα ή, αν θέλετε, ένα άλλο κώδικα επικοινωνίας.

Αυτό έγινε συνειδητά από το σκηνοθέτη, πρώτα απ' όλα γιατί κι ο ίδιος πιστεύει στη δύναμη της ποιητικής παρουσίασης των πραγμάτων. Δανείζομαι ένα απόσπασμα από το βιβλίο του «Αποτυπωμένος χρόνος» («Запечатленный время») κλπώς εκτεταμένο όμως πολύ χαρακτηριστικό και καθοριστικό της όλης προσέγγισης του σκηνοθέτη. Μεταφράζω από την αγγλική έκδοση του βιβλίου, που βγήκε με τον τίτλο: Andrey Tarkovsky, Sculpting in time. Reflections on the cinema. "The Badley Head", London, 1983:

«Βρίσκω τις ποιητικές συνδέσεις, τη λογική της ποίησης στο σινεμά, υπερβολικά ευχάριστες. Μου φαίνονται ιδεώδεις για τις δυνατότητες του σινεμά, σαν τις πιο αληθινές και ποιητικές από τις μορφές της τέχνης...

Μέσα από τις ποιητικές συνδέσεις το συναίσθημα δυναμώνει και ο θεατής γίνεται πιο ενεργός. Συμ-

μετέχει στη διαδικασία της ανακάλυψης της ζωής, δίχως να στηρίζεται σε άτομα συμπεράσματα που βγαίνουν από το υλικό, είτε τις αναπόφευκτες υποδείξεις του συγγραφέα. Έχει στη διάθεσή του μόνο ό,τι τον βοηθά να εισχωρήσει στη βαθύτερη έννοια των περιπλοκών φαινομένων που παρουσιάζονται μπροστά του. Συνεπώς σκέψαν και ποιητικών ενοράσεων του κόσμου δεν είναι ανάγκη να τοποθετούνται στο πλαίσιο του απιστά ξεκάθαρου. Η συνηθισμένη λογική της γραμμικής ανάπτυξης είναι όπως την απόδειξη ενός γεωμετρικού θεωρήματος. Ξαν μέθοδος είναι ασύγκριτα λιγότερο αποδοτική καλλιτεχνικά από τις δυνατότητες της συνειρμικής σύνδεσης, που οδηγεί σε μια δραστηκή, όσο και λογική προσέγγιση...

Όταν μιλά για ποίηση δεν την εννοώ ως λογοτεχνικό γένος. Η ποίηση είναι μια κατάσταση αντίληψης του κόσμου, ένας ιδιαίτερος τρόπος συσχέτισής του με την πραγματικότητα. Έτσι η ποίηση γίνεται μια φιλοσοφία που οδηγά τον άνθρωπο μέσα από τη ζωή του».

(Σελίδες: 20-21)

Αλλά και στην ερώτηση για το ποιος είναι ο σκοπός της τέχνης ο σκηνοθέτης απαντά με την ίδια ιδεολογία με την οποία θα απαντούσε ο ποιητής ή, ένας ποιητής:

«Για μένα είναι πολύ καθαρό ότι ο σκοπός όλης της τέχνης - εκτός βέβαια κι αν απευθύνεται στον «καταναλωτή» σαν εμπόρευμα για πώληση — είναι να εξηγήσει στον ίδιο τον καλλιτέχνη και σ' αυτούς που βρίσκονται γύρω του για ποιο πράγμα ζει ο άνθρωπος, ποιο είναι το νόημα της ύπαρξής του. Να εξηγήσει στους ανθρώπους το λόγο της ύπαρξής τους σ' αυτό τον πλανήτη είτε, αν δεν εξηγήσει, τουλάχιστον να θέσει το ερώτημα».

(Σελίδα 56)

Από την άλλη, μιλώντας πάντα για τις σχέσεις μεταξύ της ταινίας και της ποίησης, η φωνή του ποιητή, που ακούγεται μέσα από το χρώμα, την εικόνα, τον ήχο, τις παύσεις, τελικά το όλο κλίμα που δημιουργεί, με τη δική της κωδική γλώσσα η ταινία, παίρνει «βαζείται» διαφορετικά, γίνεται πλατύτερη και καθολικότερη στα μηνύματα και στις φιλοσοφικές της προσκτήσεις. Έτσι και οι θεατές που βρίσκονται στην αίθουσα γιατί αγαπούν τον κινηματογράφο κι εκείνοι που ήρθαν γιατί ξέρουν και αγαπούν την ποίηση, μετατοπίζονται, και οι πρώτοι και οι δεύτεροι από την αρχική τους θέση για να δεχτούν την καινούργια μορφή που παίρνουν με τη σύνδεσή τους η ποίηση και ο κινηματογράφος.

Αφήνω, όμως, τον κινηματογράφο, για τον οποίο δεν μπορώ να έχω παρά την άποψη του θεατή που τον αγαπά, και στέκο για λίγο στην ποίηση του Αρσένι Ταρκόφσκι.

Είναι αλήθεια πως ο ποιητής Αρσένι Ταρκόφσκι δεν σμίγει πολύ με τη γενική κατεύθυνση της σύγχρονης ρωσικής - σοβιετικής ποίησης και είναι περισσότερο γνωστός σε μια μερίδα της διανοήσης και των ποιητών. Από μια άποψη είναι σαμπως να στέκει απόμερα από τις αναζητήσεις της ποίησης της εποχής του. Την αντίθεση αυτή ενισχύει και η φαινομενικά αυστηρή κλασική μορφή της ποίησης του, που τον δείχνει στενά συνδεδεμένο με τους ποιητές της δεκαετίας του 1920 και του 1930.

Παρόλα αυτά, όμως, ο Ταρκόφσκι είναι ένας σύγχρονος ποιητής, που ό,τι του δίνει τη ξεχωριστή αυτή φυσιογνωμία που έχει είναι η δική του ποιητική γλώσσα, ο στίχος, η ξεχωριστή γωνιά θέσεως των πραγμάτων, γιατί θεματογραφικά βρίσκεται πλήρως τοποθετημένος στην εποχή του.

Την ποίηση του Ταρκόφσκι τη χαρακτηρίζει μια έντονη τάση εξπρεσιονισμού. Ο ρόλος της ποιητικής παράστασης και της εικόνας, που παρουσιάζονται έντονα χρωματισμένες και συναισθημα-

τικά φορτισμένες, είναι επαυξημένος. Διαβάζοντας την ποίησή του βλέπουμε τις εικόνες και τις παραστάσεις του να σφκώνονται από το χαρτί και να σχηματίζονται στον αέρα μπροστά μας. Οι ίδιες οι λέξεις του ποιητή είναι ζωντανές. Μέσα τους νιώθεις να χτυπά ο παλμός της ανθρώπινης ιστορικής πορείας. Χρησιμοποιεί, βασικά, τις καλές λέξεις της ρωσικής γλώσσας, πράγμα που προσδίδει κάτι το τελετουργικό στην ποίησή του. Δεν αποκλείει, όμως, τις σύγχρονες λέξεις, που τις παίρνει από διάφορες γλωσσικές πηγές, ακόμα και εκείνης της τεχνολογίας, για να προσδώσει, τελικά, και σ' αυτές το ίδιο βάρος και τελετουργικό ρυθμό που έχουν οι παλαιότερες λέξεις.

Στη θεματογραφία του Αρσένι Ταρκόφσκι βρίσκουμε συχνά την αναφορά στην παιδική ηλικία. Βλέπουμε, επίσης, να είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος της μνήμης του παρελθόντος που σθώνεται μέσα από την ποίηση ζωντανός και με μια διάθεση να συ-

νεχίσει να ζει και να υπάρχει. Η ποίησή του είναι ταυτόχρονα στραμμένη προς το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Ο κόσμος του είναι ένας και αδιαίρετος και ο άνθρωπος συνδεδεμένος αδιαχώριστα με τη ψυχή και το σώμα του με τον κόσμο αυτό. Η ποίηση του Ταρκόφσκι γίνεται από τη μια προς τις ρίζες, που θέλει να τις αγιάξει, να τις ψηλαφίσει, να παρακολουθήσει την πορεία τους, και από την άλλη γίνεται να προσκαθεί στο άπειρο. Τον ποιητή τον ενδιαφέρει η γλώσσα και η ιστορία του ανθρώπου, ως ρίζες της ύπαρξής του, και από την άλλη τον ενδιαφέρει το άπειρο του χώρου και του χρόνου μέσα στο οποίο προεκτείνεται η ανθρώπινη μοίρα.

Διαβάζοντας την ποίηση του Ταρκόφσκι αισθάνεται τη ζεστασιά της, τη ρουστικότητα της, τον παλμό που χτυπά μέσα της. Συνιστά έντονα βαθιά την τραγικότητα αλλά και το μέγεθος της αξιοπρέπειας που προσδίδει ο ποιητής στην ανθρώπινη ύπαρξη. ■

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ

Μόνος, στο δωμάτιο το κλειστό,
σαν τοίχο ένα πορτραίτο καίμαστον.

Στη γρήνη τις ελαιοφαιίδες,
περησιότατα μάγες,

Μάγες
Μάγες

Είναι καλά - λέει στον κόσμο το δικό σου
πίσω απ' τον γαλάζιο παραδεισά σου.

Μία μίλη φτάνει πάνω στο γυαλί
κι η γηιά σε με λολιά.

Κι σου στο σπυρί σου
κάλα νοιάσεις, μοναχός σου,

Μεταφραση: Γιωργου Μολδακη

Η ποίηση του Αρσένι Ταρκόφσκι ήταν καλά γνωστή στους φίλους της ρωσικής ποίησης από τις αρχές της δεκαετίας του 1960. Κυρίως την γνώριζαν οι θαυμαστές των ποιητών της περιόδου 1920-1930, του Όσιπ Μαντελστάμ, του Νίποσιτ Παβστερνάκ, της Άννας Αχμάτοβα, της Μαρίας Τσβετάγιεβα κ.α., των οποίων ο ποιητής υπήρξε σχεδόν συνομιλήκος και φίλος. Εκείνοι έφυγαν πιο νωρίς, για να μείνουν τα έργα τους ανεκδότα και δυσώρητα, ο Ταρκόφσκι έζησε για να ασχοληθεί χρόνια πολλά με τις μεταφράσεις, παραμελώντας ή, τουλάχιστον, κρατώντας ανέκδοτο το ποιητικό του έργο. Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, με τις εκδόσεις του έργου των πιο πάνω ποιητών, εκδόθηκαν και τα ποιήματα

του Αρσένι Ταρκόφσκι. Δύο ποιητικές συλλογές το 1962 για να ακολουθήσει μια τρίτη το 1969. Η εκδοτική αυτή συγκυρία συνέβαλε στο να θυμήσει τους δεσμούς του Ταρκόφσκι με τον Όσιπ Μαντελστάμ και τη Μαρίνα Τσβετάγιε, στους οποίους αφιερώνει ποιήματα, αλλά και με τους άλλους ποιητές της εποχής εκείνης και παράλληλα, να γίνει το έργο αυτό γνωστό και να κερδίσει μεγάλη εκτίμηση μεταξύ των θαυμαστών των πιο πάνω ποιητών.

Αρκετά χρόνια αργότερα, όταν στους κινηματογράφους της Σοβιετικής Ένωσης άρχισε, αραιά κι εκλεκτικά, να προβάλλεται η ταινία του Αντρέι Ταρκόφσκι, γιου του ποιητή, «Ο Καθρέφτης», η ποίηση του Αρσένι Ταρκό-

ΕΥΡΥΘΙΚΗ

Του ανθρώπου το κορμί μοναχικό είναι σαν καλή βαρεθήκη η ψυχή το κάλυψε το σωματίο μ' αυτό και μάλα ίσο με μια βραδιά, δάριμα-δύλιμα και κόματι φορμμένα στη σπονδυλική.

«Θείησι μοι» απ' τον κερατοειδή προς την αυράνια πηγή πάνω σε ημερώμενη κλασική, πουλιών το άσμα οδήγη και τη δόνη μιά απ' το αυρά της ζωτικής της φακίτης, κάμπου και δασών το θρόισμα των εφτά θαλασσών ο-σαλιτικής.

Είν' αμαρτία ψυχή με δίχως αόρα, όπως αόρα δίχως ψυχή κι είναι αδύνατο ακόμα μια σκέψη να σκεφτεί. Αίνωμα δίχως Αίσθη. Πόιος θα 'ρθεί να γυρεύει στην πίστα αυτή χορό; Ορχιστεί που κανένας δεν χορεύει.

Στ' όνειρό μου, ορμώντας ψυχή άλλη, μ' άλλη στόλη καλύτερη παρώντας απ' την ελπίδα στη σιστολή. Ανάβει σαν σπύρο, δίχως σκιά, φεύγει και τη γη γυρίζει και θύμηση θα, ελάνα προχαλα σφηνει πάνω ο'ς τραπέζι.

Τρέξο, παιδί, και κρατά το θυρό σου με την Ευρυθική τη φτωχή και μ' ένα ξύλο πάνω στη γη κύμα το χάλκινο τροχό σου, ώσπου στο τέταρτο, βρω, της ακοής και εδύμιμα και σπινάνα ο θόρυβος θα σε χτυπή της γης.

Μετάφραση: Γιώργος Μολλάκης

Λεσχή Λευκωσίας
Κινηματογραφική
Κινηματογραφική

Μαρτίης - 1987

Ο Φραγκός
βδ 2/3

(François) του Christian Chastan. Βελγίους 1979. Με τους Isabelle Smoitsmanová, Yveline Seynaez, Maria Ditsune. Έγχρωμη 11'. Κεντρικό πρόσωπο της ταινίας είναι ένας διάσημος μουσικολογός. Μέσω στη ζωή του μπλοκεί μια τριηχικό τραυματισμένο κεφάλι, που κάποιο νοσηλεύτρια σε άσυλο. Έχει μια σκέψη-μηνή φασί, ένα αδρασηνότη- της κωμωδίας. Είναι πεπεισμένη ότι κι αυτή μπορεί να πετάσει όπως ο άντρας. Οι εμπειρίες του μαζί της θα τον προβληματίσουν ως προς το η είναι πραγματικό και η φανταστικό, η λογικό και η μη λογικό, που τελικά βρίσκεται ο φραγκός στις δυνατότητες των ανθρώπων.

Βότσεκ
βδ 9/3

(Wolfske) του Walter Herzog. Α. Γερμανία 1978. Με τους Klaus Kinski, Eva Mattes, Wolfgang Reichmann. Έγχρωμη 81'. Ο στρατιώτης Βότσεκ ζει γύρω στα 1950 σε μια πόλη φρουρας. Ο κομμάς και ο γιατρός τον πειράζουν. Περ' όλο που έχει περισσότερες και οράματα κωμωδίας στη Μαρία και το παράνομο παιδί του. Η Μαρία σφηνάεται από του αρχιμικροβίου του συντάγματος. Ο λοχαγός και ο γιατρός μιλούν στον Βότσεκ για την απύχια του. Το Βότσεκ βλέπει την Μαρία με τον αρχιμικροβίω. Παρασύρει την αγαπημένη του στη λίμνη και την μαχαρώνει. Όταν ανακαλύπτει ότι είναι μετωμένος απιστρέφει στον τόπο του ενόχληματος για να πλυθεί. Προχωρεί στο νερό, προχωρεί και πνίγεται.

Βερονίκα Φος
βδ 16/3

(Die Sechsnacht der Veronika Voss) του Rainer-Werner Fassbinder. Δυτική Γερμανία 1961-82. Με τους Rolf Zehfuss, Hilmar Thiele, Cornelia Frobose. Μαυροασπρη 105'. Η πρωτελευταία ταινία του Φασμπίντερ. Η ηρωίδα

είναι μια πρώην σπαρ του 1930 που αναζητά την λημονιά στα ναρκωτικά. Αυτό της τα δίνει μια καλά οργανωμένη ψυχίατρος, η οποία κάνει το ίδιο και με άλλους ασθενείς της, με αντίτροπο της περιουσίας των θυμάτων της, που κάποια στιγμή τους σπέρει τη δόση τους και τα οδηγεί στην αυτοκτονία. Ένας σλαβικός συνγάντης κριτεύεται την Βερονίκα Φος και προσπαθεί να τη σώσει αντιμετωπίζοντας μια κοινωνία «επιχρηματισμένη». Ουδείς εκείνη φεύγει όπως κι ο κόσμος της, «άλλοι μπορούν να σας δώσω παρά το θάνατό μου».

να πεθαίνεις στα τριάντα
βδ 23/3

(Wacht a tracht ana) του Anka Gauril. Γαλλία 1982. Χρονικό πάνω στη ζωή του Miché Nicolas, ένας από τους πρωταγωνιστές του Μόνι του β. Μαυροασπρη 85'. Η ταινία του Γκουσίλ, που παιχθηκε με την Χρυσή Κάμερα, το βραβείο του νέου του Φεστιβάλ του Καννών του 82, χαρακτηρίστηκε ως ένα «καθαρόνιστο, δογματικό στους τόνους του, εθνομολογικό ντοκιμαντέρ». Ο Γκουσίλ, ο σκηνοθέτης του έργου, υπήρξε, μαζί με τον Μισέλ Ρικονατί ένας από τους πρωταγόντες μιας μαχητικής ομάδας που πρωτοστάτησε στην εξέγερση του 68. Δέκα χρόνια μετά το Μόνι, και αφού ο Ρικονατί αποχώρησε μετανάστευσε στο άσμα της επανάστασης σε πολιτική δράση, αυτοχτόνησε σε ηλικία 30 χρόνων. Έτσι η ταινία είναι μια ελεγεία πάνω στον πρωταγόντη της ομάδας που έφυγε, ένας απολογισμός ενός κινήματος κι ένα προσωπικό, αυτοβιογραφικό ντοκιμαντέρ, κάτι σαν προσωπικό ημερολόγιο, συνιστορική μνήμη και μαρτυρία.

Λάθος
βδ 30/3

(Le fallu) του Peter Fleischman. Γερμανο-γαλλο-ιταλική, 1974. Με τους Michel Piccoli, Ugo Tognazzi, Marie Adorf. Έγχρωμη 111'. Ταινία που στηρίζεται στο αστέρισμα «Λάθος» του Αντόκη Σμαρδάκη, που μεταφρασμένο στον κινηματογράφο από κινωπάρχους καλλιτέχνες φαίνεται να οδηγείται σε άλλους δρόμους.

«επισημειωμένοι διαλογοί - σιωπηρές συμφωνίες»

Γιάννης Η. Ιωάννου

(για μια έκθεση της καλλιτέχνης σαββίδου στη diaspora από τις 3 μαρτίου).

«Ο Οδυσσεύς δε συγχώρεσε ποτέ στον εαυτό του το γεγονός ότι αρνήθηκε να ακολουθήσει το τραγούδι των Σειρήνων. Ήξερε ότι το τραγούδι τους θα του προσέφερε ένα ταξίδι με στην ηδονή σε βαθμό που να ξεχάσει όλα τ' άλλα».

Με τούτη την πολύ προσωπική ερμηνεία του μύθου, η Καλλι Σαββίδου τοποθετούσε το έργο της, σε μια πρόσφατη συνομιλία μας. «Οι Σιωπηροί Διαλογοί...» που εκτίθενται στην DIASPORA από τις 3 του Μάρτη, συνθέτουν μια σύγχρονη, καθημερινή και ασήπτη προσωπική μυθολογία, μια μυθολογία που κατοικείται από όντα φανταστικά, από σκιάς, χρώματα κι αντικείμενα σκηνοθετημένα με τέτοιο τρόπο, που να εξαναγκάζουν το θεατή να λησμονήσει τη χρηστική, ορθολογιστική πραγματικότητα και να βιώσει μερικές ανεπαρκή-τιτες ηδονικές στιγμές. Η Σαββίδου παιζει με τα χρώματα, με τις έντονες αντιθέσεις, με σκιάς που προκαλούν κατάπληξη. Πρόκειται για μια τέλει σκηνοθεσία, της οποίας ο χώρος και ο χρόνος είναι εντελώς υποκαταμενικοί. Τα όντα της βρίσκονται συνεχώς σε κατάσταση κίνησης και αυτομεταμορφώσεως. Η Σαββίδου δίνει υπόσταση και διάρκεια σ' ένα όνειρο ηδονικό. «Δε θέλω να ξαναφτιάξω ότι υπάρχει από μόνο του μέσα στη φύση. Θέλω να δώσω στα στοιχεία που χρησιμοποιώ, μια νέα φανταστική ζωή». Θα πρέπει να τονίσουμε ότι το «φантаστικό», στην περίπτωση της Σαββίδου, δεν είναι αντίθετο του πραγματικού, αλλά η φυσιολογική προέκτασή του. Γιατί τα όντα που αναπαρονομαζονται για να συνθέσουν τον κόσμο του έργου, είναι αντικείμενα που η καθημερινή χρηστική πραγματικότητα, έχει απορρίψει ή υποτιμήσει: πέτρες, βίλα, κορμιά δέντρων, σίδερα, ρούχα και χαρτιά.

Ετούτα τα «ασπρα» και «άχρηστα» αντικείμενα είναι στην πραγματικότητα της ζωής. Οι διάλογοι, οι συμφωνίες και οι σχέσεις ανάμεσα στα όντα της έκθεσης, είναι κατ' εσχολήν, ερωτικές. Φωνές ηδονικές, τραγούδι ονειρικό, Σειρήνες καλούν από παντού ανάγοντος τον πόθο σε κίνητρο μιας ατέρμονης ερωτικής περιπέτειας. Προχωρώντας στο χώρο του έργου, ο θεατής ξεκινά, βουλιόζει μες στην ηδονή. Εδώ οι Σειρήνες έχουν δίκαιο κι ο Οδυσσεύς άδικος. Δηλώνει τάλως η Σαββίδου «Ο κόσμος θα ήταν ευτυχισμένος αν μπορούσε να νιώσει την ηδονή σε βαθμό που να ξεχάσει τα πάντα...». Η τέχνη είναι μια ηδονική τραγούδι κι' η δημιουργία μιας θάνατη Σειρήνη που μας καλεί συνεχώς να λησμονήσουμε κάτι από τη χρηστική μας ζωή, που μας καλεί να βιώσουμε μερικές σπλημονες στιγμές ευτυχίας.

Η όλη έκθεση, είναι μια σύνθεση ανάγλυφων στενόμακρων και ευρυμέσων μακροκατασκευών που φέρουν έντονα ερωτικό βιάματα και συνδηλώσεις, αναζητώντας την ισορροπία τους πάνω σε μια ελάχιστη επιφάνεια. Μια ισορροπία που προσδιορίζεται μες στην κίνηση στο χώρο και του χρόνου. Έτσι, η Σαββίδου συγκροτεί ένα χώρο ζωής κι' ένα τρόπο ύπνησης, που προεκτείνονται για να συμπεριλάβουν τα στοιχεία του μαγικού.

Χρυσός Χαϊζήπαιος

Της φάνηκε πως είχε κτυπήσει η πόρτα. Αποσυγκρατούσε για λίγο, να σιγουρευτεί, κάθισε το μάτι στο μισοκίταδο. Και ξανακτύπησε. Γρήγορα, διακριτικά οι κτυποκάρδι κι υπόκωφα, κλειστά σε σε δεικνύδα.

— Έξω, έξω, θαμραί πως άκουσε τον εαυτό της να λέει. Ανασπώθηκε απ' το νιθιάκι σαν αφρός. Με δυο δρασκελιές κύλησε προς την πόρτα. Τρακ το κλειδί μαζί και το κεράκι. Δεν ήταν κανένας. Ή μάλλον μια ακιά κανέβαινε απόρρητα τις σκαλές.

Γυναικία γύρω στα τριάντα, τριανταπέντε, γυναικάρια. Τακος θα 'λεγε κάποιος βλέποντας την να περπατά στο δρόμο μονάκι κι αγέριστη. Κι η ίδια μπρος στο γυαλί εύρισκε όμορφο το πρόσωπο της, χωρίς εφέσεις ευερέσκειας. Εκτός από τα κρινά εκείνο που τ' ακολουθούσαν νόστιμες επιδόσεις και που κάτι απαράτηρα, πως αδιόρατα σκουλάκια, θάραναν' κάθε από τα αμύδαλα μάτια της στον πρώτο καθρέφτη. Το κορμί της, σπαστο σαν πόδι αλόγου μέσα στον καλπασρό της μέρας, θα το αποσηγαναν, ήσανε δέβια, οι διασημένοι του έρωτα και θα το πόθσαν, γιατί όλα, όσα έλασε να 'χουν κάποια εγγύτητα μαζί του.

— Όμως γιατί να κτυπήσουν την πόρτα κι όταν ανοίγω να κάνουντα.

Επισκέφτηκε μερικές φορές ψυχίατρο, χωρίς αποτέλεσμα. Μήνικε δύο φορές σε διάδρομο αστυνομικού τμήματος κι έφυγε δίχως να διαμορφώσει καμιά καταγγελία. Νηρηόταν να υπαγορεύσει και να συντάξει καταγορητήριο

εάντα ως μια μορφή που όλο της έφευγε και αδυνατούσε να την αναπαράσχει. Με το άνοιγμα της πόρτας, όλα μαζί με διακεκομμένες σκέψεις δέντρων ή του ηλεκτρικού στυλίου της γωνίας ή κάποιου οκλύου που απερατηρύνανε δραγμένως κι αδύνατος στη θροκή.

Είπα φορά κιόλας είχε αποφασίσει και το πιο συγκεκομμένο. Ν' ανοίξει την πόρτα της σε κάποιο φίλο που της είχε τηλεφωνήσει νωρίς το απόγευμα να της ευχηθεί για την ονομαστική της νιοτή. Από καιρό τώρα την πολιορκούσε, μιλούσαν τα μάτια του όταν της έμικνε ευθεία ματιά, είχε και κείνος μια δυστυχία παράλληλη με τη δική της — καμμένα γυναικία στον πόλεμο. Τι άλλο να γέρεκε; Διο δυστυχίες να ξεριτιάνην, γλυστρήσουν στο κολλάκι της ευτυχίας και αμίζουν, φηπάνουν ένα γερό κι εύρωστο σώμα, άρρωτο από άλλες δυστυχίες. Την έθελε. Είπα φορά που την άγγιξε τυχαία στο κέρι, είδε τις τρίκες στο μπράτσο του ν' ανασπώνονται σαν ηλεκτροφόρος ακίδες, το δέρμα του να ρπουμπουσιάζει. Κι αν ο κεραυνός δε ξέσπασε στο διάδρομο του αρχιεκτονικού γραφείου, όπου δούλευαν ένα διστάμα μαζί, ήταν γιατί πέτασε την ίδια στιγμή μια απλοζέρα, σκεδόν τσούλα συναδέλφισσα και του 'κλεισε το μάτι ανάμεσα τους. Κοκκίνισαν κι οι δυο για λογαριασμό της, όμως η στιγμή είχε κάνει φτερά κι έπειτα τρέκα να ξανασυρράψεις, να ξανασυνδράμεις τόσες συγκυρίες, για να σπικωθεί ξανά και ηλεκτριστεί έως κεραυνού η τρίκα τ' ανθρώπου.

Κείνο τ' απόγευμα όμως της τ' κε ξεκαθαρί-

σε από το τλάφονο. Θα φερα κι ένα ορπαιο κονιά να κεραστούμε, όλο απόφαση η φωνή του και μετά αν έλας διάδεια, να πάρω κάπου να κορέψουμε, είπα.

Νομίζει πως τού 'πε «είμαι» και «ήτανε». Το 'χε αποφασίσει και ξεδιαλύει μέσα της. Και πριν σκεπτη κλείσει, θάρρους πως τον άκουσε να λέει «σε θέλω πολύ».

Τον περίμενε γύρω στις ενάμισι και στις ενιά και κοσπάντα ακριβώς άκουσε τον ήχο του κουδουνιού να γεμίζει την κόμαρη. Έτσι όπως κοθόταν στο νιθιάκι του κωλ και περίμενε, αντί να σπικωθεί ν' ανοίξει, άκουσε πάλι τον εαυτό της να λέει, σκεδόν να ουρλιάζει «έξω, έξω σε παρακαλώ».

Το κουδούνι κρητήθηκε λίγο σε αναμνήσι και ξανατραγουδίες τη μελωδία του νην-νάν, όποιο συνέλαθε, αυτή τη φορά καθαρά την κραυγή: «Έξω, έξω σε παρακαλώ».

Από κείνο το βράδυ το κουδούνι δε ξανακτύπησε. Νόμιζε κιόλας πως είχε καλώσει μη δε φανέρωσε ήνος ενδιαφέροντος να του ξαναδώσει φωνή. Αν ήταν κάποιος με το νερό ή τον ηλεκτρισμό, δεν είχε παρά να κτυπούσε την πόρτα ή στο κάτω-κάτω ός άφηνε κάτω απ' το καλώδι τους ηλεκτρικούς λογαριασμούς του.

Αυτά όλα τέλειωσαν ανεξίτηλα κι από παλιά. Ίσως πριν πέντε χρόνια. Κι όμως ένα βράδυ, θε 'ταν μόλις είχε γυρίσει απ' τη δουλειά, τακ-τακ η πόρτα. Ανοίγοντας είδε ένα παιδί να κατεβαίνει κρημίζοντας τις σκάλες. Το φώναζε, οδ-ε φωνά ούτε ακράσπ. Άκουσε όμως σε λίγο το γέλιο του σε κλιμίνισμα από αλόγιστο και θυμόταν την όλη μέρα τη μορφή του. Δεν τ' 'χε δεί άλλο φορά στην πολυκατοικία, όπως δεν τ' 'χε δεί και το ίδιο κείνο βράδυ που έφυγε αφινισμένο, μόλις εκείνη άνοιξε απότομα την πόρτα.

Ύστερα από μερικές νύχτες έκανε πάλι την εμφάνισή του το παιδί — έμοιαζε νά 'χε μεγαλώσει κατά δύο χρόνια. Είχε τρυτέσει από τη ξεκακομένη κισάνοικτη πόρτα, προκάρπασε σκροκαπέντος στην κουζίνα. Ήτανε δέξια πως είχε μνηστιά της το ίδιο παιδί που κάθικε μέσα στις σκάλες σε ξαφνιασμένο αλογάκι σε λιβάδι.

Από την όλη δεν ήταν εύκολο να κέρει πλήρη σύγκριση, μιας και δεν είχε συγκριτίσει τα κείρια κεραιατριονικά, παρά κέρπασε μονάκα ένα αόριστο, ζωο περιγράμμα της παρουσίας του.

Το κέρπασε κουφέτα σοκολάτα και κυρό, μα κείνο δε σήκωνε φιλιά το μάτι. Λες απέστρεψε απ' αυτήν το πρόσωπο του.

— Μόμα, της είπε ξάφνου μια όλη φορά κρέθοντας και πάλι το πρόσωπο, θά 'θελα να μείνει μαζί σου μα φοβάμαι.

— Τι είν' αυτό που λες παιδάκι μου, οδύσσε απορημένη. Εγώ μητέρα δεν υπήρξα ποτέ. Οδύε που γνώρισα καν πως γεννιέται ένα παιδί. Και τα 'λεγε όλ' αυτά με σοβαρότητα στο παιδάκι, θάρρους κι είχε απέναντι της μια ομιλία, ομοδόσανη.

Το αόριστο παιδάκι της έριξε απορημένη ματιά από πλάι, δίχως ποτέ να εμφανίζει τα μάτια του, χωρίς μια φορά να το κερφάσει στα έπιλά της.

— Νά 'ρχοσαι όποτε γουστάρεις, συνέχισε ήπια τώρα, να σε κερνέ σοκολάτες, φρούτα, θα

σου αγοράζω κέρματα για το σχολείο. Και τώρα με τις νιοτές θα παραγγείλω στον 'Αν Βασίλη το πιο όμορφο κουτουμάκι για σένα... Κι αν έλας, άλλες δυοκαμίες θα σε βασίλων ο' έμ' μου ζητήσεις.

— Η μουη μου δυοκαμία είν' αυτή.

— Που;

— Δεν έχω μητέρα.

— Κι πού μένεις;

— Σε κάτι συγγενείς δρόμους, πρόσφερα κι θαλασπές κρηθαινωτά, ...αλλά, σπία.

— Τι σπία, το ρέσος κείος να υπολογίζε ο' οποιαδήποτε απάντηση.

— Σε άδεια σπία.

— Σε καλό σου! Τι θα πει άδεια σπία, μονάκος σου μένεις.

— Ναι, δεν είναι κανείς άλλος εκτό πέρα φύγανε. Κατοική μέσα σε άδεια σπία.

— Και δε σε φροντίζει κανένας;

— Κανένας σου λέω. Ο γοναίς μου με παράμισαν κι έφυγον.

— Πες φάγανε; Πότε είχε εκείνο με υλλο-γμένη τη φωνή, σαν εδνα να θυριότανε. Πόση άδεια, το ξαναρώτασε.

— Έαν άκουσα πολύ-πολύ μικρός... Τότε που μ' εγκατέλειπαν όδύε που τους κέρναγα απ' το μπαλό πως απο μένα θα φύγανε άνθρωπος. Οπως νόμιζα τότε!

— Και πώς μεγάλωσες, ποιος σε φροντίζει;

— Κανένας. Μεγάλωσα σε μιλίτικες ξέρεις τι ανοι; μιλίτικες, σε μια μουκδιασμένη πατάτα, θεόγοντας αφίσανε πίσω τους πολλά φαγητά να βράζοντα στις ματαράδες όποια στα φημάρι, γάλατα στα ψυγεία, τυριά που πραιοίνισαν, πατάκι απίλυτα. Κουταλάκινας.

— Έξω, έξω σε παρακαλώ, θέλω να πωδ-ξαι. Μα αυτό το παιδί ήτανε το μόνο πλάσμα που δε μπορούσε να διόξει με τον τρόπο που απύδι-σενε τους επιλάτες της. Περιορίστηκε μόνο να ρωτίσει τόκα αδέρφια, μολονού μέσα της κάτι ζητινούσε από μη αφιόρμητη και αφιόρμητη-ομη εγκατάλειψη.

— Και που σε παράμισαν, τού 'πε τέλος.

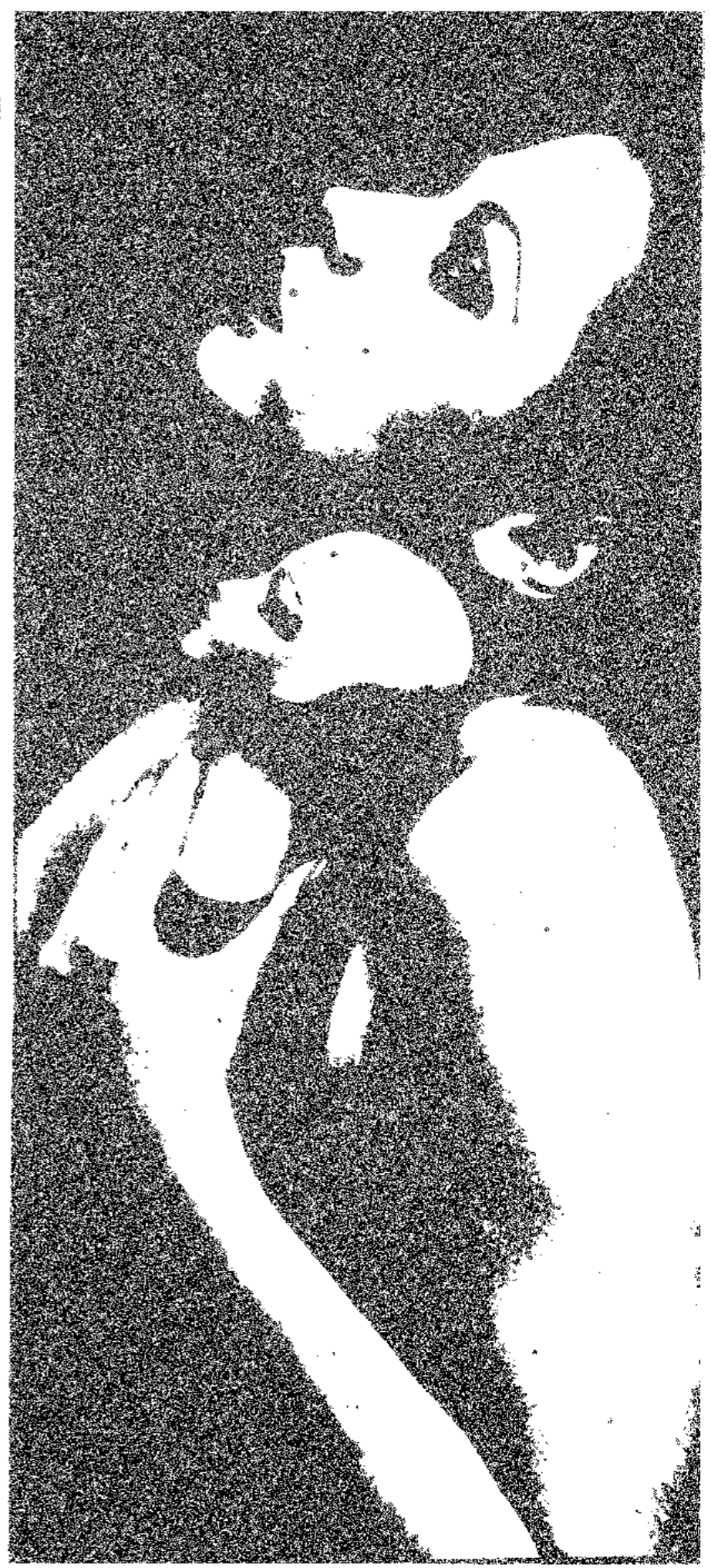
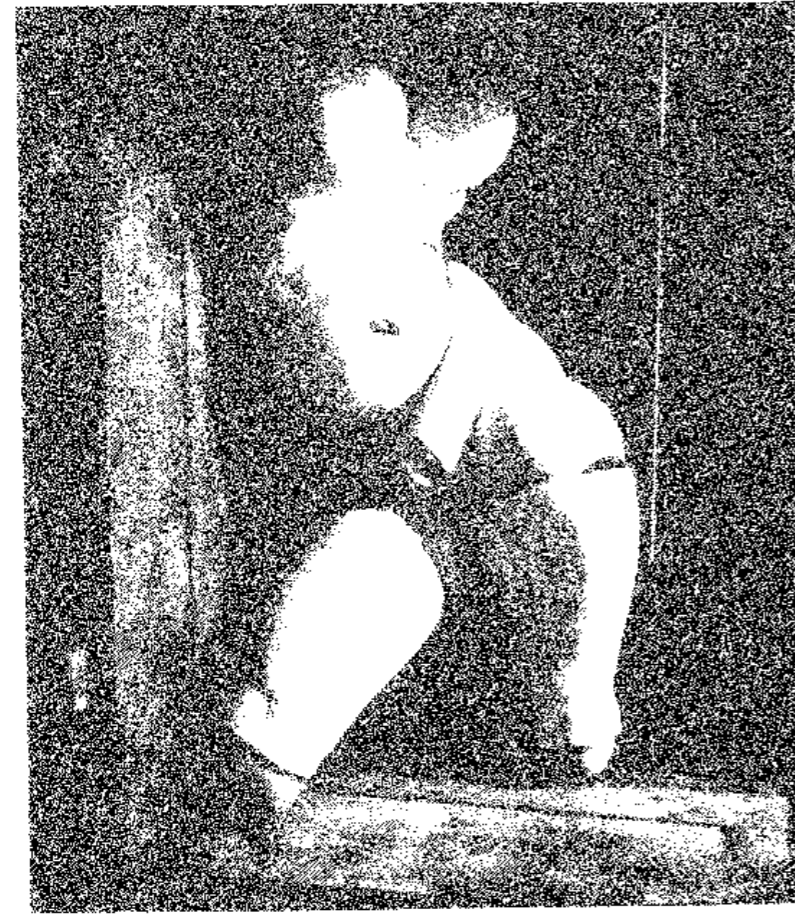
— Σε κάτι βρογμένα κεραιά.

— Έξω, έξω σε παρακαλώ, τού 'χε πει στην πιο κριόμη στιγμή κείνου του σούρσου της τελευταίας νδονής. Οι λέξεις ξαναγυρίζουν σ' αυτή της, όμως με το δέριμο κείνον των βομ-βαρβισιακών, που λίγα λιγάκι αργότερα, οκίζανε την κοκαίνδα του σπερμικού ουρηνού. Κι ο πόλεμος θέλει τόκα καθαρούς λογαριασμούς. Ναι, σε λίγο εκείνος έφευγε για το μέτοπο κι εκείνη μεθαύριο θα εγκατάλειπε την πόλη που έμελλε να μείνει χωρίς ανθρώπους, και που θα κερκασφορούσαν μέσα της φαντάσματα. Σε παρακαλώ, τού 'χε πει και το σπέρρο του θιακί-θικε πάνω στην κοιλιά της, στις παρυφές του δικασμένου δάσους.

Έπειτα οικοκίτισκε πρόσφια μ' ένα κεραιά και τού 'ριξε στο πάτωμα.

— Γιατί δε μιλάς, ρώτησε το παιδί, διακόπιον-τας την κρηθιάδα της μέσα στον κατορημένο χρόνο.

Αυτή τη φωνή είλες αποφασίσει να του πει όλη την αλήθεια. Μήτ παιδί δεν υπήρκε μπροστά της, όδύε γύρω της, όδύε μέσα της, παρά έρχονταν κεί και πού σαν τρομυκτός επισκέπτης κα-βάλλο στον ήχο της πόρτας, νωπες θυμίζε την σθάσι της εγού.

ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΟΠΙΟ

γράφει και επιμελείται ο Βαρναβας Κυριαδης

Μια διαλέξιμη με πολλά πρωτότυπα που σαν προσωνυμία μπατρά περιμένει να τρεχάει για να φέρει πίσω τον κόσμο που χαθεί και αν- πάνονόωτα συνέχειο κανονίζει

Βασίλη ζωγα

ΧΡΩΜΑΤΙΣΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Δuo κείμενα του β. κυριαδη για το εργο ο δοκιμιογραφήμενος ζωγας μεσα απο τις «χρωματιστες γυναικες»

Ενας βίωσιμος ρεαλισμός που πηγάζει μέσα από έναν ήδη βιωμένο ρεαλισμό. Μιά διαφάνεια σαν «ίχνος δυνατών σημείων» που αναδύεται από το μητρικό σύνθετο της ελληνικής κοινωνίας που και ταυτότητα δίνει και προσθέτει στην αγωνιώδη προσπάθεια ανεύρεσης διεξοδικών λύσεων από την «απλή κομφορμιστική φωτοαπτηγραφική καταγραφή» και από την αστικοποιημένη ευρωπαϊκή φιλολογίζουσα θεατρική συγγραφή. Αποτέλεσμα: ένα επαναστατικό σπλά που δεν νορκωπίζει συνειδήσεις με ούτε ληστούς: εγκυφώλους. Το «απλό» που

πηγάζει από μια πρόομιξη του «σύνθετου» θεατρικής υπόστασης και ουλλει- τουργίας. Του χώρου και του ανθρώπου. Ο χώρος μοιάζει να παίρνει πρόσωπο αφού έχουν συμβεί πολλαπλές εκρήξεις και αναστηλώσεις μέσα στο χρόνο της ελληνικής αρχαιότητας μέχρι σήμερα. Η τελική εδραίωση του αφήνει σημάδια αυστηρορυθμικής αρχιτεκτονικής και σύγχρονης ρευστοποίησης του αφηρημέ- νου. Η δραστική ενέργεια του «χρόνου» της πρόομιξης των πολλαπλών ελληνι- κών κοινωνιών του αφήνει σημάδια της «σύνθετης αφαιρετικότητας» και τον

σπράχνει σε μια στιγμή που την συναν- τούμε σε διαφάνεια ίχνους δυνατών ση- μείων που καταλήγουν στον συμβολι- σμό! Έναν συμβολισμό που βρίσκεται ανάμεσα στην αυστηρορυθμική αρχιτε- κτονική και την ρευστή αφαιρετικότητα και κατ' ακολουθίαν διατηρεί πάνω του στοιχεία «βίωσιμου ρεαλισμού» αναγνω- ρίσημο.

Ο άνθρωπος, έλληνας, μύστης όλων των «ωδικοποιήσεων» του ελληνισμού αφού έχει περάσει από πολλά στραμια εγκκεσάλισμοι και συναισθήματος με τις δυναμικές τους καταλυτικές, έρχεται στην γνώση του αδιεξόδου, «διαδικός κατακτηθέντος», από δύο τελειως δια- φορετικές θέσεις και παρορμήσεις (της Ένας και της Έλλη) Διέξοδος η με- τάλλαξη που «αυβαλει μέσα της τα κατό- λωστα και τις καταβολές της ύπαρξης στην ελληνική κοινωνία. Τρόπος διεξα- γωγής της το λαβυρινθικό και πολυτρι- σματικό σε επίπεδο σχέσης. Σκοπος της η κατόκτηση και η κατανόηση του ανευ- ματικού επιπέδου της μίας από την άλλη σαν άσχατη ανάγκη επιβίωσης. Σύγ- κρουση ανάμεσα στο «ρευστό» (Ένας) και στο «κατεμένο» (Έλλη) με την υποου- νειδήτη γνώση ότι το καθένα από μόνο του δεν μπορεί να υπάρξει το καθένα από μόνο του αφήνει αναπείρια: και με το δυο μαζί έχουμε τον «ολοκλήρω άνθρω- πο».

Κατ' ακολουθία το άτομο αυτό εντα- γμένο στον χώρο που καταγραφή δεν εί- ναι ούτε «ήρωας» και ούτε εξιδανικευμέ- νο: είναι καθημερινό άτομο που όμως δεν υποκούει στον ρεαλισμό αλλά στον «βίωσιμο ρεαλισμό» με προεκτάσεις ποιητικές, που είναι αποτέλεσμα ενός ήδη «βιωμένου ρεαλισμού». Δηλαδή εί-

ναι το άτομο που έζησε ήδη την πρώτη δράση και αντίδραση της ρεαλιστικής πράξης. Η εξωτερικευση της γνώσης των επιπέδων και των χώρων έρχεται σαν προσωνυμία ήχος να πηγάζει μέσα τους σαν «κύκλος» υποσυνείδητης αναταρα- χής αυξημένης σκέψης.

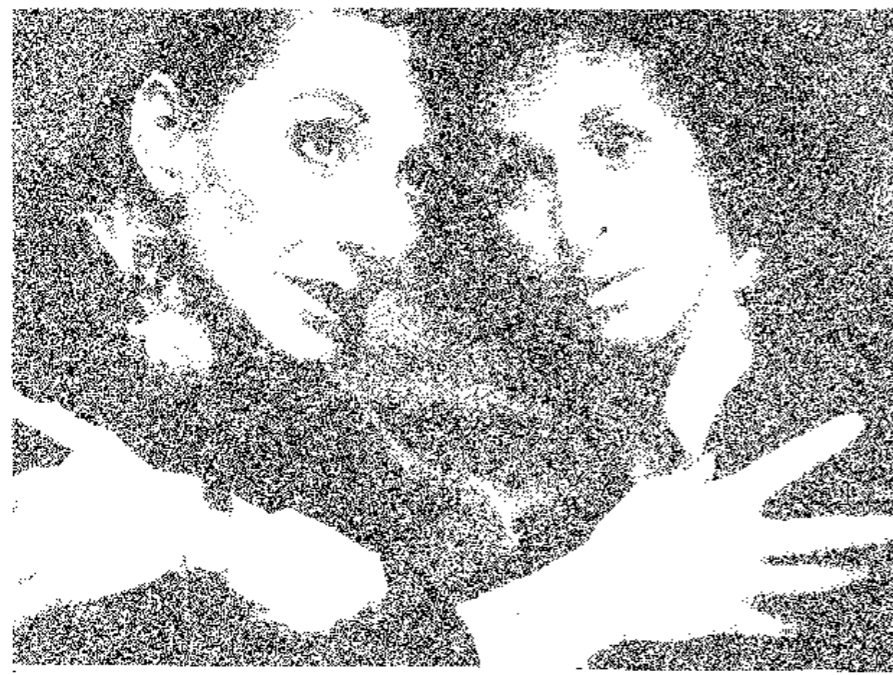
Υπάρχει ένας χώρος που δυναστεύε- ται από δυο στοιχεία: Το πατρικό με τις βαθιές και αυστηρές καταβολές σαν συνουχισμός και αναπείρια πνεύμα- τος και το αρσενικό που εισβάλε βίαια, κατόκτησε, και διαφέντασε σαν βιασμός πνεύματος και μοριακής σύνθεσης. Μέ- σα σ' αυτό τον χώρο ζει η Έλλη που υποζόμενη σιγά-σιγά ταυτίστηκε με τα δυο πιο πάνω στοιχεία και μοιρολατρικά δέχεται τις υποπροϊοντικές καταστάσεις αυτών των στοιχείων: «βλέπω μόνο αυτό που βλέπω». Ύστερο πέφτει και κοιμάται. Το παιδί πάλι ξυπνά και βλέπω μόνο αυτό που βλέπω. Η σχέση της μ' αυτά τα στοι- χεία είναι σχέση, αλληλοϋπαρξης: επιβι- θίνει μ' αυτά και αυτά μ' αυτήν με ένα τρόπο «καμπατρώ» σφ' όσον είναι «δια- λεκτική» διαθέτοντας την «προικισμένη σκέψη» που την αναγκάζει κάποιες στι- γμές στην υποσυνείδηση σύλληψη, του ότι «κάτι δεν πάει καλά». Κι όταν ακόμα η «προικισμένη σκέψη» της βρίσκεται σε έξαρση και γεννητικότητα αυτή σταματά στην διαπίστωση και για να αποκομίσει την αφηρημένη συνείδηση βάζει μπρος σε λειτουργία την «μετάλλαξη» της που δεν είναι τίποτε άλλο παρά το «παράμυθι» που ακόμα «το διατηρεί ζωντανό μέσα της» με αποτέλεσμα την επανεισοδό της στην «τάξη των πραγμά- των της». Οποδήποτε πέρα απ' αυτά γι' αυτήν είναι άγνωστα και μόνο - όπως είπα πιο πάνω -, υποσυνείδητα τα αυλ-

λαμβάνει σαν «κύκλος» που εμπεριέχει την γνώση από καταβολής γυναικείας: «ρι- ζώνουν και στοιχειώνουν... Στη γωνιά τους... Πιάνουν μια γωνιά και σκαζονται, σκαζονται... όλα και πιο πολύ, ώπου να γίνουν ένα με το σπίτι» ή «Δεν υπάρχει θεός για μας ούτε άνθρωπος». Όταν μια γυναίκα μείνει μονάχη δεν υπάρχει θεός γι' αυτή ούτε άνθρωπος. Δεν έχει έλεος. Σε προστατεύω από θεό κι από άνθρω- πο».

Σ' αυτό τον χώρο εισβάλλει η αδερφή της (Ένας). Επιστρέφει πίσω μετά από πολλά χρόνια απουσίας: οι συνθήκες φευγαίου της περιέργως και όχι πλήρως φωτισμένες - ένας έρωτας - ένα παιδί... - Επ' ουρανούς πάνονη. Μαζί της φέρνει και δική της «καταξία πραγμάτων». Αντίθετα με την αδερφή της οι αναγωγές της σε πνευματικό επίπεδο είναι πολύ πιο πλού-σιες. Η δική της «προικισμένη σκέψη» βρίσκεται σε διαρκή έξαρση και γεννητι- κότητα με αποτέλεσμα να βρίσκεται σε διαρκή αδιεξοδα που την αναγκάζουν κατ' ακολουθία να βρίσκεται σε μια σχε- δόν διαρκή «μετάλλαξη και μεταστοιχει- ωση» που σ' αυτήν δεν είναι το παραμύθι αλλά το παιχνίδι με τα πολλά προσωνυμεία: «Το βλέπεις αυτό το χάρτινο αυγό; Όπως και να το κάνω αλλάζει διαρκώς όψεις. Αυτή είναι η ζωή. Και χρωματιστά αρχινούργατα υφάσματα που διαπερνά το ένα το άλλο καθώς τα ανυψώνει ο άνεμος». Σικιστοποιήθηκε και αποποίη- θηκε αξίες βαθιές με και συνουχι- σμούς. Δεν έχει άλλη σκηνή πια: πρέπει να γυρίσει γιατί «είδα πως δεν είχα τίπο- τε δικό μου Έχασα το σώμα μου. Δεν είχα σκέψεις. Το είχα κτίσει με άσπρα πλακάκια για να μένει ανέγγιχτο. Όπως το δημοσιο συρητήριο. Μια σκοτεινή γαι-

νιά του δρόμου. Μια τρύπα στη νύχτα: όταν γυρνά επίσης πάλι δεν έχει άλλη εκλογή ή γι' αυτοκτονήσει ή να ζήσει σ' αυτό τον χώρο με την αδερφή της αλλά με τους δικούς της, όρους. Οι «κύκλοι» της εμπεριέχουν γνώση αυξημένου εγκυφώλου, «Σε κούρασα, Έλλη, γιατί έχω άλλες σχέσεις. Η μεγάλη καταπίεση στη ζωή μου υποχρέωσε το ένστικτό μου να μεταπηδήσει εδώ (δείχνει το μυαλό της). Έτσι υπάρχει πια μόνο με το μυαλό μου» και είναι συνείδηση.

Δύο διαφορετικοί κόσμοι όπου η σύγ- κρουση είναι αναπόφευκτη. Η Έλλη πρέ-πει να διατηρήσει την «τάξη» της και να συνεχιστεί και η Ένας πρέπει να επιζήσει πεθόντας την Έλλη ότι η «τάξη» της είναι ψευδή, επιχρυσια, ψεύχο που οι άλλοι της φόρεσαν: πρέπει να αποσπεί-θει τον κόσμο της που περιλαμβάνει τις καταβολές της και το «αρσενικό» με τις προεκτάσεις του. Μέσα από μια λαβυ- ρινθική και πολυτρισματική διεξογωγή των πραγμάτων και των συγκρούσεων, μαζί τελικά πτόνουν σ' ένα νοητικό επί- πεδο «ηρωικό», που θα μπορούσε όμως να είναι και πραγματικότητα, και εξαφανίζονται το «αρσενικό». Τελικά ερ- να αποδέχεται η μια την άλλη και βρι- σκουν μια πιο σωστή οντότητα. Το αποτέ- λεσμα πλούσιο και ικανό για ν' αντιμε- τώσουν την κυκλωνοκρατία του σήμερα. Για να σχηματίσουν την γυναικεία αντιό- πτητά τους πρέπει ν' αποδώσουν το λά-θος «αρσενικό» που «η εγερτική του μορφή σχηματιζόταν από τα ταμπό της μάρας, της γυναικείας, της αγαρτηκιάς και από εκεί έπαιρνε δύναμη και σκέπτανε τα πουλιά».

1. Φωτογραφία από πρόβα Αννίτα Σαντοριναίου - Λένα Σορόκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ»

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

15ΘΗΜΕΡΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ

Φιλολογικό και κοινωνικο-πνευματικό γεγονός η επανέκδοσή στην Αθήνα των «Νεοελληνικών Γραμμάτων», από το γνωστό ποιητή Γιάννη Γουδέλη. Τα «Νεοελληνικά Γράμματα», η «εβδομαδιαία φιλολογική, καλλιτεχνική και επιστημονική εφημερίδα», που έβγαζε τη γυνική του 1930, έρχεται, ύστερα από μισό αιώνα να δώσει την πνευματική της παρουσία, ως «εβδομαθημερη εφημερίδα πνευματικού προβληματισμού και αγωγής».

Μέχρι στιγμής κυκλοφόρησαν δυο φύλλα στη διάρκεια του Ιανουαρίου 1987. Αν κρίνουμε από τον πλούτο και την ποιότητα της θεματογραφίας και της προ-βληματικής των δυο πρώτων φύλων, τότε το μέλλον για τη δεύτερη περίοδο των «Νεοελληνικών Γραμμάτων», εμφανίζε-ται λαμπρό, όπως ήταν λαμπρό και ακτι- νοβόλο μεταξύ των ετών 1935 και 1941, οπότε άρδαναν πνευματικά την Ελλάδα, με τη συνεργασία των καλύτερων ονομά- των των νεοελληνικών γραμμάτων. Στα 1942, οι Γερμανοί κατακτητές διέκοψαν, για λόγους ευνόητους, την έκδοσή τους. Ο Αλέκος Ζακελλάριος σκόπευε να τα επανέκδοσει στα 1967. Δυστυχώς η Απριλιανή δικτατορία των συνταγμα- τιστών, ήρθε και σταμάτησε, το εγχείρη-μα.

Στο κύριο άρθρο όπου φανονται και καταυθυντήριες γραμμές των «Νεοελλη- νικών Γραμμάτων» οι εκδόσεις, καλούν στην ελληνική οικογένεια, τους υπεύθυ- νους εκπαιδευτικούς, τους νέους που δι- φούν για φως, τους ξένους ελληνοεπίτες, κάθε αληθινό φιλέλληνα, σε μια νέα Μπα- ραβέλλα Αντίσταση ενάντια στα σύγχρο- να στίφη που σπαιλούν.

Η αβιτοκρατία και η αριστοκρατία του πνεύματος εμάνει τον εκδοτή ποιητή Γι- άννη Γουδέλη στην καινούργια του εξόρμηση. Τα «Νεοελληνικά Γράμματα» μπορούν να σταθούν μια ισχυρή έκκληση αντίστασης στη φθορά και μια αληθινή γηγενής ελληνική φωνή μέσα στη σύγ- κρουση καλή επιτυχία στον ηράκλειο τού- το άλλο.

δρ. κλειτος ιωαννίδης

για ανοιχτή επιστολή προς τις γυναίκες

ΟΧΙ ΠΩΣ ΠΙΣΤΕΥΩ

Οχι πως πιστεύω στις γιορτές, αλλά μια και πολλές γυναίκες πείσθηκαν από το αστικό κράτος να γιορταζούν στις 3 του μαρτί, θέλω να τους πω φίλκα δυο λόγια

Ο καπιταλισμός μας ήμια σε στην παραγωγή με τους χαρτίερους άρτους. Είμαστε τα φθινόκρια εργατικά χέρια ή το εφεδρικό εργατικό δυναμικό που χρησιμοποιείται για να εκβιάζονται οι εργαζόμενοι.

Δεν απαλλάχθηκαν καθόλου από την καθημερινή δουλειά στο σπίτι, ούτε από την ανατροφή των παιδιών και έτσι βλέπουμε τη δουλειά μας στην παραγωγή σαν ένα αναγκαίο κακό με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να αποδύσαστε, ούτε να διεκδικήσουμε τα δικαιώματά μας. Κι όταν μας απολύουν, και μας απολύουν πρώτες, το δεχόμαστε παθητικά, όχι μόνο γιατί έχουμε κατακερματίσει την παθητικότητά μας, αλλά και γιατί θεωρούμε πως δεν είμαστε άνεργες μια και ο άλλος μας ρόλος, της νοικοκυράς, μας περιμένει.

Κι όταν ο μισθός μας δεν φτάνει για να μας εξασφαλίσει την οικονομική μας ανεξαρτησία, δεν αντιδρούμε γιατί έχουμε μάθει να τον θεωρούμε μικρό-κόσμο στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Είπα, παλεύοντας ανάμεσα στο ρόλο μας στη δουλειά από τη μια, και στο ρόλο μας στην οικογένεια από την άλλη, δουλεύουμε καθημερινά τα εξαντλητικά διπλά μας οκτώωρα, που δεν μας αφήνουν καιρό ούτε να σκεφτούμε. Μας κατακερματίζουν και μας αλλοτριώνουν.

Κι όμως μέσα απ' αυτή την κατάσταση σπασει ο μισθός της γυναίκας αυτίγου, μητέρας, νοικοκυράς. Αρχίζουμε να συνειδητοποιούμε την εκμετάλλευσή, να αρνιόμαστε το ρόλο που άλλοι μας έχουν επιβάλει, να διεκδικούμε καλύτερες συνθήκες ζωής και δουλειάς.

ΥΓ' ΟΥΤΟ ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΓΝΩΝΙΣΤΟΥΜΕ:

- για ίση αμοιβή σε ίση δουλειά
- για ίσες ευκαιρίες με τους άντρες στη μόρφωση, ειδικότητα και πρόληψη
- για ίση μισθολογική και βαθμολογική εξέλιξη
- για να μη μας υποαχολούν σε δουλειές άλλες από εκείνες για τις οποίες προεληφθήκαμε
- για να σταματήσουν οι κάθε είδους πιέσεις οι ανισομορφίες από εργοδότες και προϊστάμενους
- για να μη μας προανατολίζουν και προωθούν στα λεγόμενα γυναικεία επαγγέλματα, που βασίζονται στις «γυναικείες μας ιδιότητες» και είναι επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών-προδικασιών του ρόλου μας μέσα στην οικογένεια.
- για να επιβληθεί ποινική δίωξη στον εργοδότη που απολύει εγκύους ή που τις εξαναγκάζει σε παρτίτηση, να καταχωρωθεί η άδεια τοκετού και να αυξηθεί η διάρκεια της
- για να παίρνουμε επίδομα κηδεύων, να μπορούμε να ασφαλίζουμε τους άντρες και τα παιδιά μας, και να μεταβιβάζουμε τη σύνταξη μας
- για να μας εξασφαλίζει ο μισθός την οικονομική μας ανεξαρτησία και να μην είναι μισθός πείνας
- για να φτιαχτεί με έξοδα εργοδοτών ή κράτους, η καλύτερη υποδομή (παιδικοί σταθμοί κ.ά.) που θα μας ελαφρύνουν από τις υποχρεώσεις μας
- για να πάψει η ανατροφή των παιδιών να είναι αποκλειστικότητα μας. Σε κάθε γειτονιά να λειτουργήσουν δωρεάν, σύγχρονοι βρεφονηπιακοί σταθμοί, με ειδικευμένο προσωπικό, κάτω από τον έλεγχο των γονιών

- για να κοινωνικοποιηθεί η οικιακή παραγωγή. Να γίνουν σε κάθε εργοστάσιο και γειτονιά κάτω από τον έλεγχο των εργαζομένων και των κατοίκων, εστιατόρια, πλυντήρια, σιδερωτήρια. Να βελτιωθεί η ποιότητα των έτοιμων τροφών
- για να βγούμε από τα σπύκια κλουβιά και να αναζητήσουμε τη συλλογική ζωή. Να δημιουργηθούν ανοιχτοί χώροι, πάρκα και λέσχες
- για να ελέγχουμε το σώμα μας
- για να γινόμαστε μητέρες όταν το επιθυμούμε και να διαλέγουμε το είδος του τοκετού.

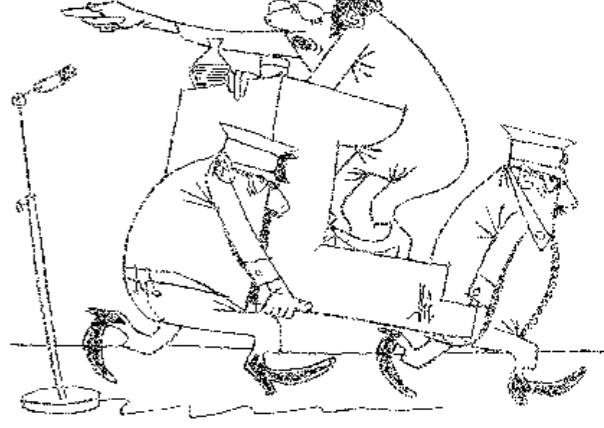
Αυτό σημαίνει γνώση των αντισυλληπτικών μέσων και βελτίωσή τους
— για την νομική εξίσωση της εξόγαμης, μητέρας και των παιδιών της με την έγγαμη και το παιδί της
— για ελεύθερη και δωρεάν έστρωση
Κι οπωσδήποτε πρέπει να αρνηθούμε
Το ρόλο του εκτονωτή των κοινωνικών αντιφάσεων. Δεν πρέπει να δεχόμαστε ο άντρας να ρίχνει τη δική του κατάσταση στις πλάτες μας, αλλά να παλεύουμε μαζί στο κοινωνικό πεδίο.

μαγικά

ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Κώστας Ηρακλής

Είναι πραγματικά αξιοπρόσεκτη η συμπεριφορά μερικών ανθρώπων που χωρίς προβολή-δημοσιότητα αισθάνονται τον εαυτό τους χωρίς αντικείμενο, χωρίς αξίες. Στη συγκεκριμένη κατηγορία αυτών των ανθρώπων ανήκει και ο ψυχολόγος που έδωσε στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού «Εντός των τειχών» αθωωτική δήλωση-συνέντευξη, για το σχεδόν ξεχασμένο θέμα του βιασμού-εκβιασμού του νεαρού ομοφυλόφιλου που είχαν παρουσιάσει ο Κήρυκας. Παρά τις περιερισμένες γνώσεις που έχω στην ψυχολογία, κατάλαβα στο αβίαστο συμπέρασμα ότι ο ψυχολόγος που έδωσε τη συνέντευξη στο «Εντός», έχει ψυχολογικό προβλήματα για τα οποία θα έπρεπε να αποταθεί σε ψυχολόγο.

Το θέμα όμως δεν είναι βασικά ο ψυχολόγος που θα αναφερθούμε, αλλά το ίδιο το περιοδικό «Εντός», ο τρόπος και η μεθοδολογία που χρησιμοποίησε για να ασχοληθεί με το θέμα και τέλος με το ίδιο το περιεχόμενο της συνέντευξης, αλλά και των άλλων σελίδων που αναφέρονται στο θέμα.

1. Ενώ το «Εντός» μάλα για δημοσιογραφική δεοντολογία (κάτι που μέχρι το τελευταίο του τεύχος είχε γιατί ούτως ή άλλως της του ξέρω) στο τελευταίο του τεύχος χρησιμοποίησε τη μέθοδο της προεκπομπής του αναγνωστικού του κοινού για να δεχθεί ένα κείμενο που ακολουθεί και το οποίο, από τεκμηρίωση, δεν μπορεί να σταθεί. Γιατί ποιά, έστω και υποτιθέμενο ένοχο ή υπόδικο, θα ρωτήσουμε αν είναι ένοχος για το έγκλημα που κατηγορείται και θα παραδωθεί από μόνος του; Ή ακόμα, και η συντριπτική πλειοψηφία των κατάδικων στις φυλακές, για τους οποίους η δικαιοσύνη κατάληξε ότι είναι ένοχοι για κάτι, αν ρωτηθούν για την ενοχή τους (θα απαντήσουν είτε ότι είναι αθώοι, είτε ότι δεν είναι «τελειώως» ένοχοι. Και το «Εντός» μετά που καλύπτει τρεις (3) σελίδες για να μας «παρουσιάσει» το θέμα, στις οποίες όμως, δυστυχώς

τοποθετείται επί του θέματος, αρχίζει τη συνέντευξη ζητώντας δήλωση από τον ψυχολόγο αν είναι αθώος ή ένοχος. Είμαστε βέβαιοι ότι ούτε το ίδιο το «Εντός» δεν περίμενε δήλωση ενοχής.
2. Τόσο ο Κήρυκας όσο και ο κ. Τ. Ευδόκας, γνωστότατος ψυχίατρος, κατηγορούνται από το «Εντός» για απεισιτημονική και αντιδεδουλωμένη προσέγγιση του θέματος. Ταυτόχρονα όμως το ίδιο το «Εντός» εφαρμόζει τις ίδιες μεθόδους. Για παράδειγμα ο «Κήρυκας» δημοσιεύει φωτογραφία με την πλάτη του νεαρού ομοφυλόφιλου ενώ δίνει συνέντευξη, και το «Εντός» δημοσιεύει αρνητικό της φωτογραφίας του ψυχολόγου ενώ δίνει συνέντευξη. Τα ερωτήματα που γενλούνται είναι πιστεύουμε πολύ φυσιολογικά. Μήπως ο αθώος ψυχολόγος φοβάται περισσότερο από τον νεαρό ομοφυλόφιλο και δεν παρουσιάζεται ποιάς είναι; Γιατί αρνητικό φωτογραφίας επιλέχθηκε για δημοσίευση και όχι φωτογραφία; Ενώ κατηγορεί κάποιον κυρία σαν το βασικό άτομο της σκευωρίας εναντίον του ο ψυχολόγος, το περιοδικό, που δεν πιστεύουμε ότι δεν ζήτησε και δεν έχει το όνομα της κυρίας, δεν το δημοσιεύει. Γιατί ακολουθεί την ίδια ταχική με τον Κήρυκα που δεν δημοσιεύει τα ονόματα των βιαστών-εκβιαστών; Μήπως επικαλείται το δημοσιογραφικό απόρητο όπως ο Κήρυκας; Μήπως φοβόμαστε, τόσο το «Εντός» όσο και ο ψυχολόγος, για αγωγή από μέρος της κυρίας; Ή μήπως το «Εντός» δεν είναι ανόλοτα σίγουρο για την αθωότητα του αθώου ψυχολόγου που φιλοξενεί;

τον κ. Ευδόκα τότε, τα κείμενα του κ. Ευδόκα στην Ευδοσκόπηση αλλά και η ανακοίνωση του ΠΕΠΣΥ αποκτούν μεγαλύτερη σημασία και βαρύτητα γιατί είναι φυσικό να είναι αποτέλεσμα της προσωπικής γνώσης του κ. Ευδόκα για τον χαρακτήρα, τη μεθοδολογία και τον τρόπο σκέψης και πράξης του ψυχολόγου. Τα βασικά ερωτήματα εδώ είναι πόσο καλά γνωρίζει το «Εντός» τον ψυχολόγο; Τον γνωρίζει καλύτερα από τον κ. Ευδόκα;
4. Υπάρχει όμως και το θέμα της διαστύρωσης των πληροφοριών. Ενώ το «Εντός» αμφισβητά τις πληροφορίες του Κήρυκα, την ίδια στιγμή αποδέχεται τη συνέντευξη-δήλωση του ψυχολόγου. Ενώ κατηγορεί τον Κήρυκα ότι ανέλαβε δικαιοσύνη εξουσίας, την ίδια στιγμή αμφισβητά την αθωότητα του νεαρού, υποβάλλοντας ότι, ενόψει με αλλότριους σκοπούς και κίνητρα. Δηλαδή το «Εντός» συμπερανε-αποφάσισε ότι ο ψυχολόγος είναι το θέμα και ο νεαρός (μόνος ή και η κυρία) είναι ο/οι θύτης/ες. Πως αλλιώς μπορεί να χαρακτηριστεί αυτό από άσκηση «δικαστικής» εξουσίας; Πώς διαστύρωσε τις πληροφορίες του το «Εντός»;

5. Τέλος υπάρχει και το σημείο των αντιφάσεων που σημειώνει το «Εντός». Και ο ψυχολόγος όμως που φιλοξενείται από το περιοδικό ενώ δηλώνει ότι δεν προσέφυγε στη δικαιοσύνη μετά από προτροπές-συμβουλές γνωστών και φίλων (ιδιωτών και νομικών), στη συνέχεια λέει ότι θα υποβάλει αίτηση για να αποκαλυφθεί η σκευωρία σε βάρος του. Ταυτόχρονα ενώ δηλώνει ότι δεν γνωρίζει τον νεαρό ομοφυλόφιλο, υπαινίσσεται σκευωρία σε βάρος του από κάποια κυρία (αλήθεια τι της έχει κάνει αυτής της κυρίας για να είναι τόσο παθιασμένη εναντίον του); η οποία χρησιμοποιώντας τον νεαρό ομοφυλόφιλο (αν είναι ομοφυλόφιλος και αν υπάρχει αυτό το πρόσωπο) δημιούργησε όλα αυτά το κοινωνικό θέμα παρασύροντας και την «τέταρτη εξουσία». Αν αυτή η κυρία έχει τέτοιες ικανότητες τότε θα πρέπει να είναι είτε πολύ αβόλο-γη, είτε πολύ «κονή», στοιχεία για τα οποία το «Εντός» αξίζει και έχει υποχρέωση να δημοσιεύσει το όνομα της, γιατί δεν μπορούμε να πιστεύουμε ότι δεν ζήτησε το στοιχείο αυτό από τον ψυχολόγο. Επομένως αν αυτές οι δηλώσεις του ψυχολόγου που για να τις δημοσιεύσει τις αιδέχτηκε και το «Εντός» δεν είναι αντιφάσεις, τότε τι είναι αντιφάσεις; Δεν θα θέλαμε να επεκταθούμε περισσότερο πάνω στο θέμα. Σημειώσαμε απλά μερικά κενά που πρέπει το «Εντός» σαν κομμάτι της «τέταρτης εξουσίας» να απαντήσει γιατί μέχρι σήμερα είχε αλλοίως συνηθίσει το αναγνωστικό του κοινού. Εικός και αν υπάρχουν άλλοι λόγοι και θέλει να εξηγηθεί άλλους σκοπούς και στόχους.

ΣΗΜ: Το κείμενο αυτό στάλθηκε στο «Εντός» και στην Ευδοσκόπηση για δημοσίευση, όπως και στον Κήρυκα.

ομοφυλοφιλος - ψυχολογος

υποθεση (εκ)βιασμου

v. περισιανης - γ. θεοδουλου

Η επιστολή του κ. Κώστα Ηρακλέους, που δημοσιεύτηκε στον «Κήρυκα» της 1ης Φεβρουαρίου 1986, και που πήραμε και μεις με αρκετή καθυστέρηση (γιατί άραγε), ζητά να απαντήσουμε σε κάποια σημεία - «κενά» - που ο επιστολογράφος επισημαίνει στην ανάλυση μας για το γνωστό θέμα του βιασμού που δημοσιεύσαμε στο 18ο τεύχος του «Εντός» (Γεν. 1987).

Παρ' όλο που το θέμα έχει πλέον χάσει την επικαιρότητα του θεωρούμε καθήκον μας να απαντήσουμε στα «σημεία» του κ. Ηρακλέους, αν μη τι άλλο γιατί η στάση του φαίνεται να είναι ειλικρινής και μετρημένη - κάτι πολύ ασυνήθιστο για τα κυπριακά δεδομένα και σίγουρα μια στάση που δεν χαρακτήρισε τον «Κήρυκα» στο δικό του μνημειώδες σχόλιο της θεωρίας της «προσιθήμενης βλακείας» (Κήρυκα, 18 Γεν. 1987). Επ' ευκαιρία στον κύριο Ρε-πόρτερ, αφιερώνουμε το πιο κάτω απόσπασμα (όπως και τα υπόλοιπα στο κείμενο που ακολουθεί) από τον Νίκο Δήμου («Περί Σάτιρας», Βήμα 15 Φεβ. 1987):

«Επειδή σ' αυτή τη χώρα ξέρουμε μόνο να βρίζουμε, μπερδεύουμε τη σάτιρα με τον λίβελλο. Έχουν τόση σχέση, όσο η ποίηση με τα Κόπραντα».

Ίσως να έπρεπε πριν από την απάντηση των συγκεκριμένων σημείων που θίγει ο κ. Ηρακλέους να ξαναθυμίζαμε σε αδρές γραμμές τα βασικά επιχειρήματα και θέσεις της ανάλυσης μας (θα βοηθούσαμε έτσι και τον Δ. Μάμα του «Κήρυκα» που «δεν είδε θέσεις, αλλά μόνο διαθέσεις» στο κείμενο μας).

(I) Στην ανάλυση μας δεν ασχοληθήκαμε με την «αποκάλυψη της αλήθειας». Αυτό, δεν ήταν το ζητούμενο μας, πέρα από το ότι αποτελεί πολύ δύσκολο εγχείρημα στην συγκεκριμένη υπόθεση. Η ανάλυση μας στηρίχτηκε στο εξής απλό σκεπτικό:

(a) Αν η υπόθεση αυτή ήταν πραγματική και οι ισχυρισμοί για τον βιασμό του

νεαρού ομοφυλόφιλου ήταν αληθινοί, τότε πράγματι η «ουσία της υπόθεσης», σε ένα γενικό επίπεδο, είναι το πως μπορεί ο καθένας «να προστατευθεί από την πιθανή κατάχρηση της εξουσίας των ειδικών (ψυχολόγων, γιατρών, κ.ά) σε βάρος του».

(β) Αν, όμως, η υπόθεση δεν ήταν πραγματική, τότε το θέμα άλλαζε - γιατί ο (εκ)βιασμένος στην περίπτωση αυτή θάταν ο «ειδικός», ο οποίος συρόταν ήδη σε μια διαδικασία στιγματισμού, χωρίς να έχει τρόπο να προστατευθεί από τις επιθέσεις της εξουσίας του τύπου, που ήδη τον είχε αναγάγει σε απεχθές τέρας - δράκο...

(γ) Αν η υπόθεση ήταν αληθινή, οι κατηγορίες ήταν τόσο βαριές που έπρεπε όσοι είχαν οποιαδήποτε στοιχεία να τα δώσουν στις αρμόδιες αρχές. Γιατί δεν έγινε όμως αυτό - από τον «Κήρυκα», τον ΠΕΠΣΥ ή τον κ. Ευδόκα;

Αν η υπόθεση δεν ήταν αληθινή τότε πως ξεκίνησε; Σίγουρα ο «Κήρυκας» είχε κάποιες πληροφορίες. Ο «νεαρός ομοφυλόφιλος» δεν μπορούσε να ταν δημιούργημα της φαντασίας του. Δεν θάταν όμως εξ' ίσου πιθανή μια ερμηνεία που να έβλεπε τον νεαρό (που στο κάτω-κάτω ισχυριζόταν πως είχε ψυχολογικά προβλήματα) να έχει διάφορες «φαντασιώσεις» που να σχετιζονται με την ομοφυλοφιλία του, και μάλιστα στη συγκεκριμένη κυπριακή κοινωνία; Δεν είναι παράξενο που αυτή η ερμηνεία δεν φάνηκε να απασχόλησε τους ψυχιατρικούς κύκλους - που κανονικά από αυτούς θα περιμέναμε τέτοιου είδους ερμηνείες;

(II) Ακριβώς επειδή η «αποκάλυψη, της αλήθειας στην υπόθεση αυτή φαινόταν πολύ δύ-

σκολο εγχείρημα, θελήσαμε να κάνουμε μια κριτική της σχετικής ευκολίας με την οποία ο «Κήρυκας», και άλλοι, εκστόμισαν κατηγορίες και αφορισμούς, καθώς και για τις τρομερά ασυνεπείς και αντιφατικές τους θέσεις.

Ας δούμε τώρα τα συγκεκριμένα «κενά» ή καλύτερα της επικρίσεις του κ. Ηρακλέους.

Στην ουσία οι περισσότερες φαίνεται να οφείλονται στην παρεξηγημένη θέση ότι, με το να δημοσιεύσουμε τη συνέντευξη με τον ψυχολόγο αποδεχτήκαμε «αργισι» (όπως το βάζει ο ίδιος) την αλήθεια των θέσεων του. Αυτό είναι λάθος. Δεν ξέρουμε αν ο ψυχολόγος είναι αθώος ή όχι. Και πάλι δηλώνουμε ότι αυτό δεν ήταν το δικό μας ζητούμενο.

(1) Πιστεύουμε ότι η ανάλυση μας στέκει ανεξάρτητα από την συνέντευξη με τον ψυχολόγο. Μάλιστα η ιδέα της συνέντευξης ήταν ιδέα της τελευταίας στιγμής, που εμπνεόταν από μια διάθεση «σάτιρας». («Η σάτιρα ενσαρκώνει το υπερθετικό του κριτικού λόγου. Είναι η 'υπερβολική' κριτική» Ν. Δήμου). Ήταν επίσης ένας τρόπος για να δωθεί η ευκαιρία στον ψυχολόγο να προβάλλει τις δικές του απόψεις στον τύπο - μια και ο ίδιος δεν τυγχάνει να... εκδίδει δική του εφημερίδα.

(2) Ακριβώς επειδή η συνέντευξη είχε μια «διάθεση» σάτιρας, «μιμήθηκε» τις μεθόδους του «Κήρυκα» - για να χλευάσει την «αλαζονεία και την έπαρση» τους. («Το όγδοο θανάσιμο αμάρτημα είναι η έλλειψη χιούμορ. Που σημαίνει έλλειψη απόστασης. Αυτοκριτικής. Αυτογνωσίας... Το χιούμορ θεραπεύει την αλαζονεία και την έπαρση. Απαλύνει τον πόνο από το δόγμα της σάτιρας». Ν. Δήμου). Έτσι, για παράδειγμα, αντιπαράθεσαμε την «ιστορική συνέντευξη του «Κήρυκα» με την πλάτη του ομοφυλόφιλου» σε συλ αστυνομικού μθιστορήματος, με την δική μας «ακόμα - πιο - ιστορική συνέντευξη»

με την πλάτη του ψυχολόγου φάντασμα - σε αρνητικό! Ελπίζουμε να είναι μια αυτονόητο γιατί δεν μας ενδιέφεραν οι υπόλοιπες λεπτομέρειες της συνέντευξης

(3) Σίγουρα δεν προσπαθήσαμε να «προετοιμάσουμε» το κοινό με την ανάλυσή μας, για να «περάσουμε» μετά τις θέσεις του ψυχολόγου στην συνέντευξη του. Τουναντίον θεωρήσαμε σωστό να δώσουμε στο κοινό, όχι μόνο τις δικές μας σκέψεις, αλλά και του ψυχολόγου (που ήταν ο μόνος που δεν είχε την ευκαιρία να εκφραστεί δημόσια μέχρι τότε)... Και δεν ρωτήσαμε τον «κατηγορούμενο» «αν είναι ένοχος», αλλά αν, και κατά πόσο, ενεχόταν στην υπόθεση.

(4) Σχετικά με τον κ. Ευδόκα. Αν ο κ. Ευδόκας σαν αποτέλεσμα της «προσωπικής γνώσης» του, «ξέρει τον χαρακτήρα, π, μεθολογία και τον τρόπο σκέψης και πράξης του Ψυχολόγου» και τα βρίζει αντιδοντολογικά - έχει χρέος να τα καταγγείλει στα αρμόδια επαγγελματικά σώματα. Αν έχει στοιχεία ότι εγκλημάτησε στην συγκεκριμένη περίπτωση, τότε έχει υπέρτατο χρέος να τον καταγγείλει στην αστυνομία και εισαγγελέα... Αν όχι τότε δεν πρέπει να αφήνει υπονοούμενα στα κείμενα του στην «Ενδοσκόπηση» αλλά και στην ανακοίνωση του ΠΕΠΣΥ που ακριβώς σαν τέτοια επισημαίνονται από τον κ. Ηρακλέους και τον καθένα...

Όχι, δεν πιστεύουμε ότι γνωρίζουμε τον Ψυχολόγο πιο καλά από τον κ. Ευδόκα. Ακριβώς γι' αυτό είναι που θα περιμέναμε από τον τελευταίο το θάρρος της καθαρής γνώμης του.

Αρκετά σας κουράσαμε όμως. Απ' ότι φαίνεται η συνέντευξη της υπόθεσης θα παιχθεί στο δικαστήριο. Ας ελπίσουμε ότι η αλήθεια, όποια και αν είναι, θα αποκατασταθεί. Εμείς δεν έχουμε άλλους σκοπούς ή στόχους να εξυπηρετήσουμε».

Ζω μόνος μου σε μια σοφίτα στην οδό των Βασιλέων Νο. 33. Από καιρού εις καιρόν επισκέπτομαι τον κόσμο έξω, παρακολουθώντας όσο μπορώ πιο στενά τις πολιτικοκοινωνικές εξελίξεις. (Το φιλάσθενον του σώματός μου, δεν μου επιτρέπει να είμαι πάντοτε κοντά στις πηγές των γεγονότων).

Επιστρέφοντας στο σπίτι σκύβω μέχρι τα άγρια ξημερώματα πάνω από τα μικροσκοπία μου και μελετώ όλα όσα σημαντικά έχω συλλέξει. Εδώ και δεκατρία χρόνια προσπαθώ να ανακαλύψω τον λόγο που προσέβαλε ολόκληρο τον λαό που κατοικεί σ' αυτή την οδό των Βασιλέων, στην οποία βρίσκονται συγκεντρωμένοι 500 περίπου χιλιάδες άνθρωποι.

Θάταν γύρω στις 4 το πρωί όταν με αλαλαγμούς χαράς ανακάλυψα εν τέλει τον φοβερό ιό.

Τον ονόμασα «ιό των νομάδων ή ιό των διερχομένων». Είναι ένας ιός που προσβάλλει παλαιότερα τους νομάδες και απ' εκεί άλλωστε αντίλησα και την ονομασία του. Για πρώτη φορά στην παγκόσμια ιστορία, ο ιός προσβάλλει μόνιμους κατοίκους μιας περιοχής. Τα συμπτώματα της αρρώστιας είναι κατ' αρ-

κατι σαν χρονογράφημα του τακη χατζηγεωργίου

Ο ΙΟΣ

χών τελείως ανώδυνα. Σου δίνει κάποιος ένα χαστούκι για παράδειγμα, και εδώ πονείς μετά πάροδο ορισμένων δεκαετιών. Ή σε ταιπάει κάποιος κι' εσύ το νοιώθεις αρκετά χρόνια αργότερα. Μπορεί να φαίνεται αστειό αλλά στην πραγματικότητα είναι πολύ σοβαρό. Είναι πιθανό δηλαδή ενώ περπατάς στον δρόμο, να νοιώσεις το χαστούκι που δέχθηκες πριν τόσα χρόνια, να γίνεις εξαλλος από θυμό και να ανταποδώσεις το κτύπημα στον διπλανό σου, που βέβαια δεν έχει ιδέα για την αιτία του πόνου σου. Αν αυτός που δέχθηκε το χαστούκι σου, δεν έχει προσβληθεί ακόμα από τον «ιό των νομάδων» (πράγμα απίθανο) θα ανταποδώσει το κτύπημα και με μεγάλη του έκπληξη θα δει ότι ουδόλως σε ενδιαφέρει το πράγμα. (Εσύ θα νοιώσεις το χαστούκι μετά από δεκαετίες). Αν όμως αυτός που δέχεται το χαστούκι, είναι επίσης προσβεβλημένος από τον εν λόγω ιό τότε θα συνεχίσει εύχαρις τον δρόμο του, σαν να μην τρέχει τίποτα. Πιθανόν μάλιστα να συνεχίσει να χαμογελά.

Η ασθένεια βέβαια αυτή έχει κι' άλλα συμπτώματα. (Δημιουργεί φαντασιώσεις). Μπορεί να σηκώσεις το ακουστικό σου για να τηλεφωνήσεις στην φίλη σου την Μαρία στον αριθμό 455761 κι' αντί σ' αυτόν τον αριθμό να τηλεφωνείς στον αριθμό 455760. Οπότε ακολουθεί ο εξής διάλογος μεταξύ των φαντασιόπληκτων. (Τον μεταφέρω όπως ακριβώς τον κατέγραφα μια νύχτα με τα πιο τέλεια μηχανήματα).

— Είστε ο αριθμός 455761;

• Μάλιστα!
— Σίγουρα;
• Σίγουρα!
— Εσείς ποιος είστε;
• Εγώ είμαι ο Αλεξέι Βογιόροβιτς, Δουξ της Τασκένδης.
— Είστε Ρώσος;
• Μάλιστα! Είμαι Ρώσος Εμιγκρές.
— Μα εγώ νόμιζα πως εκεί μένει η Μαρία. Κι' απ' ότι ξέρω η Μαρία μένει μόνη της.

• Η Μαρία από χθες μένει με τον Αλεξέι Βογιόροβιτς. Δούκα της Τασκένδης. Μπορείτε να την πάρετε σε λίγο για να σας διαβεβαιώσει ότι ψες πέρασε μαζί μου μια ορ-

γιώδη νύχτα.

— Καλά.

• Σας χαιρετώ.

Τέτοιες τηλεφωνικές συνδιαλέξεις συμβαίνουν πολύ συχνά στην χώρα αυτή της οποίας ο πληθυσμός είναι σχεδόν εξ' ολοκλήρου προσβεβλημένος από τον «ιό των νομάδων».

Ένας άλλος τομέας της δημόσιας ζωής που έχει επηρεασθεί από την ασθένεια είναι αυτός των ταχυδρομικών υπηρεσιών.

Όλοι ή σχεδόν όλοι στέλλουν τα γράμματά τους σε λάθος διευθύνσεις. Έτσι και χθες όλες σχεδόν οι επιστολές πήγαν σε λάθος χέρια. Χθες όμως ήταν η μέρα του Αγίου Βαλεντίνου, κι' έτσι ένα σωρό άνθρωποι πήραν κάρτες από άγνωστους με όρκους για αιώνια αγάπη. Δεν μπορούσα βέβαια να αποτελέσω εξαίρεση. Πρωί-πρωί είχε γεμίσει το γραματοκιβώτιο μου με δεκάδες κάρτες. Ξεχώρισα μια για το χιούμορ της και την επισυνάπτω... (Σε παρακαλώ κοριτσάκι. Επειδή εγώ δεν έχω προσβληθεί ακόμα από τον φοβερό ιό [θέλω να ελπίζω πως κι' εσύ] τηλεφώνησε μου. Ο αριθμός μου, είναι 455760.

ΚΑΦΕ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ Η ΠΙΑΤΣΑ

(νότια της πράσινης γραμμής στη πλατεία της Λαϊκής γειτονιάς Σερβίουμε

- Όλα τα είδη σιγάρων φανήτα του φουρνου σαλατες φρούτα διαφόρων ειδών και όλα τα ποτα
- Τιμές πραγματικής λαϊκής γειτονιάς

Ταβέρνα Αξιοθέα

Οδός Αξιοθέας - 9 τηλ. 430787 Άγιος Κασσιανός.

- Πέραστε τη δραδιά σας στο κλασσικό παραδοσιακό δρομάκο με τα γεράνια.

Μαζί με τ' όμορφο και δροσερό υπάρχει και η αντίστοιχη κουζίνα ποιότητας.

- Επίσης Σουβλάκια σιεφταλιά ττέικ αγουέι με δέκα (10) σελίνια τη πίττα.

LAIKI YITONIA

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΡΚΩΤΗΣ

Στα Θεοδουλιδη (δίπλα στο παλιό δημαρχείο) τηλ 465329 465085

- Το πρώτο γραφείο μεταφορών της Λευκωσίας με την ανάλογη πείρα, γρήγορη εξυπηρέτηση τζιαι ζαμηλές τιμές

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

M + Γ Περικλέους Πειραιώς - 19 τηλ. 475996-7 Μεταφέρω, κουβαλώ ότι θέλετε - που μιστών ως μιάλο, Άψε σβήσε.

• Φκιερώνω τζιαι βόθρους.

εστιατοριο ματθαιος

δίπλα από τη Φανερωμένη και τη Τζαμούδα

- Ανοίγουμε στις 4.00 το πρωί και κλείνουμε στις 17.00 μ.μ.
- Σερβίουμε όλων των ειδών σούπες και προγεύματα από το πρωί και όλα τα είδη κυπριακών φαγητών στη διάρκεια της ημέρας.
- Τραπεζάκια έξω στην πλατεία ούλλα.

Αγγειοπλαστείο Αγγειοπωλείο

Γ. Κοντού στη Λαϊκή γειτονιά, τηλ. 456977.

- Όλα τα προϊόντα μας κατασκευάζονται από μας.

- Μια αντιπροσωπική συλλογή της κυπριακής αγγειοπλαστικής η οποία ενσωματώνει πνεύμα έρευνας και ανανέωσης με σεβασμό της παράδοσης.

ΜΑΕΙΡΚΟ ΠΩΡΓΟΣ ΛΑΚΗΣ

Γειραιώς 10 τηλ. 476420

Απεναντι που το πταρκι του παληου δημαρχιου

Μαειρκο για οσους βαστουν τζιαι για οσους εββαστουν

• Ότι φαι πεθυμα ο καθενας

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ

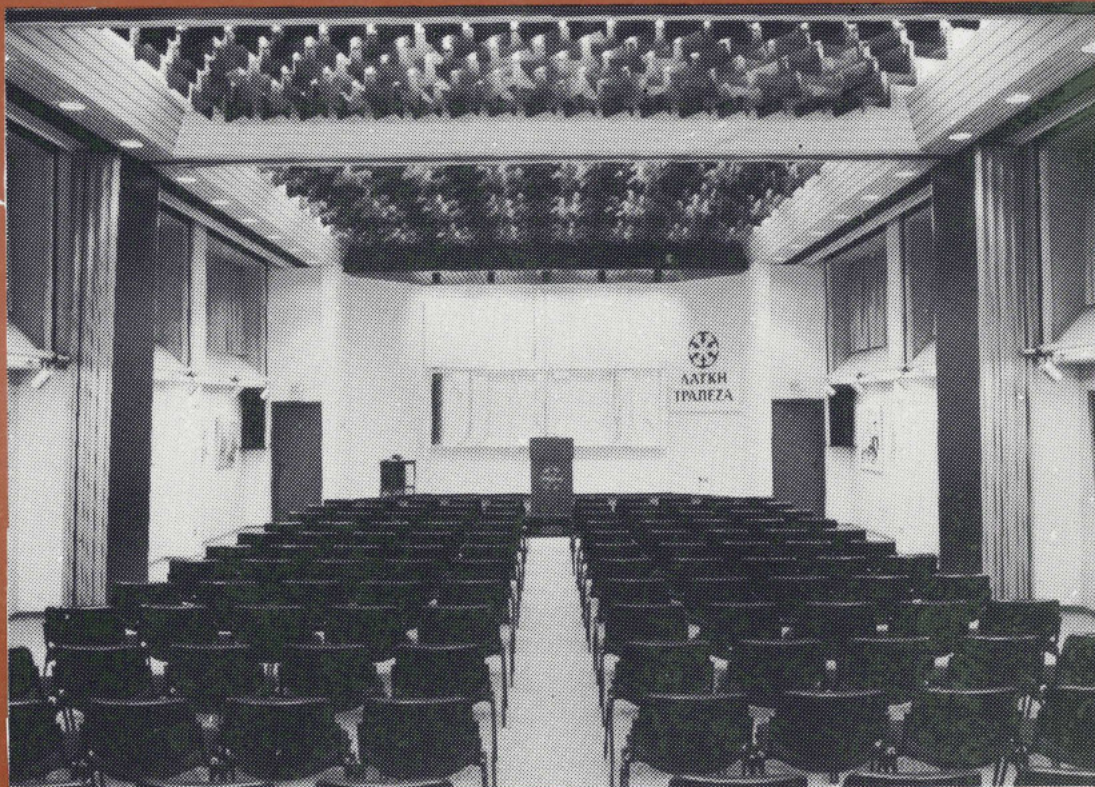
Ληδρας 52-54 Τηλ. 450762

- Ταπέλλες και τέντες κάθε είδους
- Μεταξοτυπία σπέσαλ
- Το γοργόν και χάριν έχει κι' όποιος βιάζεται ακοντόφτει.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Αρχ. Μακαρίου Γ 39, Τ.Κ. 2032, Λευκωσία - Κύπρος, Τηλ: (02)450000, Τέλεξ: 2494

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ και ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Το Εκπαιδευτικό και Πολιτιστικό Κέντρο αποτελεί μια ακόμα έκφανση της πολυδιάστατης πολιτικής κοινωνικής υπευθυνότητας της Λαϊκής Τράπεζας.

Το Κέντρο αντανακλά τη φροντίδα και το ενδιαφέρον της Τράπεζας για το προσωπικό της, το μεγάλο αριθμό μετόχων, πελατών, φίλων και του κοινού γενικότερα στον τομέα της πολιτιστικής και εκπαιδευτικής ανάπτυξης.

Το Κέντρο, που άρχισε τη λειτουργία του την Άνοιξη του 1983, έχει δυο κύριες επιδιώξεις:

- την επαγγελματική εκπαίδευση και μετεκπαίδευση των μελών του προσωπικού όλων των βαθμίδων αλλά και τη συστηματική ενημέρωσή τους πάνω σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος, που είναι απαραίτητη για ένα ολοκληρωμένο τραπεζιτή.
- την ευγενή φιλοδοξία να διοργανώνει διαλέξεις και συζητήσεις πάνω σε σημαντικά επίκαιρα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά και συναφή θέματα καθώς επίσης καλλιτεχνικές εκθέσεις και άλλες εκδηλώσεις.